

Projekt

z dnia 16 maja 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XVI/ /2025
RADY MIEJSKIEJ WE WSCHOWIE**

z dnia 26 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Wschowa” oraz „Planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w Gminie Wschowa na lata 2026-2028”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 17 ust.2 pkt 4 i art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.) Rada Miejska we Wschowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Wschowa”, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się „Plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w Gminie Wschowa na lata 2026-2028”, który stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wschowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej we Wschowie
Hanna Knaflowska - Walkowiak**

**LOKALNE
BADANIA
SPOŁECZNE**

WSPIERAMY LOKALNĄ POLSKĘ!

Raport z badań ilościowych i jakościowych

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Wschowa

**Lokalne Badania Społeczne dla Ośrodka Pomocy
Społecznej we Wschowie**

Spis treści:

1. Wprowadzenie i metodologia	3
2. Usługi społeczne w kontekście przeobrażeń polityki społecznej	7
3. Analiza danych zastanych	13
4. Analiza wyników badania ilościowego	34
5. Analiza wyników badania jakościowego	53
6. Rekomendacje i wnioski	61

1. Wprowadzenie i metodologia

Firma Lokalne Badania Społeczne przeprowadziła badanie ilościowe i jakościowe na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie. Głównym celem wspomnianego przedsięwzięcia było przeprowadzenie diagnozy potencjału i potrzeb pod kątem usług społecznych. Zrealizowany został cykl badawczy z zastosowaniem różnych, wzajemnie powiązanych metod i technik badawczych.

Problemy i pytania badawcze:

Głównym celem badania było rozpoznanie potrzeb mieszkańców i zbadanie lokalnego potencjału usługowego, w tym m.in:

- rodzajów usług, na które jest zapotrzebowanie,
- skali zapotrzebowania na poszczególne usługi społeczne,
- stanu zasobów w zakresie świadczenia usług społecznych m.in. przez lokalne organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i podmioty zatrudnienia socjalnego,
- dodatkowym celem była edukacja kadry OPS (docelowo – CUS).

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej stanie się podstawą rozwoju usług społecznych w Gminie Wschowa, określenia sposobu ich realizacji oraz możliwości zaangażowania w ten proces różnych interesariuszy: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, biznesu i – wreszcie – samych mieszkańców. Diagnoza posłuży opracowaniu Planu Wdrażania CUS i Programu Usług Społecznych, jak również będzie podstawą do opracowania Planu Organizowania Społeczności Lokalnej, który powinien uwzględniać wyniki rozpoznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, uzupełniających usługi społeczne w sposób funkcjonalny. Informacje zintegrowane w raporcie wspomogą również programowanie lokalnych polityk publicznych, wyznaczając priorytetowe kierunki interwencji. Co za tym idzie, diagnoza będzie narzędziem dla władz Gminy i innych

podmiotów lokalnych, działających na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Kluczowe pytania badawcze:

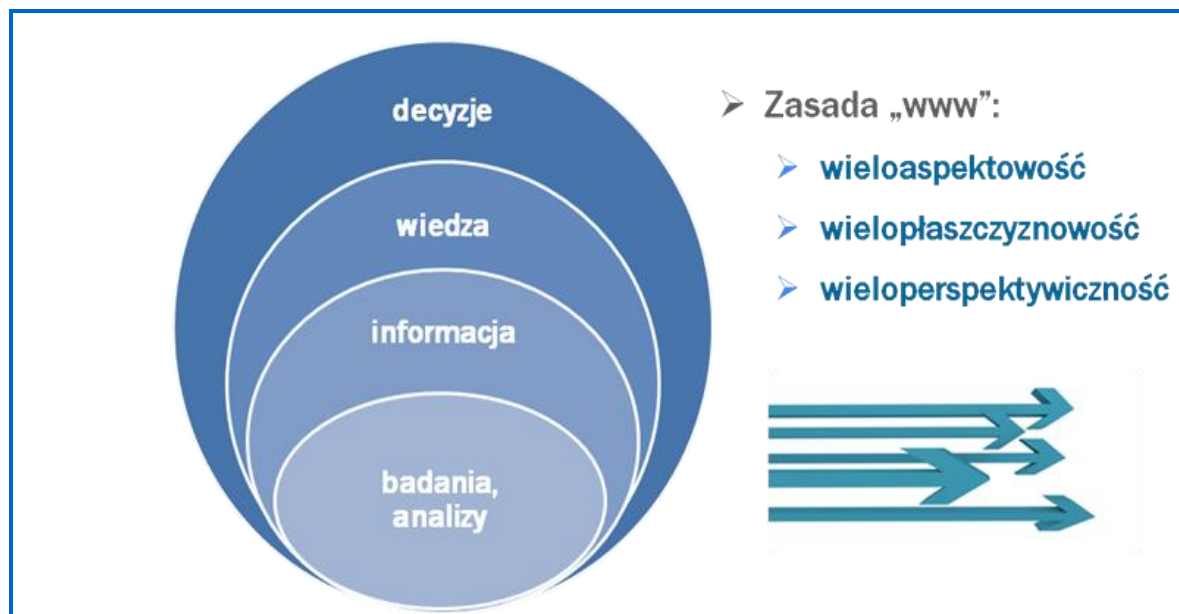
- Jakie usługi społeczne są świadczone w Gminie Wschowa (m.in. rodzaje usług, usługodawcy, miejsca świadczenia usług, infrastruktura usługowa)?
- Jakich usług społecznych brakuje?
- Jaki jest stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze usług społecznych?
- Jakie są zasoby i potencjały mieszkańców, grup społecznych i podmiotów lokalnych?
- Jakie podmioty świadczą usługi społeczne?
- Jakie podmioty mogłyby świadczyć usługi społeczne w przyszłości?
- Jakie są istniejące i możliwe sposoby zaangażowania różnych grup mieszkańców w proces rozwiązywania wspólnych problemów?
- Jakie są oczekiwane zasady i możliwości współpracy między podmiotami publicznymi, społecznymi i komercyjnymi?
- Jaki jest poziom aktywności społecznej i partycypacji mieszkańców?
- Jakie grupy (terytorialne i/lub kategoryjne) powinny zostać objęte pracą metodą OSL (Organizowanie Społeczności Lokalnej)?
- Jakie są kluczowe problemy i wyzwania społeczne?
- Jak postrzegana jest jakość życia w Gminie?

Metody, techniki i narzędzia badawcze (w tym projekty narzędzi badawczych):

Podejście metodologiczne:

W badaniu zastosowana została **triangulacja metodologiczna**, a więc połączenie różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych (ilościowych i jakościowych). Co istotne, triangulacja dotyczyła nie tylko kwestii związanych z podejściem metodologicznym, ale również powiązaniem różnych źródeł danych oraz perspektyw (grup docelowych). Takie podejście pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy, przyczyniając się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji.

Ilustracja 1. Podejście badawcze oparte na zasadzie trzech „w”

Ilustracja 2. Ogólny schemat procesu badawczego

Uzyskany obraz jest wielowątkowy, wielopłaszczyznowy, a także – ze względu na możliwość zestawienia i porównania opinii różnych grup respondentów – wieloperspektywiczny („zasada WWW”). Innymi słowy, niniejszy projekt badawczy ma charakter kompleksowego, wieloetapowego i rozłożonego w czasie przedsięwzięcia. Badania ilościowe pozwoliły na uzyskanie danych statystycznych, przydatnych do zdiagnozowania sytuacji pod kątem sposobu świadczenia i organizacji usług społecznych w Gminie Wschowa. Badania jakościowe dostarczyły bardziej szczegółowych informacji, które pozwoliły na uzyskanie pogłębionej wiedzy, m.in. z perspektywy lokalnych ekspertów, usługodawców, a także (różnych grup) odbiorców usług społecznych.

Nawiązując do powyższych zagadnień, zrealizowane przedsięwzięcie objęło następujące obszary badawcze:

- kapitał społeczny, aktywność, partycypacja, włączanie mieszkańców,
- ocena jakości życia,
- ranking problemów społecznych,
- potencjały i zasoby społeczności lokalnej,
- korzystanie z usług społecznych i poziom satysfakcji,
- ocena jakości pracy dotychczasowych i potencjału usługodawców,
- zapotrzebowanie na usługi społeczne,
- określenie grup docelowych i ich potrzeb,
- kwestia odpłatności usług,
- pakiety usług i sposób ich świadczenia,
- relacje OPS/CUS z podmiotami zewnętrznymi i współpraca z usługodawcami,
- komunikacja społeczna, edukacja, upowszechnianie wiedzy.

Metody i etapy badawcze:

- Analiza danych zastanych (desk research),
- Badanie ilościowe, miks metodologiczny CAWI + PAPI + CATI, N=326,

- Badanie jakościowe: Warsztaty/Zogniskowane Wywiady Grupowe – 2 spotkania z kluczowymi interesariuszami procesu tworzenia CUS:
 - ✓ organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (potencjalni realizatorzy usług społecznych),
 - ✓ zespół badawczy, w tym przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie.

Tabela 3. Zrealizowane metody i etapy badawcze

Procedura badawcza	Sposób realizacji
Analiza danych zastanych (desk research)	Analiza dostępnych danych statystycznych oraz dokumentów strategicznych i programowych, raportów, analiz i opracowań...
Badanie ilościowe: CAWI + PAPI + CATI	N=326
Badanie jakościowe: Warsztaty/Zogniskowane Wywiady Grupowe	2 spotkania z kluczowymi interesariuszami procesu tworzenia CUS: - Organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (potencjalni realizatorzy usług społecznych), - Zespół badawczy, w tym przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie
Konsultacje społeczne	

2. Usługi społeczne w kontekście przeobrażeń polityki społecznej

Konieczność rozwoju usług społecznych stanowi odpowiedź na aktualne wyzwania społeczne w Polsce i Unii Europejskiej. Rozwiązania oparte na usługach społecznych (szerzej publicznych) bardziej pasują do postindustrialnej rzeczywistości i nowego modelu społecznego. Dlatego współcześnie termin państwo opiekuńcze (*welfare state*) coraz częściej zastępuje się pojęciem „*social services state*”, bardziej oddającym specyfikę skoncentrowaną na usługach polityki społecznej. W stopniowo wyłaniającym się nowym podejściu do polityki społecznej warto zaznaczyć przynajmniej trzy istotne trendy, które są realnym powodem do inwestowania w sektor usług społecznych.

- różnorodność instytucjonalna w dostarczaniu i produkcji usług społecznych (*welfare pluralism*):

Odpowiedzialność za realizację zadań i usług społecznych rozkłada się na większą liczbę podmiotów działających w ramach różnych sektorów. Pluralizacja dotyczy szczególnie trzech obszarów – po pierwsze, instytucji realizujących zadania społeczne, po drugie, instrumentów finansowania, po trzecie, sposobów realizacji usług społecznych. Zakłada się, że w celu większej skuteczności działań społecznych administracja publiczna powinna w większym stopniu wykorzystywać aktywne społeczeństwo obywatelskie (np. poprzez tworzenie partnerskich relacji między państwem a organizacjami pozarządowymi). Z kolei na styku rynku i polityki społecznej tworzy się specyficzna forma przedsiębiorczości – ekonomia społeczna.

- ekonomizacja usług społecznych:

Kolejnym ważnym kierunkiem współczesnej polityki społecznej jest postępujący proces jej ekonomizacji. Polega on na powiązaniu różnych aktywizujących działań polityki społecznej z rynkiem pracy. Praca staje się kluczem do rozwiązywania różnorodnych problemów ekskluzji społecznej i ubóstwa, gdyż poprzez działania aktywizujące próbuje się rozwiązywać różnorodne kwestie socjalne dzięki integracji ludzi z rynkiem pracy. Z pewnością odpowiedzią na tę potrzebę są rozwiązania realizowane w duchu ekonomii społecznej.

Ekonomizacja polityki społecznej to także wprowadzanie do niej różnorodnych mechanizmów, które są związane z rozwiązaniami klasycznie rynkowymi. Chodzi tu przede wszystkim o takie procesy jak prywatyzacja i urynkowienie zadań społecznych, wprowadzanie konkurencyjności wśród producentów i dostawców świadczeń społecznych. Pojawia się też zjawisko tzw. quasi rynków w sferze społecznej, na których motywem działania nie musi być chęć zysku; z kolei nabywcy (mieszkańcy korzystający z usług) nie zużywają własnych zasobów; źródłem finansowania pozostają bardzo często środki publiczne.

- uspołecznienie usług społecznych:

W nowych podejściach do polityki społecznej zauważa się, że do pozytywnej zmiany roli i znaczenia usług społecznych przyczynia się w poważnym stopniu ich uspołecznienie, czyli wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej. Można nawet stwierdzić, że sektor ekonomii społecznej (rozumiany szeroko czyli łącznie z organizacjami pozarządowymi) jest właściwie niezastąpiony, ze względu na fakt, że szybciej i skuteczniej dociera do odbiorców pomocy, jest bardziej elastyczny, innowacyjny, efektywniejszy finansowo. Ponadto sektor ekonomii społecznej łączy świadczenie usług społecznych z zacieśnianiem więzi społecznych i pogłębiania integracji społecznej, a także ze wzmacnianiem społeczeństwa obywatelskiego.

Kreowanie koncepcji usług socjalnych przez Unię Europejską

Komisja Europejska scharakteryzowała obszar tzw. usług interesu ogólnego w Zielonej Księdze (Green Paper Services on General Interest, 2003) oraz Białej Księdze (White Paper Services on General Interest, 2004) wskazując, że zagadnienia związane z usługami stanowią dla instytucji europejskich niezwykle ważny obszar rozwoju polityki społecznej. Usługi w interesie ogólnym (*Services of General Interest*), obejmują usługi zarówno o charakterze gospodarczym jak i niegospodarczym. Są to usługi, które bez interwencji publicznej nie byłyby świadczone, lub byłyby świadczone na innych warunkach. Realizowanie takich usług na zlecenie władzy publicznej wpływa na ich jakość, oraz umiarkowaną cenę z uwagi na dofinansowanie ze źródeł publicznych.

Z kolei usługi socjalne użyteczności publicznej są istotną częścią Europejskiego Modelu Społecznego. Dokument uzupełniający do komunikatu dotyczącego jednolitego rynku na miarę Europy XXI wieku „Usługi świadczone w interesie ogólnym, w tym usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym: nowe zobowiązanie europejskie” z roku 2007 wskazuje, że usługi socjalne są postrzegane jako środek do osiągnięcia następujących celów:

- są to usługi zorientowane na osobę, przeznaczone do zaspokajania życiowych potrzeb człowieka, zwłaszcza potrzeb słabszych grup w społeczeństwie,

- zapewniają ochronę przed ogólnymi i szczególnymi zagrożeniami dla życia oraz pomagają w realizacji osobistych wyzwań i w sytuacjach kryzysowych,
- świadczone są również na rzecz rodzin, w kontekście zmiany wzorców rodziny, wspierania ich roli w opiece nad młodymi i starszymi członkami rodziny, jak również nad osobami niepełnosprawnymi, oraz kompensują ewentualny rozpad rodzin,
- są to kluczowe instrumenty ochrony podstawowych praw człowieka i ludzkiej godności; przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia i tworzenia równych szans dla wszystkich.

W realizacji usług społecznych użyteczności publicznej Komisja Europejska przewiduje preferencję dla konkretnych lokalnych realizatorów. Obok dotychczasowych klauzul społecznych pozwalających, by wykonawca do realizacji zamówienia publicznego zatrudnił osoby mające utrudniony dostęp do rynku pracy (art. 94 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych) dodatkowo preferowane będzie wsparcie kierowane do lokalnych podmiotów ekonomii społecznej. Usługi tego rodzaju powinny być zorganizowane w następujący sposób:

- zaspokojenie wielorakich potrzeb poszczególnych jednostek wymaga wszechstronności i personalizacji usług socjalnych, które muszą być opracowane i świadczone w sposób zintegrowany; często między odbiorcą usługi i usługodawcą istnieje osobista relacja,
- przy definiowaniu i świadczeniu usługi trzeba uwzględniać różnorodność ich adresatów,
- usługi socjalne świadczone w celu zaspokojenia potrzeb osób należących do słabszych grup społeczeństwa charakteryzuje często asymetryczny stosunek między usługodawcami i beneficjentami, odmienny od relacji mających miejsce między dostawcą handlowym a konsumentem,
- z uwagi na fakt, że usługi te często osadzone są w (lokalnych) tradycjach kulturowych, wybiera się rozwiązania dostosowane do szczególnych cech lokalnej sytuacji, gwarantujące bliskość między usługodawcą a użytkownikiem, zapewniając jednocześnie równy dostęp do usług na całym terytorium,

- usługodawcy często potrzebują dużej autonomii, by zaspokoić różne i zmieniające się potrzeby socjalne,
- z reguły usługi te opierają się na zasadzie solidarności i w dużym stopniu są one uzależnione od publicznego finansowania, co zapewnia równy dostęp, niezależnie od stanu posiadania czy dochodów,
- usługodawcy nienastawieni na zysk oraz pracownicy wolontariatu często odgrywają ważną rolę w świadczeniu usług socjalnych, wyrażając tym samym postawę obywatelską i przyczyniając się do integracji społecznej, spójności społecznej wspólnot lokalnych oraz do solidarności międzypokoleniowej.

Wprowadzenie usług społecznych jako kategoria obrotu prawnego w Polsce

W 2019 r. po przyjęciu przez Sejm RP ustawy „O realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych” (19.07.2019 r.) nastąpiło uporządkowanie definicyjne i prawne sfery usług społecznych. Do tej pory pojęcie „usługi społeczne” było powszechnie używane w dyskursie naukowym i literaturze przedmiotu, ale było nieobecne w krajowym obrocie prawnym. Wprowadzenie legalnej definicji usług społecznych ma charakter opisowy i polega na wyliczeniu usług zaliczanych do tej kategorii. Definicją, z założenia, objęte zostały wszystkie usługi pomocy społecznej (w tym praca socjalna), ale także inne usługi, a w pierwszej kolejności asystentura rodziny i usługi opiekuńcze dla seniorów.

„Usługi społeczne” jako pojęcie prawne jest kategorią szerszą niż „usługi pomocy społecznej”, ale węższą niż „usługi świadczone w interesie ogólnym” czy „usługi użyteczności publicznej”. Kategorią tą zostały objęte usługi świadczone w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami. Zakres przedmiotowy pojęcia „usługi społeczne” został powiązany z definicją legalną zawodów pomocowych w ten sposób, że docelowo usługami społecznymi będą usługi świadczone co do zasady przez przedstawicieli zawodów pomocowych. Zapisy dotyczące zawodów pomocowych ujęte są w odrębnej ustawie regulującej funkcjonowanie Centrów Usług Społecznych. Celem tego aktu prawnego jest integracja i profesjonalizacja usług społecznych i zarazem zwiększenie elastyczności władz samorządowych w organizacji ich świadczenia na poziomie lokalnym i w konsekwencji zapewnienie mieszkańcom szerszej i łatwiejszej dostępności tychże usług.

Definicja legalna ma charakter opisowo-enumeratywny. Usługi społeczne to:

- działania podejmowane przez Gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych lub ogółu mieszkańców,
- z zakresu 14 obszarów kompetencyjnych Gminy, które zostały wymienione poniżej,
- na podstawie ustaw, których przykłady również zostały przedstawione poniżej,
- są świadczone przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, jeżeli wymogi w tym zakresie wynikają z przepisów odrębnych.

Usługi społeczne to termin szerszy niż usługi pomocy społecznej, ale węższy niż usługi użyteczności publicznej. Obejmują problematykę z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób z niepełnosprawnością,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Usługi społeczne odnoszą się w szczególności do następujących ustaw:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- 2) ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw,
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 4) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 5) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 6) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- 7) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 8) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 9) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 10) ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- 11) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 12) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 13) ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
- 14) ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie,
- 15) ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji,
- 16) ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- 17) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

3. Analiza danych zastanych

Wschowa jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie wschowskim, w odległości ok. 157 km od Gorzowa Wielkopolskiego oraz ok. 68 km od Zielonej Góry. Jej powierzchnia wynosi 196,91 km². Gmina sąsiaduje z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego: od północy z gminą wiejską Wijewo (woj. wielkopolskie), od północnego wschodu z gminą wiejską Włoszakowice (woj. wielkopolskie), od wschodu z gminą wiejską Świąciechowa (woj.

wielkopolskie), od południowego wschodu z gminą miejsko-wiejską Góra (woj. dolnośląskie) i gminą wiejską Niechlów (woj. dolnośląskie), zaś od południa i zachodu z gminami miejsko-wiejskimi: Szlichtyngowa i Sława (woj. lubuskie). W skład Gminy Wschowa wchodzi 15 sołectw: Nowa Wieś (Buczyna), Kandlewo, Przyczyna Dolna, Przyczyna Górna, Siedlnica, Łęgoń, Konradowo, Dębowa Łęka, Wygnańczyce, Tylewice, Łysiny, Lgiń, Osowa Sień, Olbrachcice oraz Hetmanice

Ilustracja 4. Położenie Gminy Wschowa na tle kraju, województwa lubuskiego i powiatu wschowskiego¹

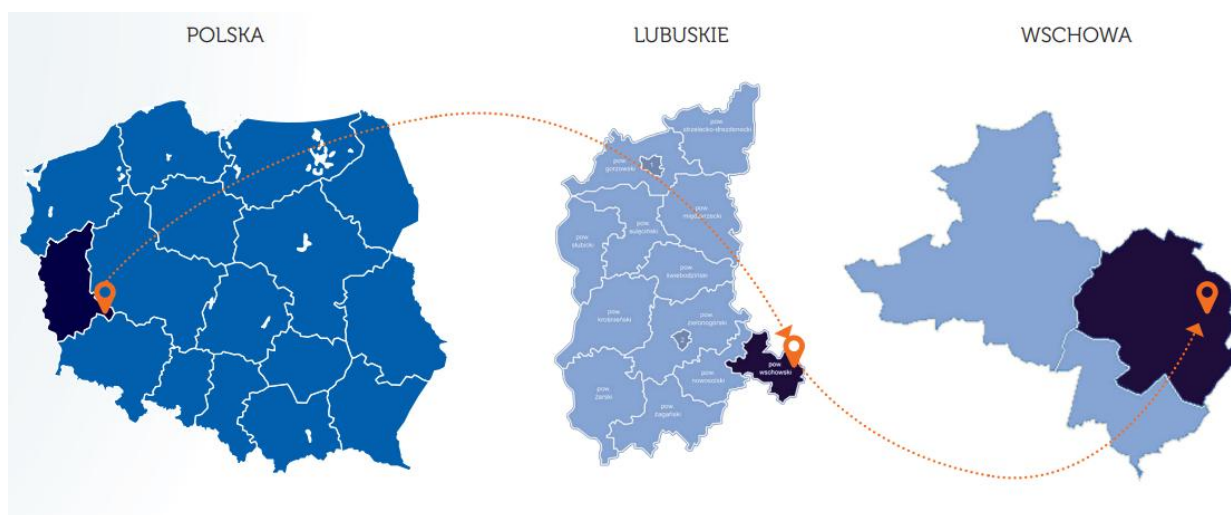

Tabela 5. Stan ludności gminy na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	38 382 576	38 088 564	37 907 704	37 766 327	37 636 508
LUBUSKIE	1 011 592	993 329	985 487	979 976	975 023
Powiat wschowski	38 831	37 967	37 683	37 441	37 251
Wschowa	21 134	20 552	20 371	20 173	20 013
Międzyrzecz	24 815	24 271	24 073	23 920	23 698
Świebodzin	29 984	29 541	29 280	29 074	28 909

W populacji mieszkańców Gminy Wschowa przeważają kobiety, których udział wynosi 51 proc². Wyraźnie widać, że liczba mieszkańców Gminy od lat się zmniejsza. Analogiczne zjawisko można zaobserwować również w odniesieniu do okolicznych

¹ Źródło: „Strategia Miasta i Gminy Wschowa oraz Urzędu Miasta i Gminy Wschowa na lata 2020-2027”, Wschowa, 2019, str. 5

² Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

jednostek samorządu terytorialnego, powiatu wschowskiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju. Z dużym prawdopodobieństwem można uznać, że wspomniane zjawisko utrzyma się w dłuższej perspektywie - według prognoz długoterminowych populacja powiatu wschowskiego w roku 2030 ma wynosić 35 717 osób, natomiast do roku 2050 liczba mieszkańców powiatu zmniejszy się do 29 615 osób³.

Tabela 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju⁴

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym					w wieku produkcyjnym					w wieku poprodukcyjnym				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	18,1	18,4	18,4	18,4	18,2	60,0	59,4	59,1	58,7	58,4	21,9	22,2	22,5	22,9	23,3
LUBUSKIE	18,1	18,3	18,3	18,2	18,0	60,3	59,4	59,0	58,6	58,2	21,6	22,3	22,7	23,2	23,8
Powiat wschowski	19,2	19,7	19,7	19,3	19,0	60,6	59,1	58,6	58,4	58,0	20,2	21,2	21,7	22,3	22,9
Wschowa	18,5	19,1	19,2	18,8	18,6	60,6	59,1	58,7	58,5	58,1	20,8	21,8	22,1	22,7	23,3
Międzyrzecz	18,1	18,2	18,1	18,1	17,8	59,9	59,5	58,9	58,5	58,1	22,0	22,3	22,9	23,4	24,1
Świebodzin	18,8	18,9	19,1	19,0	18,6	59,6	58,8	58,3	57,8	57,6	21,6	22,3	22,7	23,2	23,8

Oprócz spadku liczebności populacji najbardziej istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek. Według danych na koniec 2023 roku 18,6 proc. mieszkańców Gminy stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 58,1 proc. – osoby w wieku produkcyjnym, natomiast 23,3 proc. – osoby w wieku poprodukcyjnym. W perspektywie ostatnich 5 lat widoczny jest utrzymujący spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Trend ten wskazuje na stopniowe „starzenie się” populacji (zwiększania się liczby seniorów) Gminy Wschowa. Również na poziomie ogólnopolskim, powiatowym i – w mniejszym stopniu – regionalnym można mówić o trwałej tendencji „starzenia się” społeczeństwa, która – według wszelkich dostępnych prognoz – ma charakter trwały i będzie kontynuowana w przyszłości.

³ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Pomoc społeczna

W 2023 roku z pomocy społecznej skorzystało 460 rodzin (1 018 osób w rodzinach), a liczba ta sukcesywnie malała z roku na rok. W 2023 roku 260 osób skorzystało ze świadczeń niepieniężnych (liczba ww. świadczeń wyniosła 37 087), a 280 osób – ze świadczeń pieniężnych (2 699 świadczeń). Kwota świadczeń pieniężnych w roku 2023 wyniosła 1 024 493,13 zł⁵.

W 2023 r. do najważniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej należały: niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Na kolejnych miejscach w hierarchii przyczyn korzystania z pomocy społecznej znalazły się: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz bezdomność.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy społecznej w 2023 r.⁶

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	216
UBÓSTWO	188
BEZROBOCIE	134
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	115
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	26
w tym:	
POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	20
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	21
w tym:	
rodziny wielodzietne	13
rodziny niepełne	7
BEZDOMNOŚĆ	15
PRZEMOC DOMOWA	11
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	3
ALKOHOLIZM	2

⁵ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2023 rok”, Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, Wschowa, 2024, str. 12-34

⁶ Tamże, str. 23

W ramach wsparcia udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej realizowane są ustawowe świadczenia i usługi, m.in. w postaci: pomocy finansowej, usługowej i rzeczowej dla osób potrzebujących, pracy socjalnej, zasiłków celowych, zasiłków okresowych, zasiłków stałych, wydawania posiłków dla dzieci w szkołach, czy wypłacania dodatków mieszkaniowych i energetycznych. OPS organizuje również usługi opiekuńcze dla osób doświadczających trudności w codziennym funkcjonowaniu. W roku 2023 z tej formy wsparcia skorzystało 36 mieszkańców Gminy Wschowa (ich liczba systematycznie maleje w okresie ostatnich kilku lat, np. w roku 2017 było ich 54). Dostępne są również specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jednak w 2023 roku żaden mieszkaniec Gminy Wschowa nie skorzystał z tej formy pomocy. Prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne (40 rodzin w 2023 r.), a także asystentura rodziny (1 asystent w roku 2023, z którego wsparcia skorzystało 16 rodzin). OPS obejmuje również wsparciem rodziny z dziećmi poprzez takie formy pomocy, jak np. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, których odbiorcami było w sumie 341 rodzin (o 53 rodziny mniej niż w roku poprzednim), a łączna kwota przeznaczona na tę formę pomocy wyniosła 1 692 646,85 zł, a także świadczenia opiekuńcze w postaci: świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych i specjalnych zasiłków opiekuńczych⁷.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera osoby starsze poprzez realizację programów rządowych, takich, jak „Korpus Wsparcia Seniorów”. W ramach programu seniorom zapewniono dostęp do usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich oraz usług opiekuńczych w postaci opasek bezpieczeństwa. W 2023 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystało w sumie 179 seniorów, a łączna wartość programu wyniosła 55 680,81 zł. Z kolei celem programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” było wsparcie niesamodzielnych mieszkańców Gminy Wschowa w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W 2024 roku na jego realizację przeznaczono 382 480,91 zł, a łączna liczba godzin usług asystenckich wyniosła 9 249. OPS we Wschowie realizował również usługi tzw. „złotej rączki”, z której skorzystało 3 seniorów w 2023 roku. Natomiast z programu „Opieka Wytchnieniowa” w roku 2023 skorzystało 27 opiekunów osób z niepełnosprawnościami, w tym 20 opiekunów osób dorosłych oraz

⁷ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2023 rok”, Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, Wschowa, 2024, str. 26-43

7 opiekunów dzieci, a łączny koszt usług opieki wytchnieniowej wyniósł 172 990,79 zł. Celem programu było zapewnienie wsparcia opiekunom, umożliwiając im przestrzeń na odpoczynek lub załatwienie codziennych spraw, poprzez zapewnienie tymczasowej opieki zastępczej⁸.

Poniżej prezentujemy dane na temat korzystania z pomocy społecznej w szerszym kontekście, tj. w ujęciu porównawczym.

Tabela 8. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców⁹

jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	463	416	373	344	338
LUBUSKIE	514	479	427	385	370
Powiat wschowski	738	647	577	476	424
Wschowa	695	598	518	394	333
Międzyrzecz	362	366	267	263	224
Świebodzin	373	290	259	208	238

Dane zamieszczone w powyższej tabeli obejmują zasięg korzystania z pomocy społecznej, a więc udział beneficjentów pomocy społecznej w populacji. Wyraźnie widać, że przedmiotowy wskaźnik dla Gminy Wschowa w roku 2023 wyniósł 333, zatem był niższy od danych regionalnych i powiatowych, zbliżony do wartości tego wskaźnika dla kraju, natomiast wyższy od wyników zanotowanych w pozostałych gminach miejsko-wiejskich: Międzyrzeczu i Świebodzinie. Zestawiając dane za lata 2019-2023, można dostrzec wyraźny trend spadkowy, który jest widoczny w niemal wszystkich porównywanych jednostkach terytorialnych.

Tabela 9. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej¹⁰

jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	825 006	762 536	704 117	656 746	639 737
LUBUSKIE	26 935	25 356	23 156	21 192	20 265
Powiat wschowski	1 305	1 163	1 049	871	784
Wschowa	658	573	488	365	320
Międzyrzecz	513	496	431	459	350
Świebodzin	510	438	384	320	373

⁸ Sprawozdanie z działalności OPS we Wschowie za 2023 rok, Wschowa, 2024, str. 17-20

⁹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁰ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane prezentowane w powyższej tabeli zawierają rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały z pomocy społecznej. Gospodarstwo domowe korzystające z pomocy społecznej to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w artykule 7. ww. ustawy, a w przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe. W roku 2023 w Gminie Wschowa z różnego rodzaju wsparcia, świadczonego przez pomoc społeczną, skorzystało 320 gospodarstw domowych. Liczba ta zmniejszyła się w porównaniu z latami poprzednimi. Podobny trend odnotowano również w większości jednostek terytorialnych ujętych w powyższym zestawieniu.

Sytuacja mieszkaniowa

Według stanu na rok 2023 mieszkaniowy zasób Gminy stanowiło 406 lokali komunalnych. Jak wynika z dokumentu „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2023 rok”, na koniec roku 2023 złożono 46 wniosków na mieszkanie komunalne, natomiast liczba oczekujących na mieszkanie socjalne wyniosła 52¹¹.

W uzupełnieniu powyższych informacji warto zaznaczyć, że w roku 2023 w Gminie Wschowa dostępnych było 383 mieszkań na 1000 mieszkańców, nieco więcej niż w powiecie wschowskim (363) oraz znacznie mniej niż województwie lubuskim (416) oraz w całej Polsce (419). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w Gminie jest nieco wyższa na tle danych powiatowych, regionalnych i ogólnopolskich. Przeciętna liczba osób na jedną izbę jest zbliżona do danych dla powiatu, regionu i kraju. Z kolei przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu wyższa od wartości dla kraju i województwa lubuskiego, zaś nieco niższa od danych dla powiatu wschowskiego¹².

Ochrona zdrowia

¹¹„Ocena zasobów pomocy społecznej za 2023 rok”, Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, Wschowa, 2024, str. 11

¹²Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poniżej prezentujemy najważniejsze informacje z obszaru ochrony zdrowia. W tabeli przedstawione zostało zestawienie 7 placówek medycznych prowadzących działalność w Gminie Wschowa.

Tabela 10. Placówki medyczne z siedzibą na terenie Gminy Wschowa¹³

Lp.	nazwa placówki medycznej	adres placówki medycznej
1	PRZYCHODNIA LEKARSKA ESKULAP CHMIELOWICZ-GRABARA, SOBOTA-HEGER, KOWALSKA-ŁADA, SCECEWICZ-SZAREJKO, SOŁTYSIAK, WEŁYCZKO SPÓŁKA JAWNA	67-400 Wschowa, ul. Zygmunta Starego 4
2	WIESŁAW ŁUKASIK ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ LEKARZA RODZINNEGO	67-407 Szlichtyngowa, ul. Dworcowa 6
3	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ STOMATOLOGIA RODZINNA „KA-DENT” S.C. KATARZYNA KOSTRZEWSKA-KAMINIARZ, JANUSZ KAMINIARZ	67-400 Wschowa, ul. Lipowa 18
4	ZESPÓŁ PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH „VITA-MED” S.C. KALINA I ZBIGNIEW KOSTKA, BOGUSŁAWA I MICHAŁ TÓRZ	67-400 Wschowa, ul. Zielony Rynek 7
5	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ „SALUS” GRAŻYNA KOZIOŁ-SZABŁOWSKA	67-400 Wschowa, ul. Kościuszki 28
6	NOWY SZPITAL WE WSCHOWIE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	67-400 Wschowa, ul. ks. Kostki 33
7	FUNDACJA FRANCISZKAŃSKI OŚRODEK REINTEGRACJI - OIKOS	67-400 Wschowa, ul. Klasztorna 2

Według Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2023 w Gminie Wschowa nie funkcjonowała żadna przychodnia POZ podległa samorządowi terytorialnemu¹⁴.

Tabela 11. Liczba przychodni ogółem, praktyki lekarskie, przychodnie na 10 tys. ludności w roku 2023¹⁵

Jednostka terytorialna	przychodnie ogółem	praktyki lekarskie w miastach	praktyki lekarskie na wsi	przychodnie na 10 tys. ludności
POLSKA	23 460	2 342	832	6
LUBUSKIE	621	96	20	6
Powiat wschowski	13	3	0	3
Wschowa	6	3	0	3
Międzyrzecz	15	4	0	6
Świebodzin	26	7	1	9

¹³Źródło: Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, <https://rpwdl.ezdrowie.gov.pl/RPM/RegistryList?page=2>, data dostępu: 13.02.2025 r.

¹⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że dostęp do usług z obszaru ochrony zdrowia w Gminie Wschowa i w powiecie wschowskim (mierzony liczbą przychodni w przeliczeniu na populację) jest niższy od średniej dla regionu i kraju oraz porównywanych gmin. Co istotne, na obszarze wiejskim Gminy Wschowa nie odnotowano praktyk lekarskich.

Powyższe dane (gromadzone przez instytucje statystyki publicznej) ukazują niepełny obraz sytuacji, np. brakuje informacji na temat stanu personelu medycznego (liczby etatów przeliczeniowych lekarza, pielęgniarki lub położnej) w relacji do liczby mieszkańców oraz liczby zadeklarowanych pacjentów do poszczególnych jednostek ochrony zdrowia w przeliczeniu na populację. Ponadto nie wiemy, ilu mieszkańców korzysta z usług medycznych poza terenem Gminy i odwrotnie – ilu mieszkańców sąsiednich jednostek administracyjnych korzysta z usług ochrony zdrowia na terenie Gminy Wschowa. Z pewnością obszar ochrony zdrowia powinien zostać objęty osobną analizą.

Tabela 12. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w roku 2023¹⁶

POLSKA	3 280
LUBUSKIE	3 507
Powiat wschowski	3 725
Wschowa	3 336
Międzyrzecz	2 370
Świebodzin	3 614

Wyraźnie widać, że mieszkańcy Gminy Wschowa mają relatywnie wysoki dostęp do placówek aptecznych na tle powiatu oraz regionu, a także w porównaniu do Gminy Świebodzin. Wartość powyższego wskaźnika jest zbliżona do danych ogólnopolskich. Spośród porównywanych jednostek administracyjnych największym nasyceniem placówkami aptecznymi w przeliczeniu na liczbę ludności charakteryzuje się gmina Międzyrzecz.

¹⁶ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Gospodarka i rynek pracy

Poniżej prezentujemy kluczowe informacje odnośnie sfery gospodarczej, a także kondycji lokalnego rynku pracy w Gminie Wschowa. Warto zaznaczyć, że niektóre dane dotyczące drugiej z wymienionych kwestii są zbierane w ujęciu powiatowym.

Tabela 13. Wybrane wskaźniki aktywności gospodarczej mieszkańców w roku 2023¹⁷

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców
POLSKA	1 368	973
LUBUSKIE	1 341	955
Powiat wschowski	1 135	842
Wschowa	1 247	892
Międzyrzecz	1 344	952
Świebodzin	1 402	934

Powyższe dane pokazują, że liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie Wschowa jest niższa od danych ogólnokrajowych i regionalnych oraz w porównaniu do pozostałych gmin miejsko-wiejskich ujętych w powyższym zestawieniu. Mniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności występuje natomiast w powiecie wschowskim. Analogiczną sytuację odnotowano również w odniesieniu do liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Tabela 14. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w proc.)¹⁸

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	5,2	6,3	5,8	5,2	5,1
LUBUSKIE	4,9	6,3	5,1	4,4	4,3
Powiat wschowski	7,8	9,0	8,5	7,4	7,5
Powiat międzyrzecki	9,4	10,1	7,6	7,3	7,1
Powiat świebodziński	3,5	5,5	3,2	2,7	2,5

Ponieważ informacje na temat stopy bezrobocia rejestrowanego zbierane są na poziomie powiatów, nie mamy możliwości zaprezentowania danych dla poszczególnych gmin (w tym dla Gminy Wschowa). Powyżej zaprezentowane zostały dane dla powiatu

¹⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

wschowskiego i dwóch innych powiatów na tle parametrów regionalnych, jak również ogólnopolskich. Stopa bezrobocia dla powiatu wschowskiego jest zdecydowanie wyższa niż na poziomie ogólnopolskim i regionalnym oraz na tle powiatu świebodzińskiego, w którym poziom bezrobocia jest szczególnie niski. Zbliżoną wartość wskaźnika odnotowano natomiast w powiecie międzyrzeckim. Analizując powyższe dane warto zwrócić uwagę na dynamikę zmian porównywanych parametrów. Po roku 2019 obserwujemy pogorszenie sytuacji na rynku pracy w ujęciu krajowym, regionalnym i lokalnym. Powyższa tendencja związana była z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19. Ponowny trend spadkowy stopy bezrobocia rejestrowanego obserwujemy począwszy od roku 2021.

Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych¹⁹

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	866 374	1 046 432	895 203	812 301	788 229
LUBUSKIE	18 498	23 674	18 158	15 725	15 379
Powiat wschowski	1 022	1 200	1 039	935	952
Powiat międzyrzecki	1 883	1 928	1 353	1 324	1 248
Powiat świebodziński	890	1 385	819	708	653

W roku 2023 w powiecie wschowskim zarejestrowane były 952 osoby bezrobotne. W tej grupie było 525 kobiet i 427 mężczyzn. 161 osób nie przekroczyło 24. roku życia, zaś 248 osób miało co najmniej 50 lat, ponadto odnotowano 323 osoby pozostające bez pracy dłużej niż rok, co stanowi prawie 34 proc. bezrobotnych ogółem²⁰.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie na koniec grudnia 2024 r. w powiecie wschowskim zarejestrowanych było 952 bezrobotnych, w tym 539 kobiet (57 proc. ww. populacji), a także 119 osób z prawem do zasiłku (16 proc. zarejestrowanych bezrobotnych). W grupie zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wschowskim najczęściej występują długotrwale bezrobotni (437 osób, co stanowi 46 proc.), osoby powyżej 50. roku życia (256 osób, 27 proc.) oraz osoby do 30. roku życia (247 osób, 26 proc.)²¹.

¹⁹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

²⁰ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

²¹ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, data dostępu: 17.02.2025 r.

Niektóre z wymienionych grup społecznych określane są mianem pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czy też defaworyzowanych. W tym miejscu warto doprecyzować pojęcie defaworyzacji. „Grupy wykluczone – inaczej (...) defaworyzowane, grupy będące w trudnej sytuacji/położeniu na rynku pracy, czy też grupy problemowe na rynku pracy. Są to grupy osób związanych z tzw. wtórnym (drugorzędnym, pobocznym) rynkiem pracy, gdzie fluktuacja zatrudnienia jest bardzo wysoka, warunki pracy (wynagrodzenie, podnoszenie kwalifikacji itd.) zdecydowanie gorsze, a okresy bezrobocia częstsze (wielokrotne bezrobocie) i/lub dłużej trwające (długotrwałe bezrobocie). Do niektórych grup wykluczonych zaliczamy całe grupy społeczne (np. młodzież), a czasem osoby (...) z bardzo specyficznymi problemami (np. opuszczające zakłady karne)...”²².

Aktywność społeczna

Jednym z wyznaczników aktywności społecznej jest liczba organizacji pozarządowych. W zestawieniu zamieszczonym na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Gminy Wschowa znajduje się 78 organizacji społecznych (w tym 3 fundacje i 9 klubów sportowych)²³. Według danych GUS liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Gminy Wschowa wynosi 40. Jest to najniższy wynik w porównaniu do wszystkich jednostek administracyjnych ujętych w poniższej tabeli.

Tabela 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców²⁴

Jednostka administracyjna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	38	40	41	43	46
LUBUSKIE	39	41	43	44	48
Powiat wschowski	41	42	45	46	49
Wschowa	31	32	34	35	40
Międzyrzecz	41	42	41	43	47
Świebodzin	41	42	42	43	47

Lokalny samorząd inicjuje działania wspierające organizacje pozarządowe w oparciu o przyjmowany corocznie „Program współpracy Gminy Wschowa z Organizacjami

²² Źródło: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/>

²³ Źródło: <https://gminawschowa.pl/210-organizacje-pozarzadowe-w-gminie-wschowa.html> data dostępu: 24.02.2025 r.

²⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”. Należy nadmienić, że przedmiotowy dokument jest poddawany konsultacjom społecznym przed przyjęciem przez Radę Miejską. W 2025 roku zaplanowano przeznaczyć na działania wspierające organizacje pozarządowe co najmniej 1 089 000 zł. Program współpracy z organizacjami „trzeciego sektora” na 2025 rok obejmuje zadania publiczne, do których należą:

1. działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym,
2. działalność w zakresie ochrony i promocji zdrowia,
3. działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
4. działalność w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
5. działalność w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
6. działalność w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
7. działalność w zakresie nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
8. działalność w zakresie turystyki i krajoznawstwa,
9. działalność w zakresie pomocy społecznej²⁵.

W 2023 roku Rada Miasta w formie wspierania i powierzenia zadań publicznych dofinansowała (w trybie konkursowym lub pozakonkursowym) projekty/zadania na łączną kwotę ponad 1 000 000 zł. Największą kwotę przeznaczono na realizację zadania z obszaru pomocy społecznej (399 997,80 zł). W ramach podjętych działań zorganizowano usługi opiekuńcze skierowane do osób samotnych i niesamodzielnych, które obejmowały pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych. W 2023 roku wykonano łącznie 7 476 godzin świadczeń opiekuńczych. Ważną pozycję w budżecie stanowiło również zadanie z zakresu wsparcia seniorów pn. „Prowadzenie Dziennego Domu Senior+”. W 2023 roku seniorzy z Gminy Wschowa mogli aktywnie spędzać czas wolny, rozwijać zainteresowania i budować relacje społeczne w Dziennym Domu „Senior+”, gdzie

²⁵ Projekt „Programu współpracy Gminy Wschowa z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025”, Wschowa, 2024, str. 2-4

oferowano im zajęcia ruchowe, integracyjne, kulturalno-oświatowe oraz edukacyjne. Na realizację zadania przeznaczono kwotę 312 000 zł²⁶

Kolejnym istotnym wskaźnikiem, na podstawie którego można zdiagnozować poziom kapitału społecznego oraz partycypacji społecznej jest frekwencja wyborcza.

Tabela 17. Frekwencja wyborcza (%)²⁷

Jednostka terytorialna	Wybory samorządowe (wójtów, burmistrzów, prezydentów) (2018) – I tura	Wybory parlamentarne - sejm (2019)	Wybory Prezydenta (2020) – II tura	Wybory parlamentarne - sejm (2023)	Wybory samorządowe (wójtów, burmistrzów, prezydentów) (2024) – I tura
POLSKA	54,90	61,74	68,18	74,38	51,99
LUBUSKIE	45,54	57,20	64,95	71,37	49,24
Powiat wschowski	43,28	53,02	63,10	67,60	50,72
Wschowa	43,28	52,72	62,03	67,86	50,88
Międzyrzecz	40,52	58,00	65,52	71,79	49,55
Świebodzin	50,92	57,03	64,84	72,20	49,11

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej mieszkańcy Gminy Wschowa charakteryzują się raczej niskim poziomem aktywności wyborczej. Na szczególną uwagę zasługuje niska frekwencja w wyborach ogólnopolskich (parlamentarnych i prezydenckich), zbliżona do wskaźników powiatowych, lecz istotnie niższa od średnich wyników na poziomie krajowym i regionalnym, jak i w porównaniu do pozostałych gmin uwzględnionych w zestawieniu. Z kolei poziom uczestnictwa w wyborach samorządowych w 2018 r. był zbliżony do danych dla powiatu wschowskiego, natomiast niższy w porównaniu do danych ogólnokrajowych, regionalnych i dla gminy Świebodzin. W wyborach lokalnych roku 2024 wartość analizowanego wskaźnika w Gminie Wschowa była zbliżona do danych dla wszystkich jednostek terytorialnych ujętych w powyższej tabeli. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym czy ogólnopolskim frekwencja w kolejnych wyborach samorządowych (w 2018 i 2024 r.) lub parlamentarnych (2019 i 2023 r.) zdecydowanie rośnie. Dodajmy, że na wskaźniki w wyborach samorządowych

²⁶ Sprawozdanie z realizacji „Programu Współpracy Gminy Wschowa z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za rok 2023”, 2024, Wschowa, str. 16-17

²⁷ Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/>, data dostępu: 11.02.2025 r.

mogą oddziaływać czynniki o charakterze lokalnym (np. sytuacja na miejscowej scenie politycznej).

Edukacja

W poniższych tabelach zamieszczamy listę publicznych i niepublicznych placówek edukacyjnych funkcjonujących w Gminie Wschowa, przygotowaną na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Tabela 18. Zestawienie placówek edukacyjnych w Gminie Wschowa²⁸

Lp.	Rodzaj placówki	Nazwa	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Status
1	Branżowa szkoła II stopnia	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Branżowa Szkoła II Stopnia nr 2 we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
2	Placówka Kształcenia Ustawicznego ze szkołami	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
3	Centrum Kształcenia Zawodowego	Centrum Kształcenia Zawodowego we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
4	Liceum ogólnokształcące	I Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Tomasza Zana we Wschowie	Wschowa	ul. Matejki	1	publiczna
5	Branżowa szkoła II stopnia	I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica Branżowa Szkoła II Stopnia nr 1 we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna
6	Zespół szkół i placówek oświatowych	I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna
7	Branżowa szkoła I stopnia	I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica We Wschowie Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2 we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna
8	Liceum ogólnokształcące	I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna

²⁸ Źródło: System Informacji Oświatowej, Centrum Informatyczne Edukacji MEN, Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, <https://rspo.men.gov.pl/>, data dostępu: 11.02.2025 r.

		Wschowie Liceum Ogólnokształcące				
9	Technikum	I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie Technikum	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna
10	Szkoła podstawowa	I Zespół Szkół we Wschowie Szkoła Podstawowa nr 6 dla Dorosłych	Wschowa	ul. Kościuszki	11	publiczna
11	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
12	Przedszkole	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko”	Wschowa	ul. Moniuszki	14	niepubliczna
13	Przedszkole	Niepubliczne Przedszkole „Złota Rybka u Dula”	Wschowa	ul. Obrońców Warszawy	36c	niepubliczna
14	Przedszkole	Niepubliczne Przedszkole Sióstr Salezjanek we Wschowie	Wschowa	ul. Daszyńskiego	47	niepubliczna
15	Szkoła muzyczna I stopnia	Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Karola Kurpińskiego we Wschowie	Wschowa	ul. Głogowska	11	publiczna
16	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie	Wschowa	ul. Zacisze	1	publiczna
17	Przedszkole	Przedszkole Niepubliczne „Happyland” we Wschowie	Wschowa	ul. Wolsztyńska	18	niepubliczna
18	Przedszkole	Przedszkole nr 1 im. Tu Mieszka Bajeczka we Wschowie	Wschowa	ul. Moniuszki	9	publiczna
19	Przedszkole	Przedszkole nr 3 „Wesoła Trójeczka” we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
20	Przedszkole	Przedszkole nr 5 im. Słoneczne Przedszkole we Wschowie	Wschowa	ul. Targowa	8	publiczna
21	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	25	publiczna
22	Branżowa szkoła I stopnia	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie Branżowa Szkoła I Stopnia nr 1 Specjalna we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	25	publiczna
23	Przedszkole	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie Przedszkole	Wschowa	ul. Kościuszki	25	publiczna

		Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy”				
24	Szkoła podstawowa	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie Szkoła Podstawowa Specjalna nr 4 We Wschowie	Wschowa	ul. Reymonta	1	publiczna
25	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka we Wschowie Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy we Wschowie	Wschowa	ul. Kościuszki	25	publiczna
26	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Polskich Olimpijczyków we Wschowie	Wschowa	ul. Kazimierza Wielkiego	10	publiczna
27	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Boh. Westerplatte	Wschowa	ul. Wolsztyńska	4	publiczna
28	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II we Wschowie	Wschowa	ul. Zacisze	1	publiczna
29	Szkoła policealna	Szkoła Policealna Zaoczna w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
30	Szkolne schronisko młodzieżowe	Szkolne Schronisko Młodzieżowe przy Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wschowie	Wschowa	pl. Kosynierów	1	publiczna
31	Punkt przedszkolny	Punkt Przedszkolny w Lginiu	Lgiń		6	publiczna
32	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego W Łysinach	Łysiny		2	publiczna
33	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica	Osowa Sień		45F	publiczna
34	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa w Konradowie	Konradowo		63	publiczna
35	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa w Lginiu	Lgiń		6	publiczna

Na terenie Gminy Wschowa prowadzą działalność następujące żłobki:

- Niepubliczny żłobek „Słoneczko”, Wschowa, ul. Moniuszki 14,
- Niepubliczny żłobek „HAPPYLAND”, Wschowa, ul. Wolsztyńska 18,

- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Złota Rybka u Dula”, Wschowa, ul. Obrońców Warszawy 36C²⁹.

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku (proc.)³⁰

Jednostka administracyjna	język polski		matematyka		język angielski	
	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik
LUBUSKIE	3 992	56,18	3 994	42,44	3 749	61,15
pow. wschowski	373	52,10	373	42,47	340	59,53
Wschowa (obszar wiejski)	11	46,64	11	34,91	11	47,27
Wschowa (miasto)	43	43,16	43	36,65	41	48,95
Międzyrzecz (obszar wiejski)	24	66,88	24	52,17	12	73,08
Międzyrzecz (miasto)	69	53,20	69	37,45	41	52,41
Świebodzin (obszar wiejski)	17	68,71	17	50,35	17	70,59
Świebodzin (miasto)	91	60,85	91	41,80	93	60,33

W roku szkolnym 2024 wyniki egzaminów końcowych uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Wschowa z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego były zdecydowanie niższe od danych dla regionu, powiatu i porównywanych gmin: Międzyrzecza i Świebodzina. Warto zauważyć, że spośród porównywanych jednostek terytorialnych najwyższe rezultaty egzaminów ósmoklasisty odnotowano w mieście Świebodzin oraz na obszarach wiejskich gminy Międzyrzecz.

Kultura

Samorządową instytucją koordynującą życie kulturalne w Gminie Wschowa jest Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie. CKiR dba o rozwój i upowszechnianie kultury wśród mieszkańców poprzez m.in. organizowanie i wspieranie wydarzeń artystycznych, (takich jak spektakle teatralne, koncerty, wystawy czy wykłady), tworzenie warunków do wymiany kulturalnej z zagranicznymi partnerami, prowadzenie zespołów artystycznych oraz sekcji zainteresowań oraz kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze. Centrum identyfikuje i dokłada starań w zaspokojeniu potrzeb kulturalnych lokalnej

²⁹ Źródło: <https://empatia.mpips.gov.pl/dla-swiadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow>, data dostępu: 11.02.2025 r.

³⁰ Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu, https://www.oke.poznan.pl/cms.913,wyniki_gmin_powiatow_egzamin_osmoklasisty_2024_r..htm data dostępu: 24.02.2025 r.

społeczności Gminy. Centrum Kultury i Rekreacji aktywnie współpracuje z innymi instytucjami – biblioteką, placówkami oświatowymi, organizacjami młodzieżowymi i stowarzyszeniami artystycznymi, a także z władzami lokalnymi. Wspiera sołectwa w organizacji lokalnych wydarzeń i działa na rzecz promocji aktywnego stylu życia poprzez organizację rajdów, wycieczek oraz imprez rekreacyjno-sportowych. Ponadto, administruje terenami rekreacyjnymi i obiektami sportowym, takimi jak plaża miejska nad Jeziorem Lgińsko, wypożyczalnia sprzętu wodnego czy Klub „Milona”. Ośrodek angażuje się również w rozwój turystyki, oferując miejsca noclegowe (hotel prowadzony przez CKiR przy ul. Sportowej 5), udostępniając przestrzeń na biwaki czy dbając o jakość usług turystycznych w regionie. CKiR organizuje zajęcia stałe dedykowane dla różnych grup wiekowych mieszkańców Gminy, takie jak: zajęcia szachowe (Klub Szachowy „Hetman”), zajęcia literacko-teatralne (Zespół „SEDNO”), zajęcia plastyczne, brydż sportowy, sekcja Młodzieżowej Orkiestry Dętej, Uniwersytet Trzeciego Wieku, chór „Kantylena” oraz chór „Lutnia”³¹.

Ważnym podmiotem kulturalnym w Gminie jest również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie. Obok działalności czytelniczej, instytucja organizuje również spotkania autorskie, akcje upowszechniające czytelnictwo, warsztaty, konkursy, wystawy, zajęcia cykliczne, a także bierze udział w ogólnopolskich imprezach, takich jak: Objazdowy Bibliotekarz, Narodowe Czytanie czy Noc Bibliotek³².

Istotne znaczenie dla życia kulturalnego Gminy ma również Muzeum Ziemi Wschowskiej. Instytucja promuje historię regionu oraz jego dziedzictwo kulturowe poprzez takie działania, jak organizowanie wystaw stałych i czasowych (w 2023 r. były to m.in. „Życie towarzyskie w PRL”, „Wschowa w XIX i XX wieku”), lekcji muzealnych (m.in. „Potomkowie starosty wschowskiego na tronach Polski i Francji”, „Wschowa w okresie Wielkiej Wojny Północnej”), wykładów otwartych (m.in. „Zabytki Wschowy”, „W 340. rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej – uczestnicy wyprawy z Ziemi Wschowskiej”), imprez plenerowych (m.in. „Średniowieczne miasto. Krajobraz przed bitwą”, „IV Rajd na Wschowę”)³³.

³¹ Źródło: <https://ckir.wschowa.pl/> data dostępu: 22.02.2025 r.

³² „Raport o stanie Miasta i Gminy Wschowa za rok 2023”, Wschowa, 2024, str. 75-84

³³ „Raport o stanie Miasta i Gminy Wschowa za rok 2023”, Wschowa, 2024, str. 71-75

Tabela 20. Wybrane wskaźniki dot. usług bibliotecznych w roku 2023³⁴

Jednostka adm.	biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
POLSKA	2,0	4 523	3 303,0	141	18,4
LUBUSKIE	2,4	3 229	3 952,2	113	19,7
Powiat wschowski	1,6	5 322	2 856,5	79	22,6
Wschowa	0,5	20 013	3 013,9	88	25,6
Międzyrzecz	2,1	1 394	4 469,7	192	11,4
Świebodzin	1,4	7 227	2 529,9	71	22,6

Wyraźnie widać, że mieszkańcy Gminy Wschowa mają wyjątkowo niski dostęp do usług bibliotecznych, zwłaszcza na tle danych ogólnopolskich, wojewódzkich, powiatowych oraz gmin: Międzyrzecz i Świebodzin. Według Banku Danych Lokalnych GUS w latach 2019-2021 liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców w Gminie Wschowa stale malała, co z pewnością miało związek z ograniczeniami wprowadzonymi w związku z pandemią COVID-19 – w 2019 roku wskaźnik wynosił 218 czytelników, a w 2021 roku analogiczny wskaźnik wynosił 131 osób. W kolejnych latach nie odnotowano wzrostu liczby osób korzystających z ww. usług. Warto jednak podkreślić, że utrzymujący się spadek liczby osób korzystających z bibliotek był nieznaczny – w 2022 roku - 90 czytelników, a w 2023 roku - 88 czytelników. Jednocześnie liczba czytelników w Gminie Wschowa w przeliczeniu na populację jest niższa od wartości dla kraju, województwa lubuskiego oraz miasta Międzyrzecz. Pomimo nielicznej grupy czytelników, mieszkańcy Gminy Wschowa średnio wypożyczają więcej książek na tle mieszkańców innych JST (zwłaszcza w porównaniu z gminą Międzyrzecz), a także w porównaniu do danych dla powiatu, regionu i kraju, co może wynikać z relatywnie wysokiego dostępu do księgozbiorów³⁵.

³⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

³⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 21. Wybrane wskaźniki dot. usług kulturalnych w roku 2023³⁶

Jednostka administracyjna	liczba uczestników imprez na 1000 ludności	liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę)	centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. ludności
POLSKA	888,3	9 501,77	1,1
LUBUSKIE	1 949,8	12 829,25	0,8
Powiat wschowski	959,2	18 625,50	0,5
Wschowa	484,1	20 013,00	0,5
Międzyrzecz	840,9	23 698,00	0,4
Świebodzin	1 466,0	14 454,50	0,7

W analizie wzięto również pod uwagę wskaźniki dotyczące innych usług kulturalnych, świadczonych przez podmioty lokalne. W powyższej tabeli na uwagę zasługują dane dotyczące liczby uczestników imprez masowych w Gminie Wschowa. Są one zdecydowanie niższe od wartości analogicznych wskaźników dla regionu i kraju, jak również wszystkich gmin miejsko-wiejskich ujętych w zestawieniu. Relatywnie niskie wyniki zanotowano w przypadku liczby obiektów kulturalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Identyczną wartość tego wskaźnika, co dla Gminy Wschowa, odnotowano w powiecie wschowskim, a nieco niższą - w gminie Międzyrzecz. Zdecydowanie wyższe wyniki odnotowano na poziomie regionalnym i - zwłaszcza - krajowym. Co za tym idzie, liczba mieszkańców Gminy Wschowa przypadających na placówkę kulturalną jest największa (wyższą wartość odnotowano jedynie w Gminie Międzyrzecz). Powyższe dane mogą świadczyć o relatywnie niskim dostępie mieszkańców Gminy Wschowa do usług kulturalnych, ale również mogą być rezultatem specyficznych rozwiązań organizacyjnych w sferze kultury, przyjętych na poziomie lokalnym

Sport i rekreacja

Sportem i rekreacją w Gminie Wschowa w głównej mierze zajmuje się Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie. CKiR oferuje różnorodne formy specjalistycznych zajęć

³⁶ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

sportowych dla dzieci i dorosłych (m.in. sekcję brydża sportowego), a także współpracuje z klubami sportowymi działającymi na terenie Gminy³⁷.

Ponadto mieszkańcy Gminy mają możliwość korzystania z oferty sportowo-rekreacyjnej z wykorzystaniem następujących obiektów:

- stadionu sportowego w Siedlicy,
- stadionu miejskiego we Wschowie,
- kąpieliska przy jeziorze Lgińsko,
- sali sportowej i siłowni przy ul. Moniuszki 11,
- toru motocrossowego „Kacze Doły”³⁸,
- hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 3 we Wschowie,
- kompleksu boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 1 we Wschowie,
- boiska do gry w piłkę nożną,
- boiska wielofunkcyjnego do gry w koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego,
- kompleksu boisk sportowych w Osowej Sieni,
- hali sportowej przy I Zespole Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie,
- kortów tenisowych przy I Liceum Ogólnokształcące im. Tomasza Zana we Wschowie³⁹.

4. Analiza wyników badania ilościowego

Niniejszy rozdział zawiera omówienie wyników badania ilościowego. Jak już wspomnieliśmy, pomiar został zrealizowany z wykorzystaniem tzw. miksu metodologicznego, a więc połączenia różnych technik badawczych: CAWI (Komputerowo Wspomagany Wywiad Internetowy), CATI (Komputerowo Wspomagany Wywiad Telefoniczny) oraz PAPI (*Paper and Pencil Interview*) na kwotowej próbie N=326 mieszkańców Gminy Wschowa.

Poniżej prezentujemy kluczowe informacje na temat struktury próby, która była ważona ze względu na płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania według podziału na miasto

³⁷ „Raport o stanie Miasta i Gminy Wschowa za rok 2023”, Wschowa, 2024, str. 84

³⁸ Tamże, str. 85-95

³⁹ Źródło: <https://www.ambasador.wschowa.pl/page/obiekty-sportowe>, data dostępu: 24.02.2025 r.

i wieś. Kluczowe parametry społeczno-demograficzne zamieszczone w poniższej tabeli są istotne w kontekście analiz prezentowanych w tej części opracowania.

Tabela 22. Struktura próby (dane w %)

PŁEĆ	
kobieta	52
mężczyzna	48
WIEK	
15-29	18
30-39	17
40-49	19
50-59	15
60 i więcej	31
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	
wieś	34
miasto	66
WYKSZTAŁCENIE	
podstawowe (w tym gimnazjalne)	3
zawodowe	7
średnie	39
wyższe (w tym licencjackie)	51
SYTUACJA ZAWODOWA	
pracuję na stałe (na etacie)	55
jestem emerytem(ką), rencistą(tką)	29
jestem przedsiębiorcą, własna działalność gospodarcza	9
jestem bezrobotnym(a)	3
zajmuję się domem	3
pracuję dorywczo (na umowę cywilno-prawną)	2
jestem rolnikiem	2
inna sytuacja	3
POSIADANIE DZIECI	
mam przynajmniej 1 dziecko w wieku 6 lat lub młodsze	11
mam przynajmniej 1 dziecko w wieku 7-15 lat	18
mam przynajmniej 1 dziecko w wieku 16-18 lat	5
nie mam dzieci w wieku poniżej 18 lat	74
SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI ZAWODOWEJ GOSPODARSTWA DOMOWEGO	
trudna, nie wystarcza nam na wszystkie podstawowe potrzeby	7
średnia, wystarcza nam na podstawowe potrzeby, ale żyjemy skromnie	50
dobra, nie musimy specjalnie oszczędzać, ani niczego sobie odmawiać	43
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
osoba pełnosprawna	85
osoba z niepełnosprawnością ruchową	6
osoba z niepełnosprawnością inną niż ruchowa	9

Jak już wspomnieliśmy, w zrealizowanej próbie kontrolowane były parametry płci, wieku oraz miejsca zamieszkania (według podziału na miasto i wieś), pozostałe rozkłady zostały uzyskane w sposób wtórny, na podstawie uzyskanych odpowiedzi respondentów. Po zakończeniu realizacji pomiaru przeprowadzona została statystyczna procedura, zwana ważeniem danych, polegająca na dostosowaniu (wyrównaniu) struktury zrealizowanej próby (rozkładu podstawowych zmiennych społeczno-demograficznych) do parametrów badanej populacji (mieszkańców Gminy Wschowa w wieku 15 lub więcej lat). Co istotne, kobiety przeważają nad mężczyznami, a 31 proc. badanych stanowią osoby w wieku 60 lat i starsze. Nieco ponad połowę ankietowanych stanowią osoby z wykształceniem wyższym, zaś 90 proc. ma wykształcenie co najmniej średnie. 55 proc. respondentów pracuje na etacie, natomiast niemal 1/3 badanych to emeryci i renciści. W zrealizowanej próbie 15 proc. stanowią osoby z niepełnosprawnościami (na podstawie zebranych deklaracji). Nieco ponad 1/4 badanych deklaruje, że w ich gospodarstwach domowych zamieszkują dzieci lub młodzież poniżej 18. roku życia.

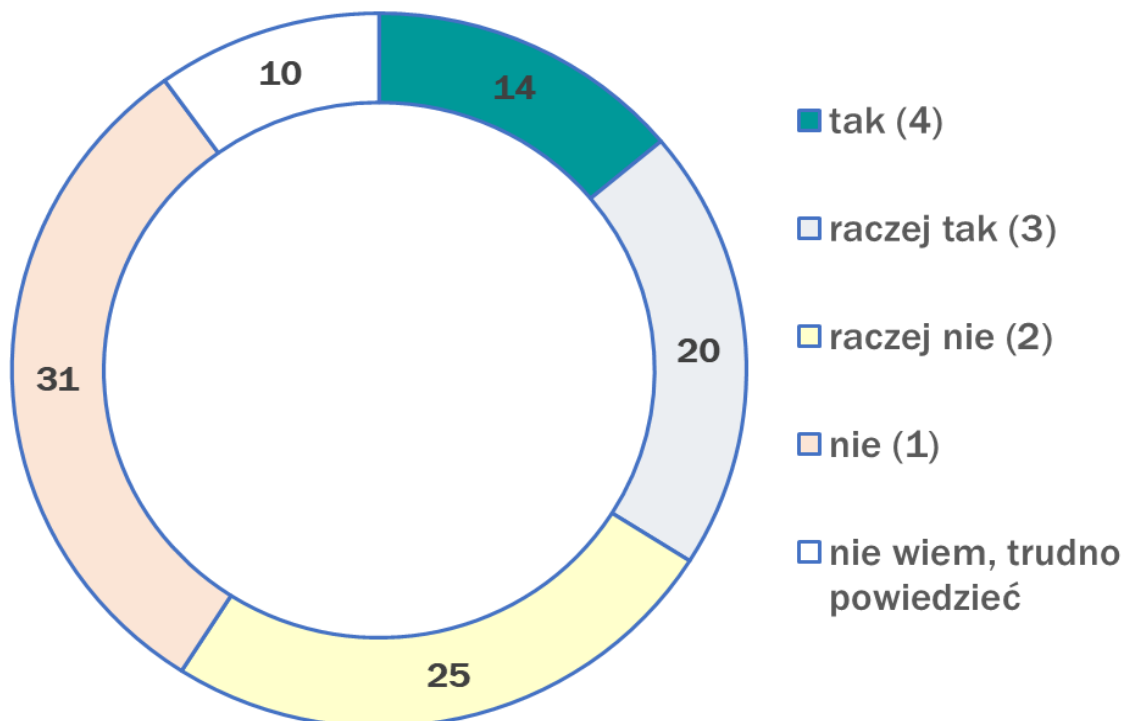
Wykres 23. Poziom zadowolenia z relacji z sąsiadami (dane w %)

Dane na temat poziomu zadowolenia z relacji z sąsiadami zostały zebrane z wykorzystaniem skali pięciostopniowej (1 = „bardzo niezadowolony(a)”, 5 = „bardzo zadowolony(a)”). 70 proc. deklaruje wysoki stopień satysfakcji, zaś uzyskana średnia wynosi 4,02 – jest to rezultat zbliżony do umiarkowanie pozytywnej kategorii odpowiedzi („4”). Szczególnie wysokie rezultaty odnotowano wśród osób w wieku 40-49 lat (82 proc.), wśród osób deklarujących wysoki poziom zaufania w relacjach z innymi (92 proc.), jak również uzależniających zaufanie do innych od uwarunkowań indywidualnych (81 proc.), wśród respondentów wysoko oceniających jakość życia w gminie (88 proc.) oraz osób, które pozytywnie postrzegają kondycję ekonomiczną swoich gospodarstw domowych (84 proc.) w porównaniu do ankietowanych oceniających sytuację materialną jako trudną (28 proc.).

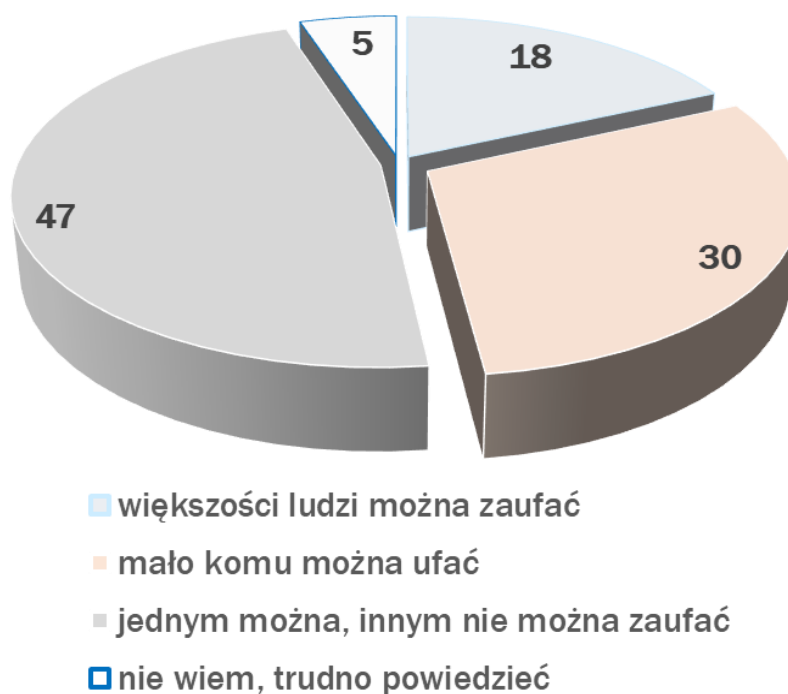
Powyższe różnice między zmiennymi są istotne statystycznie na poziomie 95 proc. W uproszczeniu – jest to miara wiarygodności rezultatu, a więc prawdopodobieństwo, z którym można stwierdzić, czy uzyskane wyniki, w tym zaobserwowane związki lub różnice, nie są rezultatem oddziaływania czynników przypadkowych. Analogiczną konwencję zastosowano w dalszej części opracowania.

Wykres 24. Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych w Gminie Wschowa (dane w %)

34 proc. badanych deklaruje wysoki lub bardzo wysoki poziom poczucia sprawczości – jest to relatywnie niski wynik rezultatów innych podobnych pomiarów, realizowanych przez firmę LBS. Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych najczęściej wyrażają mieszkańcy wysoko oceniający jakość życia w Gminie (56 proc.).

Wykres 25. Zaufanie w relacjach z innymi (dane w %)

Na tle innych badań realizowanych przez firmę LBS, odnotowany poziom zaufania w codziennych relacjach z innymi jest raczej wysoki⁴⁰. 18 proc. uważa, że większości ludzi można zaufać, a niemal połowa uczestników pomiaru deklaruje, że zaufanie do innych jest uzależnione od uwarunkowań indywidualnych. Niski poziom zaufania do innych deklaruje 3 na 10 badanych. Najwyższy poziom zaufania do innych deklarują mężczyźni (31 proc.) w porównaniu z kobietami (7 proc.), respondenci w wieku 60 lat i starsi (48 proc.),

⁴⁰ Tego rodzaju pomiary są realizowane z wykorzystaniem analogicznych narzędzi, jednak znacząco różnią się techniczne szczegóły sposobu realizacji owych pomiarów, zatem ich wyniki nie powinny być zestawiane i porównywane wprost. Jeśli chodzi o przykładowe wyniki: w podwarszawskiej gminie Brwinów 20 proc. badanych uważa, że większości ludzi można zaufać, 13 proc. rozmówców uważa, że mało komu można zaufać. Analogicznie wyniki dla miasta Kobylka wynoszą – odpowiednio - 12 proc. i 15 proc., dla miasta Jastrzębie-Zdrój: 24 proc. i 27 proc, zaś dla miasta Starachowice: 10 proc. i 34 proc..

ankietowani z wykształceniem średnim (32 proc.), osoby nieposiadające dzieci (22 proc.), jak również zadowolone z relacji z sąsiadami (24 proc.).

Tabela 26. Podejmowanie różnych form aktywności społecznej (dane w %)

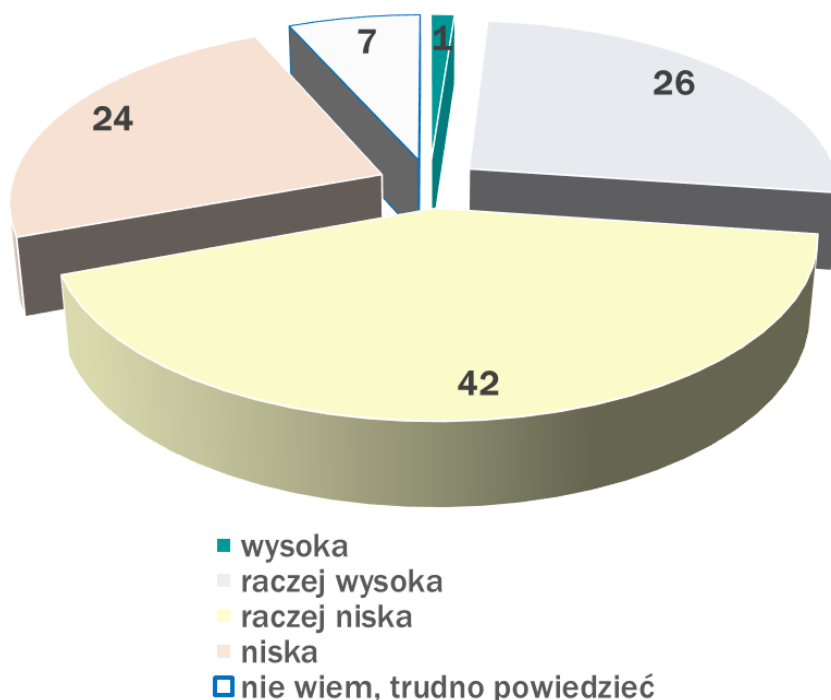
głosowałem(am) we wszystkich lub prawie wszystkich wyborach samorządowych	78
brałem(am) udział we wspólnych działaniach z sąsiadami	29
brałem(am) udział w działaniach społecznych jako wolontariusz(ka)	29
dyskutowałem(am) o sprawach lokalnych w Internecie	26
działałem(am) lub wspierałem(a) działalność organizacji pozarządowej	26
brałem(am) udział w zebraniach spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej	22
brałem(am) udział w publicznych spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych	21
brałem(am) udział w konsultacjach społecznych w sprawach lokalnych	18
kandydowałem(am) w wyborach samorządowych (np. do rady gminy)	16
brałem(am) udział w protestach dotyczących spraw lokalnych	15
działałem(am) w organizacji religijnej (np. parafialnej)	12
zbierałem(am) podpisy pod petycją lub interweniowałem(am) w sprawach lokalnych	11
nie podejmowałem(am) żadnego z powyższych działań	5
podejmowałem(am) inne działania w sprawach lokalnych	4

Przynajmniej jedną z form aktywności społecznej podejmowało 91 proc. badanych, co – na tle innych badań prowadzonych przez wykonawcę – można uznać za wynik wysoki. W świetle badań najwyższe odsetki osób aktywnych społecznie odnotowano wśród uczestników pomiaru w wieku 50-59 lat, respondentów z wykształceniem wyższym oraz pracujących na etacie. Do najczęściej podejmowanych form działalności społecznej należą: uczestnictwo w wyborach samorządowych, działania sąsiedzkie, udział w działaniach społecznych jako wolontariusz, dyskusowanie o sprawach lokalnych w Internecie, aktywne wspieranie organizacji „trzeciego sektora”, udział w zebraniach spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej, jak również udział w spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych.

Nieco ponad 1/4 badanych deklaruje działanie lub aktywność w sferze pozarządowej. Według pomiarów Centrum Badania Opinii Społecznej w 2021 roku pracę społeczną w ramach przynajmniej jednej organizacji obywatelskiej deklarowało 40 proc. dorosłych Polaków, natomiast 16 proc. wykonywało dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz swojej społeczności lokalnej lub osób potrzebujących. Łącznie osoby zaangażowane

społecznie (w ramach „trzeciego sektora” oraz nieformalnie) **stanowiły 45 proc. populacji**⁴¹. Istotnym źródłem danych na ten temat jest również „Diagnoza społeczna” prof. J. Czapińskiego – było to największe w Polsce, cyklicznie realizowane badanie społeczne, którego nie kontynuowano po roku 2015. Według tych cyklicznie powtarzanych na licznej, ogólnopolskiej próbie pomiarów „...w Polsce w 2015 r. członkami „jakichś organizacji, stowarzyszeń, partii, komitetów, rad, grup religijnych, związków lub kół” było 13,4 proc. badanych: 10,3 proc. należało tylko do jednego stowarzyszenia; 2,2 proc. do dwóch, a 1,9 proc. do więcej niż dwóch organizacji. Dopełnieniem pytania o formalne członkostwo było pytanie o rzeczywistą działalność w takich organizacjach (...). 70,8 proc. członków stowarzyszeń mówi, że aktywnie uczestniczy w ich działaniach. Mało ludzi należy do organizacji, ale jeśli już gdzieś należą, to (mówią, że) coś w nich robią. Takich, którzy należą i działają jest w społeczeństwie powyżej 15 r.ż. 9,0 proc...”⁴².

Wykres 27. Ocena jakości życia w Gminie Wschowa (dane w %)

⁴¹ „Aktywność Polaków w organizacjach obywatelskich. Komunikat z badań”, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa, marzec 2022

⁴² „Diagnoza Społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków”, Janusz Czapiński, Tomasz Panek (red.), Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa, listopad 2015

Pojęcie jakości życia nie jest jednoznacznie zdefiniowane w naukach społecznych. W tym miejscu można przywołać wiele sposobów ujęcia tego terminu, które dość znacznie się różnią (choć nie zawsze są wzajemnie sprzeczne), np. nieco inne podejście do tego zagadnienia prezentują socjologowie, psychologowie, ekonomiści, przedstawiciele nauk medycznych, czy specjaliści z obszaru polityki społecznej. Na potrzeby tego opracowania można przyjąć, że pomiar jakości życia oznacza próbę odpowiedzi na pytanie o poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego, a także ocenę zadowolenia z życia – w różnych aspektach, w tym w odniesieniu do stopnia zaspokojenia potrzeb lokalnych (np. poprzez świadczenie usług publicznych). Z jednej strony może oznaczać próbę poszukiwania możliwie obiektywnych wskaźników jakości życia (tj. na podstawie danych zastanych), z drugiej – odwołanie się do subiektywnych przekonań mieszkańców (mierzonych na podstawie badań deklaracyjnych).

W świetle badań ankietowych 27 proc. badanych uważa, że jakość życia w Gminie Wschowa jest wysoka, natomiast 2/3 mieszkańców formułuje ocenę negatywną. Średnia w skali czterostopniowej (1 = „niska jakość życia”, 4 = „wysoka jakość życia”) wynosi 2,05, co jest równoznaczne z oceną umiarkowanie negatywną. O wysokiej jakości życia najczęściej przekonani są respondenci zadowoleni ze swoich relacji z sąsiadami (34 proc.), mieszkańcy deklarujący wysoki poziom poczucia sprawczości (45 proc.), osoby uważające, że zaufanie do innych jest uzależnione od uwarunkowań indywidualnych (35 proc.), respondenci z wykształceniem zawodowym (60 proc.), a także oceniający sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako dobrą (40 proc.). Szczególnie niska ocena jakości życia w Gminie Wschowa występuje wśród osób w wieku 50-59 lat (82 proc.), respondentów częściowo zadowolonych z relacji z sąsiadami (85 proc.), mieszkańców aktywnie wspierających działalność „trzeciego sektora” (78 proc.), uczestniczących w działaniach sąsiedzkich (82 proc.), jak również osób oceniających sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako średnią (75 proc.).

Tabela 28. Ocena jakości usług oferowanych przez miejscowe instytucje lub organizacje (dane w %)

JAKOŚĆ LOKALNEJ OFERTY	oferta dla seniorów	szkoły podstawowe	przedszkola	szkoły ponadpodstawowe	praca miejscowej policji	oferta kulturalna	wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	pomoc społeczna	oferta sportowo-rekreacyjna	usługi dla osób z niepełnosprawnościami	wzmocnianie aktywności społecznej mieszkańców	żłobki	działania na rzecz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	usługi ochrony zdrowia	oferta spędzania czasu wolnego	usługi dla osób bezrobotnych, aktywizacja zawodowa	transport zbiorowy, komunikacja publiczna
bardzo źle (1)	1	1	1	1	2	5	3	3	16	11	15	13	14	14	20	24	34
raczej źle (2)	2	4	1	6	16	9	11	19	16	17	16	10	18	30	22	14	25
średnio, ani źle, ani dobrze (3)	22	21	20	17	24	41	24	17	19	13	28	14	28	28	28	20	14
raczej dobrze (4)	19	34	38	40	37	25	17	18	28	15	21	17	26	11	13	6	6
bardzo dobrze (5)	31	20	14	14	8	12	6	10	11	12	8	6	5	6	7	2	2
nie wiem, trudno powiedzieć	24	21	26	22	13	8	39	34	10	31	13	40	10	12	11	34	18
ŹŁE (1+2)	4	5	3	6	18	14	14	22	32	28	31	23	32	44	42	38	59
DOBRE (4+5)	50	54	52	54	45	37	23	27	39	27	29	23	30	16	19	8	8
średnia w skali 1-5	4	3,9	3,8	3,8	3,4	3,3	3,2	3,2	3	3	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,2	2

Ankietowani mieszkańcy oceniali jakość usług społecznych w wymienionych obszarach, posługując się skalą od 1 do 5. Badani mieszkańcy Gminy Wschowa formułują relatywnie wysokie oceny jakości oferty dla seniorów, usług edukacyjnych (szkół podstawowych, ponadpodstawowych i przedszkoli), ponadto dość pozytywne opinie formułowano względem pracy miejscowej policji, oferty kulturalnej, pomocy społecznej, jak również wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Najwięcej wątpliwości

badanych mieszkańców budzą: komunikacja publiczna w Gminie, usługi dla osób bezrobotnych, oferta spędzania czasu wolnego oraz jakość usług ochrony zdrowia.

Warto zaznaczyć, że jakość oferty dla seniorów najbardziej pozytywnie oceniają osoby korzystające z usług Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie (59 proc.) oraz usług Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie (61 proc.). Jakość usług miejscowych przedszkoli najbardziej pozytywnie oceniają osoby korzystające z tego rodzaju usług, a więc rodzice dzieci w wieku 6 lat lub mniej (78 proc.) oraz w wieku 7-15 lat (71 proc.). Podobną zależność odnotowano w przypadku oceny pracy szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, które zyskują najwyższe oceny w grupie respondentów posiadających dzieci poniżej 18 roku życia. Wysoką ocenę pracy miejscowej policji najczęściej formułują mieszkańcy wsi (64 proc.) w porównaniu do respondentów zamieszkujących w mieście (35 proc.), osoby deklarujące wysoki poziom zaufania w relacjach z innymi (73 proc.), mieszkańcy Gminy z wykształceniem średnim (57 proc.). Z kolei jakość oferty kulturalnej uzyskała najwyższe oceny wśród respondentów korzystających z usług Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie (47 proc.) oraz usług Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie (62 proc.), wśród kobiet (51 proc.) w porównaniu z mężczyznami (22 proc.), a także mieszkańców w wieku 50-59 lat (59 proc.). Usługi z zakresu wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej zyskuje wyższe oceny wśród mieszkańców wsi (36 proc.) w porównaniu do mieszkańców miasta (16 proc.), wśród kobiet (33 proc.) w porównaniu z mężczyznami (12 proc.), jak również osób w wieku 40-49 lat i 50-59 lat (odpowiednio 35 proc. i 43 proc.). Warto dodać, że jakość pomocy społecznej uzyskuje pozytywne oceny najczęściej wśród respondentów korzystających z usług Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie (46 proc.). Jakość transportu publicznego zyskuje krytyczne oceny najczęściej wśród badanych mieszkających na wsi (76 proc.) w porównaniu do mieszkańców miasta (50 proc.), wśród mężczyzn (69 proc.) w porównaniu z kobietami (50 proc.), respondentów w wykształceniu średnim (70 proc.) oraz osób oceniających sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako średnią, przeciętną (67 proc.). Oferta czasu wolnego zyskuje najwyższe oceny wśród kobiet (29 proc.) w porównaniu z mężczyznami (9 proc.), badanych w wieku 50-59 lat (33 proc.), a także w grupie osób oceniających sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako trudną (49 proc.).

Tabela 29. Korzystanie i ocena jakości usług instytucji lokalnych w okresie ostatnich dwóch lat

NAZWA INSTYTUCJI	Korzystanie w okresie ostatnich 2 lat (w proc.)	Ocena (średnia w skali 1-5)
zakłady opieki zdrowotnej (przychodnie)	74	3,37
Urząd Miasta i Gminy Wschowa	70	3,65
Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	47	3,65
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie	45	4,6
Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie	24	4,24
Muzeum Ziemi Wschowskiej	18	4,13
Środowiskowy Dom Samopomocy	4	3,98

W badaniu ankietowym poruszono również zagadnienia związane z korzystaniem z oferty różnych instytucji lokalnych, jak również oceną jakości tych usług w okresie ostatnich 2 lat, licząc od daty realizacji pomiaru. Respondenci najczęściej korzystali z usług miejscowych placówek ochrony zdrowia, dalej – Urzędu Miasta i Gminy Wschowa, Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie oraz Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie. Osoby, które skorzystały z usług ww. podmiotów odpowiadały na kolejne pytanie o poziom satysfakcji z otrzymanych usług (stąd zróżnicowane podstawy procentowania w przypadku każdego z ww. podmiotów). Wysoko ocenione zostały lokalne instytucje kultury - biblioteka, Muzeum Ziemi Wschowskiej, pozytywne oceny uzyskał również Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie. Na ostatnim miejscu w rankingu uplasowały się instytucje ochrony zdrowia, co jest kolejnym potwierdzeniem, że mieszkańcy krytycznie postrzegają tę sferę życia (nie tylko w Gminie Wschowa).

Powyższe zestawienie należy interpretować w sposób umiejętny, ponieważ poszczególne podmioty mają swoją specyfikę, świadczą zupełnie inne usługi dla różnych grup odbiorców, a także działają na podstawie różnych regulacji prawnych. Z pewnością powyższe wyniki nie powinny być analizowane wprost – jako ranking jakości pracy różnych instytucji i podmiotów lokalnych.

Wykres 30. Preferowane działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku (dane w %)

Respondenci mogli wymienić dowolną liczbę kierunków działań, które – ich zdaniem – powinny zostać przeprowadzone w Gminie Wschowa w okresie najbliższego roku, licząc od daty realizacji pomiaru. Ankietowani w największym stopniu oczekują tworzenia miejsc spędzania wolnego czasu – tego rodzaju przekonanie najczęściej podzielają mieszkańcy w wieku 15-29 lat (83 proc.). W świetle uzyskanych wyników do ważnych potrzeb społecznych należy również zaliczyć poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia. Tego typu zdanie najczęściej wyrażają kobiety (72 proc.) w porównaniu z mężczyznami (52 proc.) oraz mieszkańcy Gminy w wieku 50-59 lat (82 proc.). Wysoko w hierarchii preferowanych działań znalazły się: poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do

usług kulturalnych (najczęściej osoby w wieku 15-29 lat - 69 proc., pracujące na etacie - 58 proc., respondenci, którzy zapłaciliby za niektóre usługi społeczne kwotę do 100 zł za godzinę - 73 proc., osoby oceniające sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako średnią, przeciętną - 65 proc.), jak również aktywizacja zawodowa oraz wspieranie osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (najczęściej mieszkańcy nisko oceniający jakość życia w Gminie - 57 proc., respondenci z wykształceniem średnim - 58 proc.).

Dodajmy, że powyższy rozkład powinien być interpretowany w sposób umiejętny, zwłaszcza, że odniesienie się do części poruszanych zagadnień wymagało wysokiego poziomu refleksyjności, a – w niektórych przypadkach – również wiedzy eksperckiej. Warto pamiętać, że powyższe zestawienie jest oparte na deklaracjach i subiektywnych ocenach uczestników badania.

Tabela 31. Korzystanie i ocena jakości usług społecznych, które były świadczone w Gminie Wschowa w okresie ostatnich kilku lat

NAZWA USŁUGI	Korzystanie w okresie ostatnich kilku lat	Ocena (średnia w skali 1-5)
Senior Taxi	15	4,33
Dzienny Dom Senior+	13	4,82
pomoc sąsiedzka (pomoc w drobnych sprawach życia codziennego, np. zrobienie zakupów, wspólne spędzanie czasu, zapewnienie kontaktów z otoczeniem)	11	4,34
Uniwersytet III Wieku	8	4,09
poradnictwo: rodzinne, psychologiczne, socjalne, prawne itp.	7	3,34
teleopieka (opaska SOS monitorująca funkcje życiowe pacjenta, urządzenia do zdalnego badania stanu zdrowia pacjenta)	7	4,42
„Złota rączka” (pomoc w drobnych naprawach domowych)	5	5
Wschowski Uniwersytet Dziecięcy	4	4,23
dożywianie	3	3,53
asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	2	4,31
usługi opiekuńcze	1	4

opieka wytchnieniowa	0	4,49
dowożenie dzieci z niepełnosprawnością	0	5
środowiskowy dom samopomocy	0	5
warsztat terapii zajęciowej	0	5
placówka socjoterapeutyczno-opiekuńcza	0	5

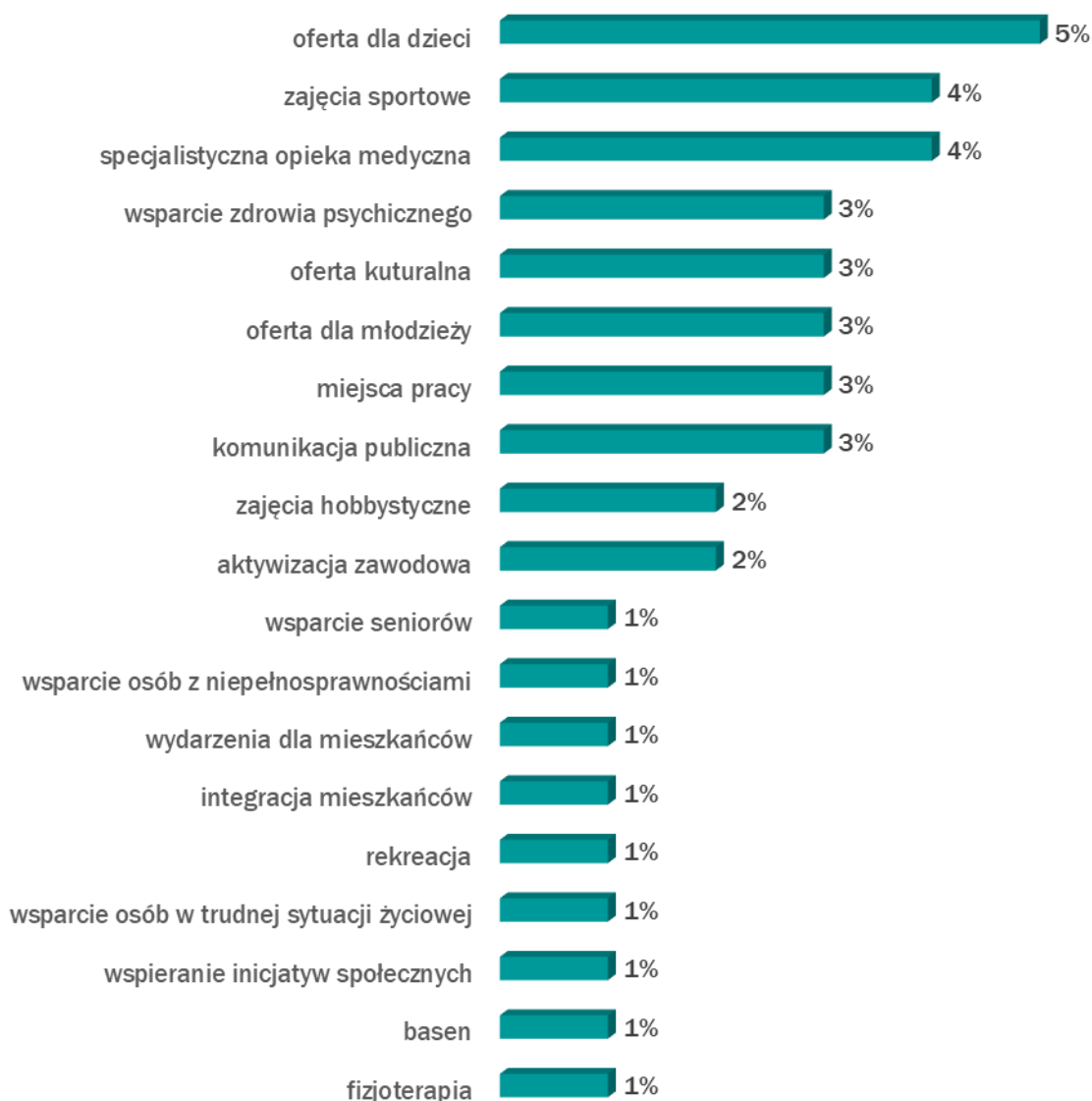
W badaniu ankietowym poruszono również zagadnienia związane z korzystaniem z usług społecznych w okresie ostatnich kilku lat, jak również oceną jakości tych usług. W świetle uzyskanych rezultatów respondenci najczęściej korzystali z następujących usług: Senior Taxi, Dziennego Domu Senior+ oraz pomocy sąsiedzkiej. Osoby, które skorzystały z ww. usług odpowiadały na kolejne pytanie o poziom satysfakcji. Spośród najbardziej rozpowszechnionych usług wysoko ocenione zostały: Dzienny Dom Senior+, teleopieka, pomoc sąsiedzka i Senior Taxi. W powyższym zestawieniu znalazły się również usługi wskazywane w przypadkach jednostkowych (poniżej 1 proc. badanych zadeklarowało korzystanie z tych usług) – osoby korzystające z tych usług formułowały bardzo wysokie oceny.

Tabela 31. Zapotrzebowanie na różne usługi społeczne, które dotychczas nie były świadczone w Gminie Wschowa (dane w %)

	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest niepotrzebna i nie chciał(a)bym z niej skorzystać
fizjoterapeuta mobilny	41	38	20
psychiatra dla dorosłych	31	66	4
kluby integracyjne	26	48	26
mobilny fryzjer dla osób niepełnosprawnych i starszych	25	53	22
mobilny podolog dla osób niepełnosprawnych i starszych	22	52	26
psychiatra dziecięcy	19	66	14
mieszkania wspomagane	18	52	30
szkoła dla rodziców	17	59	24
położna	17	64	19
terapeuta rodzinny	12	70	18
profilaktyka uzależnień (np. zajęcia, programy kulturalne itp.)	9	70	21
mediacje rodzinne	8	67	25

Co do zasady, wszystkie usługi wymienione w powyższej tabeli postrzegane są jako potrzebne dla mieszkańców gminy, choć ankietowani nie zawsze chcieliby skorzystać z nich osobiście. Respondenci najczęściej deklarują chęć skorzystania z usług fizjoterapeuty mobilnego, psychiatry dla dorosłych, klubów integracyjnych, mobilnego fryzjera dla osób niepełnosprawnych i starszych, a także mobilnego podologa dla osób niepełnosprawnych i starszych. Niektóre z usług wymienionych w powyższym zestawieniu – co do zasady – należy zaliczyć do oferty o charakterze powszechnym, tj. są one skierowane do szerokich grup odbiorców. Powyższe dane powinny być interpretowane w sposób umiemy – niższa pozycja w rankingu nie oznacza, że dana usługa jest niepotrzebna. Wiele kategorii usług charakteryzuje się wysokim stopniem specjalizacji, ponieważ są skierowane do konkretnych grup odbiorców o precyzyjnie zdefiniowanych potrzebach.

Wykres 32. Brakujące usługi społeczne w Gminie Wschowa (dane w %)

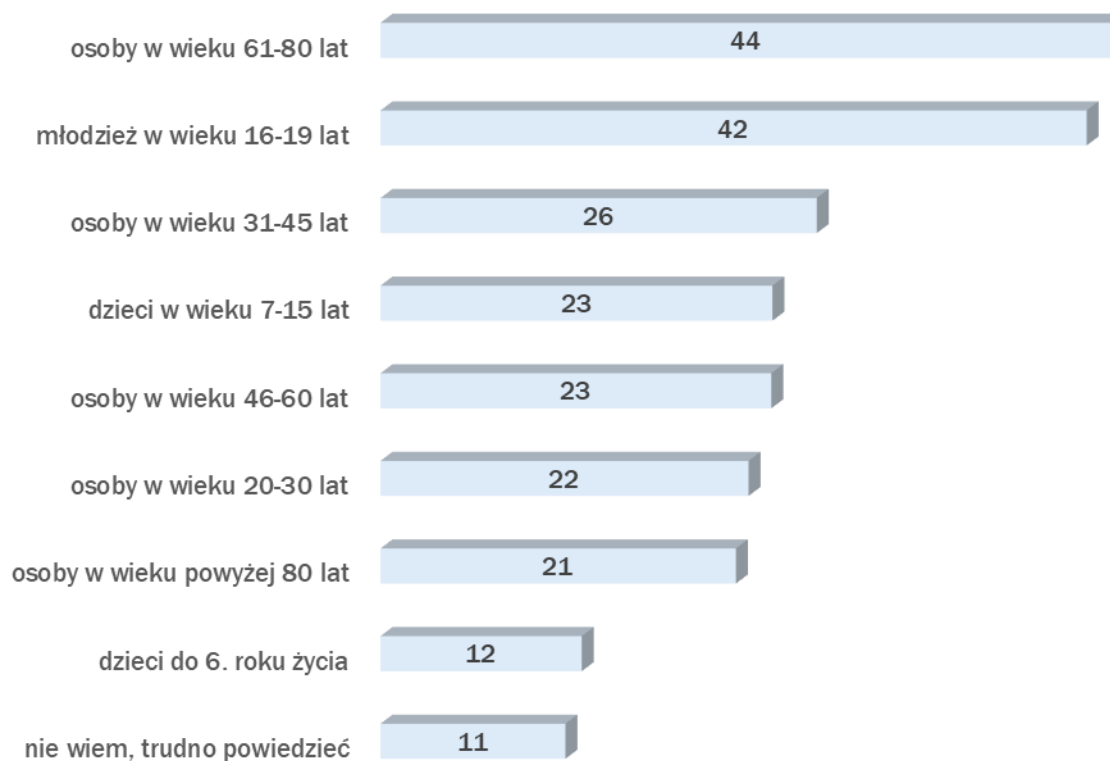

Powyższe informacje zostały zebrane na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte, zatem charakteryzują się silnym rozproszeniem i zróżnicowanym poziomem szczegółowości, co wynika ze specyfiki narzędzia. Respondenci wskazywali jakich – ich zdaniem – usług społecznych brakuje mieszkańcom Gminy Wschowa. Na etapie pracy z danymi udzielone odpowiedzi zostały zakodowane i przyporządkowane do ogólnych kategorii, które mogą być prezentowane w ujęciu statystycznym. Warto zaznaczyć, że liczna grupa uczestników pomiaru miała trudności z udzieleniem odpowiedzi na tak postawione pytanie (wysoki odsetek braków danych) lub formułowała oczekiwania niezwiązane

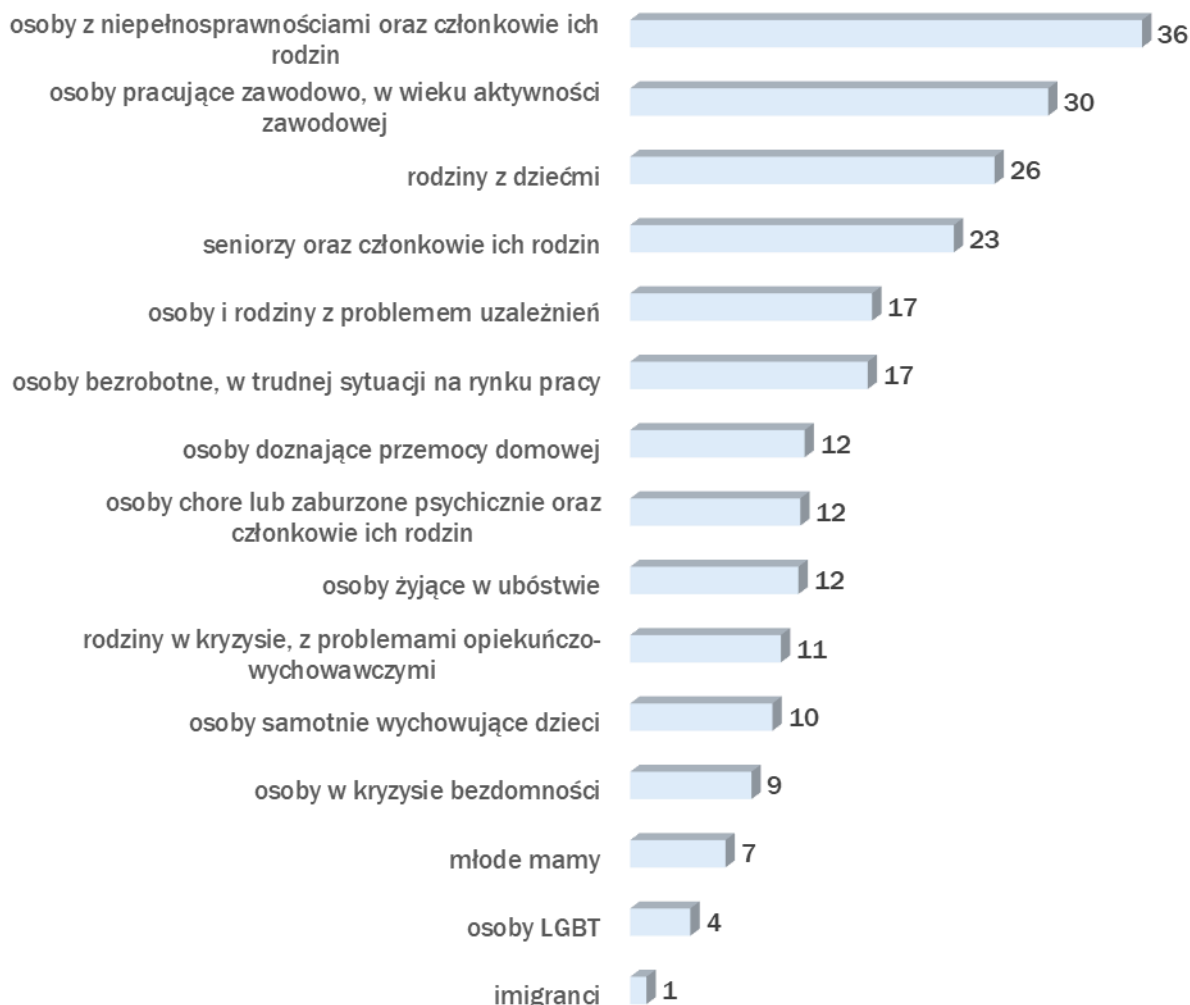
z obszarem usług społecznych (np. obejmujące zagadnienia budowy „twardej” infrastruktury, jak drogi, chodniki czy ścieżki rowerowe).

Badani najczęściej wskazują deficyty związane z ofertą dla dzieci oraz ofertą sportową. Wysoko w hierarchii potrzeb lokuje się specjalistyczne usługi w zakresie ochrony zdrowia, jak również budowanie szeroko rozumianej oferty w obszarze zdrowia psychicznego (np. usług psychologicznych, psychiatrycznych i terapeutycznych). Ankietowani oczekują również rozwijania oferty kulturalnej, usług skierowanych do młodzieży, tworzenia miejsc pracy, a także rozwoju komunikacji zbiorowej (która nie jest usługą społeczną, lecz może być ważnym czynnikiem warunkującym korzystanie z lokalnej oferty).

Wykres 33. Grupy wiekowe mieszkańców, do których powinny być kierowane usługi społeczne (dane w %)

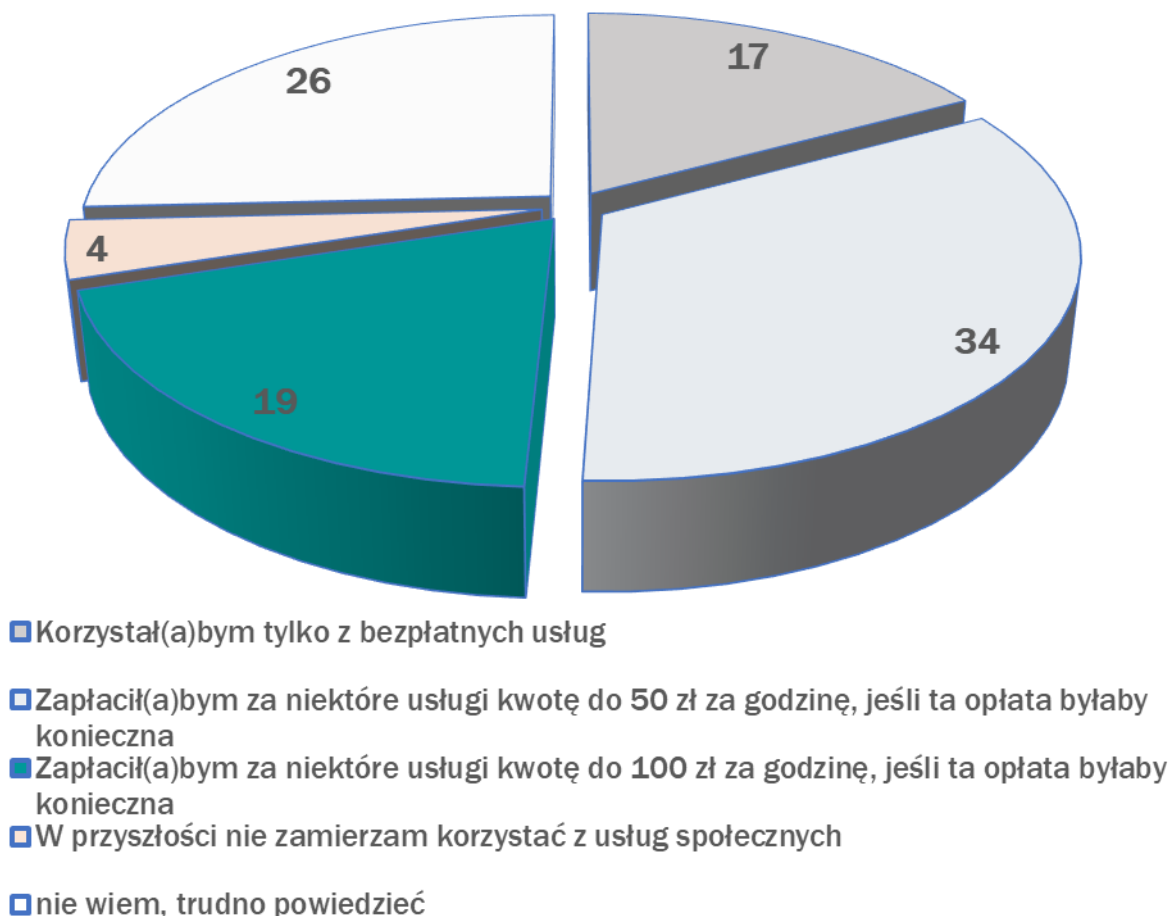
Wykres 34. Grupy kategorialne mieszkańców, do których powinny być kierowane usługi społeczne (dane w %)

Co do zasady, usługi społeczne powinny być kierowane do społeczności lokalnej, a więc do różnych grup mieszkańców. Respondenci odpowiadali na pytania o preferowane grupy odbiorców, do których w szczególności powinny być adresowane usługi społeczne w Gminie Wschowa. Jeśli chodzi o grupy wieku, najczęściej wymieniano w tym kontekście seniorów w wieku 61-80 lat oraz młodzież w wieku lat 16-19. W przypadku grup kategorialnych badani najczęściej wymieniali osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, osoby aktywne zawodowo, następnie – rodziny z dziećmi, a także seniorów i członków ich

rodzin. Warto wspomnieć, że odpowiadając na dwa powyższe pytania respondenci mogli wymienić nie więcej, niż 3 najważniejsze odpowiedzi (w każdym pytaniu osobno).

Wykres 35. Gotowość do ponoszenia opłat za usługi społeczne (dane w %)

Respondentom zaprezentowano 4 stwierdzenia odnośnie chęci korzystania z odpłatnych lub bezpłatnych usług społecznych, przy założeniu, że opłaty za niektóre usługi byłyby obligatoryjne. Chęć skorzystania z usług społecznych deklaruje 70 proc. ankietowanych. 17 proc. uczestników pomiaru oczekuje dostępu do bezpłatnych usług społecznych (najczęściej osoby, które korzystały z usług Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie). 53 proc. deklaruje chęć skorzystania z odpłatnych usług społecznych, jeśli byłoby to konieczne, natomiast 34 proc. – za niewielką opłatą. Powyższy rezultat jest zbliżony do wyników innych pomiarów prowadzonych przez firmę LBS, gdzie również odnotowano przyzwolenie na częściowo odpłatną ofertę usług społecznych.

5. Analiza wyników badania jakościowego

Niniejszy rozdział zawiera omówienie wyników badania jakościowego z przedstawicielami wybranych grup interesariuszy. Ich opinie zostały pozyskane na podstawie 2 warsztatów z elementami Zogniskowanych Wywiadów Grupowych (FGI). Wzięli w nich udział lokalni liderzy, działacze społeczni, przedstawiciele władz samorządowych, miejscowych instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.

Mocne strony życia w Gminie Wschowa:

Mocne strony życia w społeczności lokalnej ujawniają się w narracjach mieszkańców poprzez ich ocenę jakości życia, lokalnych instytucji oraz relacji społecznych. Analiza treści wywiadów grupowych przeprowadzonych z ekspertami i przedstawicielami różnych sektorów życia społecznego w Gminie Wschowa pozwala na wyodrębnienie kluczowych aspektów postrzeganych jako pozytywne i satysfakcjonujące. Respondenci zwracali uwagę zarówno na czynniki infrastrukturalne i środowiskowe, jak i na aspekty społeczne, relacyjne i instytucjonalne.

Na podstawie przeprowadzonych badań można wyróżnić następujące dominujące obszary oceniane pozytywnie:

- mała skala i kameralność: łatwy dostęp do instytucji i usług lokalnych, brak anonimowości,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe: bliskość terenów zielonych, jezior, lasów,
- bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe: poczucie dumy z historii miasta, lokalnych tradycji i dziedzictwa architektonicznego,
- działalność instytucji kultury i – przynajmniej w części - sektora społecznego: oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów, liczne inicjatywy społeczne,
- bezpieczeństwo: niska przestępczość, spokój, poczucie bezpieczeństwa,
- silne więzi społeczne: relacyjność, łatwość w nawiązywaniu kontaktów oraz współpracy między instytucjami.

Mała skala społeczności jako czynnik sprzyjający jakości życia

Jednym z najczęściej wskazywanych atutów Gminy Wschowa jest jej kameralność i niewielka skala, co ułatwia mieszkańcom codzienne funkcjonowanie. Wielu respondentów podkreślało, że bliskość urzędów, placówek edukacyjnych i opiekuńczych umożliwia szybkie załatwianie spraw formalnych. Znajomość lokalnych urzędników oraz kadry instytucji publicznych pozwala również na nieformalne załatwianie spraw „na telefon”, co jest znaczącym udogodnieniem (np. w porównaniu z większymi miastami).

Kolejnym ważnym aspektem wynikającym z małej skali Gminy jest brak anonimowości. Choć w niektórych sytuacjach może to być postrzegane jako ograniczenie prywatności, wielu mieszkańców identyfikuje tę cechę jako pozytywną. Większość osób zna się nawzajem, co buduje poczucie wspólnoty i sprzyja szybszemu reagowaniu na ewentualne problemy w sytuacjach kryzysowych. Jest to szczególnie istotne np. w kontekście sytuacji osób starszych, które mogą korzystać ze wsparcia sąsiedzkiego.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe

Respondenci bardzo często podkreślali naturalne walory Gminy Wschowa, wskazując na otaczające ją lasy, bliskość terenów zielonych oraz dostęp do akwenów wodnych. Elementy te zostały ocenione pozytywnie, zarówno w kontekście jakości życia mieszkańców, jak i potencjalnych możliwości rozwoju turystyki. Położenie geograficzne i stosunkowo niewielkie zanieczyszczenie środowiska sprawiają, że Wschowa może być atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku.

Warto zaznaczyć, że mieszkańcy gminy dostrzegają również aspekt zdrowotny wynikający z otoczenia przyrodniczego. Respondenci wskazywali na korzystne położenie Gminy np. w porównaniu do Głogowa, gdzie odnotowuje się wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza. Ich zdaniem Gmina Wschowa stanowi swoiste „zaplecze ekologiczne” dla mieszkańców sąsiednich jednostek administracyjnych.

Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Mocnym elementem tożsamości lokalnej jest historyczna przeszłość Wschowy, o której badani mieszkańcy mówią z dumą. Miasto posiada bogatą historię, będąc niegdyś ważnym ośrodkiem administracyjnym i kulturowym. Wartościowe zabytki, w tym ratusz, kościoły oraz pozostałości dawnych murów miejskich, są często podkreślane jako unikalny atut Gminy. Respondenci dostrzegają jednak niewykorzystany potencjał tego obszaru, wyrażając przekonanie, że promocja dziedzictwa historycznego mogłaby być bardziej aktywna i – co za tym idzie – bardziej skuteczna.

Aktywność instytucji kultury i organizacji społecznych

Wielu badanych mieszkańców docenia działalność lokalnych instytucji kultury, zwłaszcza bibliotek, Centrum Kultury i Rekreacji oraz niektórych organizacji pozarządowych. Respondenci wskazują, że oferta wydarzeń dla różnych grup społecznych jest szeroka i atrakcyjna, zwłaszcza dla seniorów i dzieci. Lokalni eksperci zwracają uwagę na dużą liczbę zajęć dodatkowych, aktywności artystycznych i inicjatyw społecznych.

Z kolei w kontekście działalności organizacji pozarządowych wskazywano na ich duże zaangażowanie w życie lokalne, szczególnie w obszarze pomocy społecznej, edukacji oraz wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych. Model współpracy międzysektorowej oceniany jest raczej pozytywnie, a działania NGO są postrzegane jako ważny element lokalnego systemu polityki społecznej.

Bezpieczeństwo i stabilność społeczna

Respondenci bardzo często wskazywali, że w swojej Gminie czują się bezpiecznie. Niska przestępczość, brak większych zagrożeń oraz dobre relacje z lokalnymi służbami porządkowymi sprawiają, że mieszkańcy nie obawiają się przebywania w przestrzeni publicznej, również w porze wieczornej. Współpraca między strażą miejską, policją oraz instytucjami lokalnymi oceniana jest jako skuteczna i efektywna.

Silne więzi społeczne

Kolejnym obszarem pozytywnie ocenianym przez respondentów są więzi społeczne. W niewielkich społecznościach relacje międzyludzkie mają duże znaczenie, co przejawia się m.in. we współpracy sąsiedzkiej, wysokim poziomie znajomości między mieszkańcami oraz gotowości do tworzenia mechanizmów samopomocowych. Istotnym aspektem jest również dobra współpraca między instytucjami, która pozwala na szybkie reagowanie na potrzeby lokalnej społeczności.

Analiza wskazuje, że Gmina Wschowa jest postrzegana przez mieszkańców jako miejsce atrakcyjne pod względem jakości życia, bezpieczeństwa, dostępności usług i bliskości przyrody. Silnym atutem jest również historyczne dziedzictwo oraz sprawnie działające instytucje kultury i organizacje społeczne. Pomimo pewnych obszarów wymagających poprawy, mieszkańcy wyrażają zadowolenie i dumę z miejsca, w którym żyją.

Wybór cytatów:

„Że jest mała i wszystko można załatwić tak naprawdę.”
„Mamy same lasy, dostęp do wody, powietrze czyste.”
„Miasto królewskie, bogata historia, ale mogłaby być lepiej wypromowana.”
„Czuję się tutaj bezpiecznie, można spacerować wieczorem i nie bać się.”
„Seniorzy mają dużo zajęć, ciągle gdzieś chodzą.”
„Sąsiedzi sobie pomagają, wszyscy się tu znają.”
„Mamy fajne organizacje, które robią dobrą robotę.”
„Blisko do Leszna i Głogowa, ale cisza i spokój.”
„Rynek i zamek mają potencjał, ale jest niewykorzystany.”
„Służby dobrze współpracują, nikt nikomu nie rzuca kłód pod nogi.”

Słabe strony życia w Gminie Wschowa:

Respondenci uczestniczący w wywiadach grupowych zwrócili uwagę na szereg trudności i barier, które wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Negatywne oceny dotyczyły zarówno kwestii infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych, jak i organizacyjnych. Na podstawie przeprowadzonych badań można wyróżnić następujące kluczowe obszary, które najczęściej są oceniane negatywnie:

- problemy infrastrukturalne i stan dróg: niewystarczająca jakość nawierzchni, brak nowych inwestycji,
- słaba komunikacja publiczna (zbiorowa): ograniczone połączenia autobusowe, brak transportu wieczorem i w weekendy,
- brak rozwoju gospodarczego i niewystarczająca liczba miejsc pracy: migracja mieszkańców do sąsiednich miast,
- ograniczona oferta usług i rozrywki: niedobór restauracji, kawiarni, lokali gastronomicznych,
- niewystarczająca aktywność mieszkańców i niski poziom uczestnictwa społecznego: niski poziom uczestnictwa w lokalnych inicjatywach,
- słabe wykorzystanie potencjału historycznego i turystycznego: brak skutecznej promocji Gminy,
- problemy z mieszkalnictwem: zbyt mała dostępność nowych mieszkań i niewystarczająca liczba lokali komunalnych,
- problemy ze współpracą między instytucjami i biurokracja: uciążliwe procedury administracyjne.

Problemy infrastrukturalne i stan dróg

Jednym z najczęściej powtarzających się wątków w wypowiedziach respondentów był problem stanu infrastruktury drogowej, jej stanu i niewystarczającego rozwoju. Mieszkańcy wskazywali na złą jakość nawierzchni dróg, zwłaszcza w obszarach wiejskich i na osiedlach peryferyjnych miasta. Brak nowych inwestycji drogowych, niewystarczające utrzymanie nawierzchni oraz zbyt mała liczba remontów sprawiają, że codzienne funkcjonowanie, zwłaszcza dla osób dojeżdżających do pracy czy szkół, może być utrudnione. Respondenci zwracali także uwagę na problem niewystarczającej liczby chodników i ścieżek rowerowych, co ogranicza możliwości bezpiecznego przemieszczania się pieszych i rowerzystów.

Słaba komunikacja publiczna

Kolejnym istotnym problemem jest komunikacja publiczna (zbiorowa). Wielu respondentów podkreślało, że liczba połączeń autobusowych pomiędzy Wschową a innymi miastami (Leszno, Głogów) jest niewystarczająca, a połączenia wieczorne i weekendowe praktycznie nie funkcjonują. Brak transportu publicznego znacząco ogranicza mobilność osób starszych, młodzieży oraz osób niezmotoryzowanych, co może prowadzić do wykluczenia transportowego.

Szczególnie dotkliwym problemem jest sytuacja mieszkańców wsi, którzy mają bardzo ograniczony dostęp do transportu zbiorowego. Konsekwencją tego jest uzależnienie od prywatnych środków transportu, co generuje dodatkowe koszty i ogranicza możliwości rozwoju zawodowego i edukacyjnego mieszkańców.

Brak rozwoju gospodarczego i miejsc pracy

Wielu respondentów zwróciło uwagę na stagnację gospodarczą i brak inwestycji, które mogłyby stworzyć nowe miejsca pracy. Bliskość większych ośrodków miejskich, takich jak Leszno i Głogów, sprawia, że przedsiębiorcy lokują swoje firmy poza Wschową, co skutkuje odpływem siły roboczej oraz obniżeniem lokalnych dochodów podatkowych. Badani mieszkańcy podkreślali, że gmina nie jest atrakcyjnym miejscem do prowadzenia działalności gospodarczej, brakuje wsparcia dla przedsiębiorców, a istniejące firmy nie są w stanie zaoferować konkurencyjnych warunków zatrudnienia.

Ograniczona oferta usług i rozrywki

Podczas spotkań wielokrotnie przewijał się wątek dotyczący niedostatecznej liczby lokali gastronomicznych, restauracji i kawiarni. Respondenci wskazywali, że w Gminie Wschowa brakuje miejsc, w których można spędzić czas wspólnie ze znajomymi. Problem ten wpływa również na obniżenie atrakcyjności miasta dla osób przyjezdnych (w tym turystów), które częściej wybierają pobliskie miejscowości (np. Sławę czy Głogów) jako cel swoich podróży.

Niewystarczająca aktywność mieszkańców i niski poziom uczestnictwa społecznego

Respondenci zwracali uwagę na problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców. Organizatorzy wydarzeń kulturalnych i społecznych często podkreślali, że liczba uczestników jest niska, a wąska grupa ponadprzeciętnie aktywnych osób angażuje się w życie społeczne, podczas gdy reszta społeczności pozostaje bierna. Pasywność ta objawia się także w niechęci do angażowania się w inicjatywy sąsiedzkie oraz ograniczonej współpracy z lokalnymi instytucjami. W konsekwencji potencjał społeczności lokalnej nie jest w pełni wykorzystywany.

Niewykorzystanie potencjału historycznego i turystycznego

Mieszkańcy Gminy Wschowa mają świadomość bogatej historii miasta, jednak zauważają, że potencjał dziedzictwa kulturalnego i historycznego nie jest w pełni wykorzystywany. Część rozmówców podziela przekonanie, że brak spójnej strategii promocji Gminy oraz inwestycji w infrastrukturę turystyczną powoduje, że Wschowa nie jest w pełni atrakcyjna dla odwiedzających.

Sytuacja mieszkaniowa

Zwrócono uwagę również na trudności związane z dostępnością mieszkań, zarówno na rynku komercyjnym, jak i w systemie mieszkań komunalnych. Respondenci wskazywali, że brakuje nowych inwestycji mieszkaniowych, a istniejące zasoby nie zaspokajają potrzeb społeczności.

Problemy ze współpracą między instytucjami i biurokracją

Wielu uczestników wywiadów grupowych wskazywało, że funkcjonowanie lokalnej administracji bywa nieefektywne, a biurokracja utrudnia szybkie podejmowanie decyzji. Pojawiały się głosy dotyczące braku elastyczności miejscowych urzędów oraz długotrwałych i uciążliwych procedur administracyjnych.

Mieszkańcy Gminy Wschowa dostrzegają szereg barier i problemów wpływających na jakość życia w gminie. Główne trudności dotyczą infrastruktury, transportu, rozwoju gospodarczego i zaangażowania społecznego. Respondenci podkreślają potrzebę poprawy funkcjonowania instytucji, rozwoju mieszkalnictwa oraz aktywniejszej promocji dziedzictwa historycznego.

Wybór cytatów:

„Drogi są w fatalnym stanie, szczególnie te na wsiach.”
„Wieczorem i w weekendy nie ma jak wrócić do domu, autobusów brak.”
„Wschowa nie przyciąga inwestorów, ludzie wyjeżdżają za pracę.”
„Nie ma gdzie pójść wieczorem, restauracje są zamknięte po 20.”
„Na wydarzeniach ciągle te same osoby, reszta nie angażuje się.”
„Brakuje nowych mieszkań, a komunalnych nie ma wcale.”
„W urzędzie czasem więcej przeszkód niż pomocy.”
„Świetlice wiejskie są, ale nikt ich nie używa.”
„Każdy zna każdego, ale czasem ludzie patrzą na siebie wilkiem.”

Poniżej prezentujemy informacje na temat usług społecznych, których, w opinii uczestników badania, brakuje w Gminie Wschowa, tzn. nie są świadczone lub są realizowane w niewystarczającym wymiarze, co negatywnie wpływa na ich dostępność dla mieszkańców. Niektóre kategorie zdefiniowane przez respondentów odnoszą się do potrzeb różnych grup odbiorców usług społecznych, natomiast inne zostały wyodrębnione ze względu na obszary tych usług (np. edukacja, kultura, czas wolny...). Część wskazań dotyczy nie tyle samych usług, co warunków ich świadczenia (np. warunków lokalowych czy możliwości dojazdu).

Ilustracja 36. Deficytowe obszary usług społecznych w Gminie Wschowa

- ochrona zdrowia, niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów
- usługi psychologiczne i psychiatryczne
- zbyt mało miejsc spotkań
- oferta czasu wolnego (część badanych uważa, że taka oferta jest dostępna wyłącznie we Wschowie, natomiast zdecydowanie brakuje jej na obszarach wiejskich)
- brak miejsca skupiającego organizacje pozarządowe
- warunki lokalowe, miejsca świadczenia usług społecznych:
 - część badanych słyszała o planowanym remoncie pomieszczeń w budynku przy ul. Kopernika 7, które miałyby zostać przeznaczone na potrzeby CUS
 - nie do końca wykorzystany potencjał sal wiejskich
 - brak sal rehabilitacyjnych
- komunikacja społeczna, przepływ informacji, niesprawny system informowania mieszkańców o lokalnej ofercie
- oferta dla osób w średnim wieku
- oferta dla młodzieży (w tym zwłaszcza starszej, w wieku 16-19 lat...)
- oferta dla dzieci
- oferta dla rodzin z dziećmi
- placówki edukacyjne (część badanych słyszała o planach likwidacji wiejskich szkół na terenie Gminy, co budzi zaniepokojenie rozmówców)
- zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży
- utrzymanie porządku (np. przystanki autobusowe na obszarach wiejskich)

7. Rekomendacje i wnioski

Niniejszy rozdział zawiera podsumowanie całości materiału, zebranego podczas realizacji wszystkich etapów badawczych. Poniżej przedstawiamy wnioski i rekomendacje z badania z uwzględnieniem proponowanych kierunków działań, a także sposobu ich wdrożenia.

Kluczowym czynnikiem rozwoju usług społecznych jest zapewnienie ich finansowania w dłuższej perspektywie (przez Gminę oraz – w ramach istniejących możliwości - ze środków zewnętrznych). Wyzwaniem jest zapewnienie stabilnych warunków współpracy z nowo powstającym CUS, w tym opłacalności ekonomicznej realizacji usług społecznych. Ze względu na niewystarczający potencjał lokalnych podmiotów potrzebne są działania na rzecz zbudowania trwałego, profesjonalnego rynku usług społecznych. W przyszłości CUS będzie zlecać usługi społeczne (organizacjom pozarządowym,

podmiotom ekonomii społecznej, czy przedsiębiorcom), a także tworzyć długofalowe, stabilne rozwiązania na rzecz wzmocnienia rynku usług społecznych. Zapewnienie odpowiednich warunków współpracy powinno korespondować z systemem wsparcia usługodawców. W tym kontekście szczególnie ważne jest:

- zapewnienie opłacalnych ekonomicznie warunków realizacji usług społecznych (np. adekwatnych stawek),
- preferowanie zlecania usług w ramach zamówień publicznych lub – w mniejszym stopniu – stosowanie trybu konkursowego,
- stosowanie aspektów i klauzul społecznych,
- dłuższa perspektywa czasowa: stosowanie wieloletnich umów na realizację usług społecznych (np. trzyletnich),
- prowadzenie ustawicznej diagnozy potrzeb pod kątem usług społecznych, tworzenie i profilowanie lokalnych podmiotów pod kątem zaspokojenia ww. potrzeb,
- utworzenie systemu wsparcia usługodawców na poziomie lokalnym przez CUS: budowanie partnerskich relacji, wymiana informacji, edukacja, wzmocnienie potencjału PES/PS, monitorowanie jakości świadczonych usług.

Nawiązując do poprzedniego wątku, rekomenduje się **utworzenie przez przyszły CUS systemu skutecznej koordynacji usług oraz współpracy z usługodawcami**. Sieciowanie różnych podmiotów jest jednym z wyzwań, przed którym staje nowa instytucja, tym bardziej, że owa sieć obejmie podmioty zaliczane do różnych sektorów (publicznego, pozarządowego, komercyjnego), charakteryzujące się odmienną logiką działania i tzw. kulturą organizacyjną. Warto wspomnieć, że Centrum będzie ważnym punktem odniesienia dla wielu innych lokalnych instytucji organizujących usługi społeczne, jak np. placówki kulturalne czy edukacyjne (co oczywiście nie jest równoznaczne z przejmowaniem ich zadań przez CUS).

Lokalny rynek usług społecznych – podobnie, jak w całej Polsce – pozostaje na relatywnie wczesnym stadium rozwoju. Część potencjalnych usługodawców (np. organizacje pozarządowe) realizuje cenne przedsięwzięcia dla miejscowej społeczności, jednak w dużym stopniu nie są oni przygotowani (np. pod względem organizacyjnym

i świadomościowym) do profesjonalnego funkcjonowania w modelu usług społecznych (np. nie prowadzą działalności gospodarczej, realizują zadania publiczne zlecane przez administrację w trybie konkursowym lub podejmują tradycyjnie rozumiane działania społeczne, nie definiując ich w kategoriach świadczenia usług). Tworzenie rynku usług społecznych w Gminie Wschowa to również szeroko rozumiana aktywizacja społeczna, jak również zapewnienie wysokiej jakości życia i możliwości zaspokojenia potrzeb społecznych.

Rekomenduje się **utworzenie systemu wsparcia usługodawców przez przyszły CUS**. Między innymi proponuje się wyodrębnienie komórki organizacyjnej (lub oddelegowanie osoby) w ramach CUS, która pomagałaby realizatorom usług np. w sprawach proceduralno-administracyjnych, ale również merytorycznych (w tym związanych z zapewnieniem wysokiej jakości usług). Rolą CUS jest tworzenie profesjonalnego rynku usług społecznych, zatem konieczne jest przygotowanie nowotworzonych oraz już funkcjonujących podmiotów jako potencjalnych wykonawców, gotowych do funkcjonowania w modelu usług społecznych. Konieczne jest również podjęcie działań informacyjnych i edukacyjnych, ponieważ **powstawanie rynku usług społecznych sprzyjać będzie ekonomizacji i profesjonalizacji sektora usługodawców w Gminie Wschowa**. Tworzenie rynku usługodawców to również inwestowanie w lokalnych liderów, stymulowanie powstawania nowych organizacji społecznych, promowanie wolontariatu, czy usług sąsiedzkich.

Choć obszar ten nie był bezpośrednim przedmiotem badania, z kontekstu pozyskanych informacji można wyprowadzić wniosek, że **poziom wiedzy (różnych grup) mieszkańców Gminy na temat idei utworzenia CUS jest niewystarczający**. Kluczowym wyzwaniem jest również budowanie wizerunku nowej instytucji w oderwaniu od skojarzeń z OPS i negatywnego stereotypu pomocy społecznej. Skuteczne wypełnianie roli CUS wiąże się z koniecznością dotarcia z informacją do mieszkańców i zbudowania skutecznej strategii komunikacyjnej. Na podstawie badań można również sformułować wniosek, że przepływ informacji na temat dostępnej oferty jest niewystarczający – **przedstawiciele różnych grup odbiorców deklarowali, że nie czują się wystarczająco poinformowani na temat możliwości skorzystania z usług społecznych w Gminie**, informacja jest rozproszona oraz brakuje wiodącego źródła wiedzy w tym obszarze. Jednocześnie proces tworzenia CUS generuje daleko idące oczekiwania różnych grup mieszkańców, co również wymaga uporządkowania sfery przepływu informacji. Pożądane jest **opracowanie precyzyjnego**

Planu Komunikacji CUS ze społecznością lokalną, obejmującego m.in. określenie kluczowych kanałów (nośników) informacji, jak np. lokalne media, w tym społecznościowe, ogłoszenia i ulotki, czy bezpośrednie spotkania z mieszkańcami. Tego rodzaju strategia komunikacyjna powinna być oparta o dywersyfikację różnych kanałów, czy nośników (w taki sposób, aby skutecznie docierać do grup mieszkańców o różnych potrzebach i deficytach). Chodzi tu o wykorzystanie mediów elektronicznych, ale również tradycyjnych, a także uwzględnienie roli osób, czy instytucji, ważnych dla społeczności lokalnej (np. parafii, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, itp.). Proponuje się rozważenie **innowacyjnego podejścia do komunikacji społecznej**, np. przeprowadzenie eksperymentu społecznego polegającego na wypracowaniu autorskich rozwiązań dopasowanych do lokalnej specyfiki, jak **rozproszone sieci komunikacyjne, oparte o zasoby lokalne** (lokalnych liderów, radnych, relacje sąsiedzkie, miejscowe podmioty, jak ośrodki kultury, świetlice, czy placówki edukacyjne, a także sieci cyfrowe). Konieczne jest również wypracowanie skutecznej puli argumentów, a więc korzyści płynących z powstania CUS (dla mieszkańców – lokalnej społeczności oraz dla Gminy jako jednostki samorządu terytorialnego). Z pewnością warto prowadzić **wizerunkowe kampanie społeczne**, a także szeroko rozumiane działania edukacyjne w tym obszarze.

Ponadto **rekomenduje się utworzenie platformy usług społecznych w Gminie Wschowa**, rozumianej jako narzędzie informatyczne zarządzania usługami (np. powiązania pracy koordynatorów usług społecznych i pracowników socjalnych) i zarazem kompleksowe źródło wiedzy oraz instrument kojarzenia przedstawicieli strony podażowej i popytowej (usługodawców i usługobiorców).

W kontekście społecznych aspektów rozwoju Miasta **kluczowe znaczenie mają długoterminowe trendy i perspektywy demograficzne**. Od wielu lat w Gminie Wschowa zmniejsza się liczba mieszkańców, a także zmienia się struktura populacji ze względu na wiek (rośnie odsetek seniorów). **Usługi społeczne w Gminie Wschowa powinny odpowiadać na wyzwania związane z trendami demograficznymi**. Z tego powodu konieczne jest prowadzenie przemyślanej polityki wsparcia i tworzenie kompleksowej oferty usług społecznych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, czy innych osób niesamodzielnych. Jednocześnie pożądane jest tworzenie atrakcyjnej oferty usług dla innych grup mieszkańców, w tym m.in. rodzin z dziećmi oraz dzieci i młodzieży, co sprzyjać

będzie szeroko rozumianemu rozwojowi społecznemu oraz zapewnieniu wysokiej jakości życia w Gminie (a w ten sposób, przy umiejętnie prowadzonej polityce możliwe będzie ograniczenie zjawiska depopulacji).

W kontekście budowania lokalnego rynku usług społecznych kluczowe są następujące informacje z badania:

- najbardziej oczekiwane przez mieszkańców działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku to: tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego (dla różnych grup mieszkańców), poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia, poszerzenie oferty usług kulturalnych, aktywizacja zawodowa, wspieranie aktywności społecznej mieszkańców, rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej, jak również terapia i pomoc psychologiczna oraz psychiatryczna,
- w okresie ostatnich kilku lat respondenci najczęściej korzystali z następujących usług: Senior Taxi, Dziennego Domu Senior+ oraz pomocy sąsiedzkiej,
- szczególnie wysoko ocenione zostały: Dzienny Dom Senior+, teleopieka, pomoc sąsiedzka i Senior Taxi,
- w opinii mieszkańców najbardziej potrzebne są następujące usługi społeczne: fizjoterapeuta mobilny, psychiatra dla dorosłych, kluby integracyjne, mobilny fryzjer dla osób niepełnosprawnych i starszych, mobilny podolog dla osób niepełnosprawnych i starszych,
- nieco niżej w hierarchii potrzeb lokują się inne usługi, które również należy uznać za pożądane, choć liczna grupa mieszkańców nie zamierza korzystać z nich osobiście (np. adresowane do różnych grup mieszkańców o specjalnych potrzebach),
- jako najbardziej deficytowe obszary usług społecznych badani mieszkańcy wskazują (udzielając odpowiedzi na pytanie otwarte): oferta dla dzieci, oferta sportowa, usługi w zakresie ochrony zdrowia, budowanie szeroko rozumianej oferty w obszarze zdrowia psychicznego (np. usług psychologicznych, psychiatrycznych i terapeutycznych), oferta kulturalna, usługi skierowane do młodzieży, tworzenie miejsc pracy, a także rozwój komunikacji zbiorowej (która nie jest usługą społeczną, lecz może być ważnym czynnikiem warunkującym korzystanie z lokalnej oferty),

- zdaniem uczestników pomiaru usług społeczne w Gminie Wschowa powinny być kierowane przede wszystkim do seniorów w wieku 61-80 lat oraz młodzieży w wieku lat 16-19,
- w przypadku grup kategoryalnych badani najczęściej wymieniali osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, osoby aktywne zawodowo, następnie – rodziny z dziećmi, a także seniorów i członków ich rodzin,
- niniejszy raport zawiera również informacje uzyskane w ramach jakościowej części badania, w której zbadano potrzeby niektórych grup, wskazanych jako zagrożone wykluczeniem lub wymagające wsparcia, a więc – co za tym idzie – kluczowe obszary interwencji w „Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego na lata 2023-2026”.

Powstające Centrum Usług Społecznych w Gminie Wschowa powinno pełnić rolę **koordynatora i współtwórcy lokalnego rynku usług, podmiotu sieciującego JST, PES, NGO, biznes i różne grupy mieszkańców**. Funkcją CUS będzie również zapewnienie odpowiedniej jakości usług (we współpracy z usługodawcami). W dłuższej perspektywie CUS mógłby pełnić rolę głównej instytucji, odpowiedzialnej za monitorowanie i diagnozowanie procesów społecznych w Gminie. Innymi słowy, **CUS mógłby stać się kluczowym podmiotem wspomagania rozwoju Gminy**, tworzącym systemowe rozwiązania w obszarze gromadzenia wiedzy na potrzeby programowania lokalnych polityk publicznych i podejmowania kluczowych decyzji przez władze samorządowe. Co za tym idzie, proponuje się **silne zaakcentowanie roli CUS jako głównej instytucji eksperckiej**, tworzącej systemowe rozwiązania w obszarze gromadzenia wiedzy, prowadzącej badania i analizy społeczne i tym samym wspomagającej rozwój miasta. W ten sposób możliwe będzie podejmowanie ważnych decyzji i programowanie lokalnych polityk publicznych w paradygmacie zarządzania opartego na dowodach. Aby CUS mógł skutecznie wypełniać tę rolę, konieczne jest wyposażenie pracowników w odpowiednie kompetencje w obszarze prowadzenia diagnoz lokalnych, m.in. poprzez szkolenia, czy inne formy edukacyjne w obszarze gromadzenia i przetwarzania danych oraz prowadzenie badań i analiz społecznych. Rolą CUS mogłaby również być koordynacja procesów rozwojowych, w tym np. tworzenia

dokumentów strategicznych i programowych (np. w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jak również innych obszarach szeroko rozumianej polityki społecznej Gminy).

Jednym z kluczowych wyzwań stojących przed nowo powstającym CUS jest **konieczność świadczenia usług dla lokalnej społeczności, a więc dla wszystkich grup mieszkańców**. Oznacza to, że Centrum będzie adresować swoje działania nie tylko do odbiorców pomocy społecznej, na czym skupiał się dotychczasowy OPS. Proponuje się organizację obsługi mieszkańców zgodnie z ideą „jednego okienka”, w jednym budynku, bez stygmatyzowania i podziału na klientów pomocy oraz usług społecznych.

W świetle uzyskanych wyników rekomenduje się prowadzenie polityki opartej na zrównoważonym rozwoju usług społecznych na całym obszarze gminy, a więc **tworzenie zdecentralizowanego rynku usług**, w oparciu o sołectwa oraz rozproszone miejsca aktywności lokalnej, jak np. sale wiejskie. Tego rodzaju podejście wymaga świadczenia (w miarę możliwości) istotnej puli usług w społecznościach lokalnych, bez konieczności czasochłonnych dojazdów. Oznacza to również bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej sieci sal wiejskich. Przypomnijmy, że respondenci podczas badań jakościowych wspominali, że tego rodzaju infrastruktura nie jest optymalnie zagospodarowana. Ważnym miejscem świadczenia usług społecznych w Gminie może być również budynek przy ul. Kopernika 7 we Wschowie. W związku z powyższym zaleca się tworzenie lokalnych miejsc spotkań, otwartych dla społeczności (różnych grup mieszkańców) i partycypacyjnie zarządzanych. W tym kontekście ważne jest również zapewnienie profesjonalnej animacji społecznej, która powinna być realizowana w ramach Organizowania Społeczności Lokalnej.

Proces tworzenia CUS wymaga również daleko idącej zmiany w samej instytucji. Jak pokazują wyniki badań jakościowych, w zespole OPS (podobnie, jak we wszystkich podobnych instytucjach w różnych regionach kraju) istnieją wyzwania, związane z koniecznością zmiany sposobu myślenia (przejścia od funkcjonowania w paradygmacie pomocy społecznej do modelu usługowego). Rekomenduje się **podjęcie działań, zmierzających do zmiany tego stanu rzeczy**. Przełamanie tych barier oznacza konieczność wdrożenia procesu zmiany, polegającej na przygotowaniu pracowników CUS do funkcjonowania w modelu usługowym, tym bardziej, że Centrum będzie „instytucją pierwszego kontaktu” dla wielu mieszkańców Gminy. Proponuje się skonstruowanie wielowymiarowego i interdyscyplinarnego **systemu wsparcia zespołu CUS**, z zastosowaniem

różnych metod i technik (np. warsztatów, szkoleń, wizyt studyjnych, usług doradczych, superwizji, działań na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu).

Jak pokazują badania, wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Wschowa istnieje przyzwolenie na tworzenie (częściowo) odpłatnej oferty usług społecznych (na średnim poziomie – na tle podobnych pomiarów, realizowanych w innych gminach). 53 proc. badanych chciałoby korzystać z usług odpłatnych (jeśli byłaby taka konieczność), natomiast 17 proc. deklaruje chęć skorzystania z usług nieodpłatnych (najczęściej są to osoby znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej). **Zaleca się budowanie modelu opartego na częściowo odpłatnych usługach społecznych.** Odpłatność nie może jednak pozostawać w sprzeczności z ich powszechnością i dostępnością dla jak najszerzych grup mieszkańców. **Pobieranie opłat za usługi nie jest tożsame z budowaniem komercyjnego modelu ich świadczenia.** Owe opłaty powinny być dodatkowym, a nie wiodącym źródłem finansowania lokalnego systemu usług. Środki pobierane od odbiorców powinny służyć zapewnieniu większej dostępności usług, natomiast z całą pewnością nie mogą być czynnikiem wpływającym na standard, czy jakość ich świadczenia (co byłoby działaniem wątpliwym etycznie). Osobną kwestią pozostaje oczywiście ustalenie odpowiedniej wysokości opłat, być może warto rozważyć ustanowienie systemu zniżek dla osób, czy rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej i ekonomicznej.

Jak już wspomnieliśmy, **oferta usług społecznych oraz sposób ich świadczenia muszą być dopasowane do precyzyjnie zdiagnozowanych potrzeb odbiorców.** Na podstawie zrealizowanych badań można dodać, że wspomniana oferta powinna być wielowymiarowa i kompleksowa. W dużym stopniu chodzi o zaspokojenie różnych kategorii potrzeb: niższego i wyższego rzędu. **Rekomenduje się zapewnienie możliwości tworzenia dopasowanych do indywidualnych potrzeb odbiorców, możliwie rozbudowanych pakietów usług społecznych.** Kompleksowość oferty oznacza również zaspokajanie zróżnicowanych oczekiwań (różnych grup) odbiorców. Tego rodzaju pakiety usług powinny być szerokie i zaspokajać różne kategorie potrzeb odbiorców (podstawowe i bardziej zaawansowane). Warto podkreślić, że dotyczy to wszystkich grup odbiorców, w tym klientów pomocy społecznej, którzy – oprócz świadczeń z systemu pomocy społecznej – mogliby otrzymywać w pakiecie np. usługę edukacyjną lub kulturalną. Niniejszy raport zawiera wiele szczegółowych wskazówek, które mogą posłużyć do skonstruowania optymalnych pakietów usług, dopasowanych do

zdiagnozowanych potrzeb różnych grup odbiorców. Jednocześnie warto zaznaczyć, że tworzenie pakietów usług nie może być obligatoryjne i – co do zasady – musi wynikać z indywidualnej diagnozy potrzeb danego mieszkańca.

Bardzo istotnym wyzwaniem jest włączanie mieszkańców w proces projektowania i organizacji usług społecznych, tym bardziej, że – w większości badanych obszarów – aktywność i kapitał społeczny pozostają na średnim, przeciętnym poziomie (w odniesieniu do wyników innych podobnych pomiarów). Z pewnością można jednak mówić o potencjale społecznego zaangażowania – w Gminie Wschowa funkcjonują organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, liderzy lokalni i grupy nieformalne, co stanowi podstawę do planowania działań w obszarze aktywizacji społecznej. Zgodnie z ideą centrów usług społecznych, owe usługi **powinny zostać uspołecznione, a więc obudowane działaniami na rzecz integracji oraz aktywnością mieszkańców**. Tworzenie profesjonalnego rynku usług i sieci usługodawców nie może pozostawać w sprzeczności z misją i wrażliwością społeczną. W tym kontekście szczególnie istotną rolę pełnić będą Organizatorzy Społeczności Lokalnej, działający na rzecz zmotywowania i włączania (różnych grup) mieszkańców. Konieczne jest prowadzenie systematycznych mikro-diagnoz (w ujęciu przestrzennym lub kategoryalnym) i ich praktyczne zastosowanie, tj. prowadzenie działań animacyjnych, dopasowanych do precyzyjnie zidentyfikowanych potrzeb. Proponuje się również wzmocnienie innych instrumentów „uspołeczniania” usług społecznych, jak np. wolontariatu, działań sąsiedzkich, czy innych rozwiązań o charakterze wzajemnościowym (w ten sposób mogą być zaspokajane potrzeby różnych grup odbiorców, jak np. seniorzy, czy osoby z niepełnosprawnościami).

W kontekście planowanych działań w ramach Organizowania Społeczności Lokalnej należy zwrócić uwagę na kilka następujących informacji, płynących z badań. W Gminie Wschowa odnotowano relatywnie wysoki poziom zaufania w relacjach z innymi (18 proc. ankietowanych uważa, że „większości ludzi można zaufać”, pozytywnie oceniane są relacje sąsiedzkie (70 proc. ocen pozytywnych), ponadto mieszkańcy podejmują różne formy aktywności społecznej (91 proc. podejmuje przynajmniej jedną z nich). Na niskim poziomie pozostaje natomiast poziom poczucia sprawczości (56 proc. badanych deklaruje niski poziom poczucia wpływu na bieg spraw lokalnych, 34 proc. – wysoki).

W nawiązaniu do powyższych rezultatów warto zwrócić uwagę na fakt, że działania OSL w nowo powstającym CUS powinny być realizowane na dwóch poziomach: strategiczno-programowym, jak również w formie bezpośredniej pracy animacyjnej z mieszkańcami (grupami, społecznościami). Działania strategiczno-programowe będą wynikać m.in. z niniejszej diagnozy. Dzięki temu badaniu rozpoznane i zmapowane zostały różnego typu społeczności: terytorialne (osiedla mieszkaniowe) lub kategoryjne, mające wspólne interesy lub tożsamość. Na tej podstawie możliwe będzie podjęcie decyzji o wyborze społeczności, z którymi OSL-owiec będzie pracował w najbliższym czasie, a także do jakich społeczności będą kierowane działania animacyjne. W ramach działań strategiczno-programowych zostanie opracowany Plan OSL, będący częścią Planu Wdrażania CUS. Wspomniany plan powinien zostać przygotowany w oparciu o metodykę pracy środowiskowej, w nawiązaniu do kluczowych polskich (CAL, OSL) i zagranicznych (metoda ABCD) podejść w zakresie rozwijania potencjału społeczności lokalnych. W Planie OSL kluczowe będą następujące elementy: wartości i budowanie więzi, planowanie zmiany społecznej, zasadnicze komponenty merytoryczne (diagnoza, aktywizacja, integracja, edukacja), jak również wskazanie głównych aktorów OSL.

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr
Rady Miejskiej we Wschowie
z dnia 26 maja 2025 roku

**PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU
USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE WSCHOWA
NA LATA 2026– 2028**

Wschowa 2025 r.

Spis treści

WPROWADZENIE	3
CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH SAMORZĄDU I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO W ZAKRESIE REALIZOWANIA USŁUG SPOŁECZNYCH.....	7
ANALIZA ZASOBÓW SYSTEMU, A TAKŻE ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I PODMIOTÓW KOMERCYJNYCH W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH.....	9
1. SYSTEM WSPARCIA RODZINY	9
Wsparcie rodzin w formie asystenta rodziny	9
Organizacja opieki w rodzinnej pieczy zastępczej.....	9
Monitorowanie sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	10
Wspieranie rodzin i osób w kryzysie	10
2. SYSTEM WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	11
3. SYSTEM WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	13
4. SYSTEM WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI.....	14
5. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY WSCHOWA	14
DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH.....	16
ANALIZA POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH	23
6. Obecnie realizowane usługi	23
7. Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym.....	32
8. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych, w tym personelu asystencko-opiekuńczego, zarówno w instytucjach, jak i w społeczności lokalnej, pod kątem przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej.....	33
9. Przyczyny nierealizowania usług społecznych	34
CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	35
10. 1. CELE I DZIAŁANIA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI	35
11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY	38
Wskaźniki produktu i rezultatu	38
Monitoring realizacji planu i osiągnięcia wskaźników oraz ocena skuteczności i efektywności planu	40

WPROWADZENIE

Starzenie się społeczeństwa, zmiany demograficzne, stale zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie, także zwiększony popyt na wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, zmiany w strukturach rodzin, modyfikacje występujące na rynku pracy, czy wreszcie częstsze występowanie ryzyk socjalnych, stanowią nieodłączny element środowiska, w którym funkcjonujemy. Zmiany te są widoczne nie tylko w skali kraju, ale także w poszczególnych regionach. Z przeprowadzonej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze *Diagnozy usług społecznych kierowanych do osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w województwie lubuskim*, bezsprzecznie wynika, że nasze województwo ma najwyższą wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, jest także w czołówce województw, z najwyższym odsetkiem osób starszych, przy jednoczesnej zwiększonej długości życia i niskiej dzietności.

W obliczu problemów, o których mowa powyżej, wydaje się, że najskuteczniejszą odpowiedzią na nie jest odpowiednio kreowana polityka społeczna, realizująca się w formie usług społecznych.

Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych ma stanowić dokument, który stanie się kompendium wiedzy o tym, jaki kierunek działań obrać, by poprawić jakość życia rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób starszych, a także wszystkich innych grup zagrożonych ubóstwem czy wykluczeniem społecznym. Istotne jest, by wprowadzone usługi były nie tylko odpowiedzią na tymczasowe problemy społeczne, ale przede wszystkim charakteryzowały się trwałością i efektywnością.

Zasadnicze cele Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych skupiają się wokół następujących obszarów: dostosowania usług społecznych do indywidualnych potrzeb, zapewnienia integracji społecznej, zwiększenia autonomii i samodzielności, ochrony praw człowieka, poprawy jakości życia, rozwoju lokalnych zasobów, współpracy i partnerstwa. Niezaprzeczalnie istotne będzie też zaplanowanie takich działań, które umożliwią monitorowanie i ocenę realizacji Planu, a także zweryfikowanie, czy jest on zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, standardami i normami.

Dokument, dzięki temu, że będzie opierał się na przeprowadzonej przez firmę Lokalne Badania Społeczne z Warszawy, *Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Gminie Wschowa w zakresie usług społecznych*, pozwoli na dobór adekwatnych dla mieszkańców Miasta i Gminy Wschowa usług społecznych.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Wschowa, nazywana miastem królewskim, stanowiła w czasach Pierwszej Rzeczypospolitej ważny ośrodek gospodarczy i polityczny. Uważa się, że to właśnie we Wschowie Kazimierz Wielki poślubił Jadwigę.

Aktualnie Wschowa to miasto położone w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, stanowiące siedzibę zarówno powiatu, jak i gminy miejsko-wiejskiej. Na terenie Wschowy znajduje się 15 jednostek pomocniczych (sołectw), tj.: Dębowa Łęka, Hetmanice, Kandlewo, Konradowo, Lgiń, Łęgoń, Łysiny, Nowa Wieś, Olbrachcice, Osowa Sień, Przyczyna Dolna, Przyczyna Górna, Siedlnica, Tylewice i Wygnańczyce.

Gmina Wschowa bezpośrednio sąsiaduje z województwami: wielkopolskim i dolnośląskim, co czyni z niej ważny szlak komunikacyjny. Do stolicy województwa, Zielonej Góry, jest 68 km, z kolei do Poznania 97 km, a do Wrocławia – 114 km; do nieco mniejszego Leszna – 20 km.

Na terenie miasta i gminy Wschowa funkcjonuje siedem szkół podstawowych, trzy przedszkola gminne oraz cztery niepubliczne, dwie szkoły średnie, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, szkoła muzyczna I stopnia, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy.

O rozwój kulturalny mieszkańców Gminy dba Centrum Kultury i Rekreacji, oferując nie tylko wiele wydarzeń artystycznych i sportowych, ale także umożliwiając zainteresowanym uczestnictwo w różnorodnych sekcjach. Szeroki wachlarz możliwości kulturalnych oferuje także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wschowa, gdzie – poza statutowymi działaniami – odbywają się spotkania autorskie, wydarzenia artystyczne, konkursy. Niewątpliwie istotny wpływ na kształtowanie lokalnej tożsamości ma także Muzeum Ziemi Wschowskiej.

Na terenie gminy miejsko-wiejskiej, do końca III kwartału 2024 r., 1816 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą, było 721 osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w rejestrze REGON figurowało 239 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 9 spółdzielni, 132 spółki handlowe, 96 spółek cywilnych. W mieście dominuje działalność usługowa.

Gmina Wschowa ma stosunkowo wysoką stopę bezrobocia. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie, na 31.12.2024 r., we Wschowie było 345 osób bezrobotnych (w tym: 195 kobiet, 150 mężczyzn), natomiast na terenie gminy – 197 osób (w

tym: 110 kobiet, 87 mężczyzn). Spośród wszystkich bezrobotnych, 77 osób miało uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych, a 240 osób jest długotrwale bezrobotnych.

Według danych na 30.06.2024 r., na terenie miasta i gminy Wschowa zamieszkiwało 19920 osób (9761 mężczyzn i 10159 kobiet).

Wykres 1: Liczba ludności na terenie miasta i gminy Wschowa ze względu na płeć

Zdecydowana większość zamieszkuje na terenie miasta, co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 2: Liczba ludności na terenie miasta i gminy Wschowa ze względu na miejsce zamieszkania

Struktura ludności prezentuje się następująco:

Lp.	KATEGORIA	LICZBA OSÓB	W TYM:	
			KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
1	Liczba mieszkańców na dzień 30 czerwca 2024 r.	19 920	10 159	9 761
	• WIEŚ	7 017	3 436	3 581
	• MIASTO	12 903	6 723	6 180
2	Liczba mieszkańców na dzień 30 czerwca 2024 r. z podziałem na wiek:			
	• dzieci do 6 roku życia	1 103	532	571
	• dzieci i młodzież powyżej 6 a 18 rokiem życia	2 861	1 352	1 509
	• osoby powyżej 18 roku życia do lat 60	10 983	5 425	5 558
	• osoby powyżej 60 roku życia do lat 80	4 550	2 592	1 958
	• osoby powyżej 80 roku życia	700	472	228

Tabela 1: Struktura ludności na terenie miasta i gminy Wschowa

ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH SAMORZĄDU I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO W ZAKRESIE REALIZOWANIA USŁUG SPOŁECZNYCH

Najważniejszymi dokumentami strategicznymi Miasta i Gminy Wschowa w zakresie realizacji usług społecznych są „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wschowa oraz Urzędu Miasta i Gminy Wschowa na lata 2020-2027”, a także „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wschowa na lata 2023-2030”. Z kolei stan bieżący miasta obrazuje dokument pt. „Raport o stanie Gminy za rok 2024”.

Ponadto Miasto i Gmina Wschowa przyjęła szereg innych dokumentów dotyczących sfery społecznej m.in. z zakresu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia czy budownictwa socjalnego.

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wschowa oraz Urzędu Miasta i Gminy Wschowa na lata 2020-2027” definiuje wizję rozwoju Gminy Wschowa – tj. stanu i wzorca, do którego należy dążyć – jako: gminę, która wykorzystując technologie z obszaru SmartCity, buduje gminę innowacyjną, przyjazną mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz środowisku naturalnemu i atrakcyjną dla turystów, a także otwartą na inwestorów. Nowoczesne technologie wspierają wszelkie formy aktywności miasta i gminy wykorzystując potencjał kulturowy, gospodarczy, środowiskowy i historyczny. W obszarze sfery społecznej dokument ten zakłada, że gmina Wschowa będzie miastem przyjaznym dla mieszkańców i otwartym na potrzeby zarówno osób młodych, jak i seniorów.

Z kolei „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wschowa na lata 2023-2030” zakłada następujące cele strategiczne z obszaru usług społecznych:

- integrację rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów;
- aktywną i włączającą politykę senioralną, wobec osób z niepełnosprawnościami i dotkniętych zaburzeniami psychicznymi;
- kompleksowe wsparcie osób dotkniętych uzależnieniami w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej i wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych w tym obszarze;
- Ochrona członków rodzin w kryzysie przemocy i wspieranie osób stosujących przemoc wobec bliskich;
- integrację społeczno-zawodową osób pozostających bez zatrudnienia i zagrożonych wykluczeniem.

Należy także wymienić pozostałe dokumenty strategiczne i programy Miasta i Gminy Wschowa warunkujące realizację usług społecznych:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wschowa na lata 2022-2025 wskazujący rodzaje i zakres usług społecznych oferowanych osobom z uzależnieniami oraz współuzależnionym (usługi edukacyjne, profilaktyczne, terapeutyczne).
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrona Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wschowa na lata 2024-2030 wskazujący rodzaje i zakres usług społecznych oferowanych osobom stosującym przemoc domową oraz osobom doznającym tej przemocy (usługi edukacyjne, profilaktyczne, terapeutyczne).
- Program współpracy Gminy Wschowa z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025, którego celem jest m.in. poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Wschowa poprzez zwiększenie efektywności realizacji usług publicznych (m.in. wspieranie i zlecanie organizacjom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie, w tym w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym);
- Program pomocy „Złota Rączka”, którego celem jest pomoc seniorom w drobnych usługach naprawczych, tj. regulacji drzwi i okien, odpowietrzeniu kaloryfera, udrożnieniu odpływów, wymianie syfonu, wymianie zamka, montażu klamki w drzwiach, wymianie żarówki, montażu kontaktu, podłączeniu pralki, zmywarki, wymianie zawiasów w drzwiach, szafkach, wymianie uszczelki w przeciekających kranach, wymianie pokręteł baterii, słuchawek oraz innych drobnych czynnościach naprawczych i montażowych.
- Program osłonowy „Teleopieka dla seniorów Gminy Wschowa na lata 2025-2026”, który ma na celu zapewnienie Seniorom bezpłatnego dostępu do opieki, polegającej na elektronicznym, całodobowym monitoringu i przyzywaniu pomocy w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia.
- Projekt SENIOR TAXI, który dedykowany jest Seniorom oraz osobom niepełnosprawnym w zakresie przejazdów do urzędów i placówek medycznych na terenie Gminy Wschowa, a w uzasadnionych sytuacjach do placówek medycznych położonych na terenie ościennych miast, nie dalej niż 30 km od granicy gminy Wschowa.

ANALIZA ZASOBÓW SYSTEMU, A TAKŻE ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I PODMIOTÓW KOMERCYJNYCH W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

SYSTEM WSPARCIA RODZINY

Wsparcie rodzin w formie asystenta rodziny

W roku 2024 wsparciem asystenta rodziny objęto 18 środowisk, w których przebywało łącznie 51 dzieci. Z 5 rodzinami zakończono współpracę, w tym z 1 rodziną z powodu zrealizowania celów, z 2 rodzinami z uwagi na zmianę miejsca ich zamieszkania oraz z 2 rodzinami z powodu rezygnacji ze współpracy i braków efektów pracy. Siedmioro dzieci pomimo pracy z rodziną zostało umieszczonych w pieczy zastępczej.

W czterech przypadkach nie udało się utrzymać ośmiorga dzieci w rodzinie naturalnej z uwagi na zaniedbania wychowawcze. Dzieci z tych rodzin zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W trakcie roku tylko 1 dziecko zmieniło formę pieczy zastępczej z instytucjonalnej na rodzinną, 2 dzieci powróciło do domu rodzinnego, a 5 dzieci nadal jest w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Asystent rodziny prowadził we wszystkich rodzinach konsultacje wychowawcze i działania profilaktyczne, które służyły polepszeniu sytuacji życiowej tych rodzin oraz ich usamodzielnieniu.

Organizacja opieki w rodzinnej pieczy zastępczej

W roku 2024 na terenie powiatu wschowskiego funkcjonowały 42 rodziny zastępcze, w tym: 2 zawodowe rodziny zastępcze, 26 niezawodowych rodzin zastępczych oraz 24 spokrewnione rodziny zastępcze. W rodzinach zastępczych przebywało łącznie 68 dzieci, z czego 25 dzieci to dzieci z terenu Gminy Wschowa. Ponadto w powiecie funkcjonowały 3 domy dziecka: jeden we Wschowie i dwa w Sławie. W roku 2024 w domach dziecka przebywało łącznie 45 dzieci, z czego 31 dzieci to dzieci z terenu Gminy Wschowa. Ogółem w rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2024 przebywało 113 dzieci. Spośród wszystkich dzieci

umieszczonych we wschowskich rodzinach zastępczych oraz domach dziecka, 56 to dzieci z terenu innych gmin – Sławy, Szlichtyngowej i 1 dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej z powiatu głogowskiego.

W 2024 roku na terenie Powiatu Wschowskiego w rodzinnej pieczy zastępczej zostało umieszczonych 20 dzieci, w tym 6 dzieci z terenu gminy Wschowa (w rodzinach spokrewnionych – 3 dzieci, niezawodowych – 2, pogotowiu rodzinnym – 1 dziecko) i 7 dzieci w domach dziecka (w tym 1 dziecko przez rozwiązanie rodziny zastępczej). W roku 2024, 12 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą, w tym 6 dzieci z powodu usamodzielnienia, a 1 dziecko przez rozwiązanie spokrewnionej rodziny zastępczej zostało umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej. 8 dzieci w omawianym roku opuściło domy dziecka, w tym 5 dzieci z terenu gminy Wschowa powróciła do rodziny biologicznej, a 1 dziecko trafiło do rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie innych powiatów w pieczy zastępczej w roku 2024 przebywało 11 dzieci z terenu Gminy Wschowa.

Monitorowanie sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

W 2024 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie zatrudniało 3 koordynatorów pieczy zastępczej. Pod ich opieką pozostawało w sumie 47 rodzin, z czego w 21 rodzinach wychowują się dzieci z terenu gminy Wschowa. Koordynatorzy udzielali pomocy rodzinom zastępczym w wypełnianiu ich funkcji. Dokonywano ocen osób prowadzących rodziny zastępcze, sporządzono 59 informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną.

Asystent rodziny oraz pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie na bieżąco monitorowali sytuację dzieci przebywających w pieczy zastępczej i uczestniczyli w ocenach okresowych tych dzieci. Systematycznie kontaktowali się z rodzinami biologicznymi, celem nawiązania współpracy w zakresie powrotu dzieci do domu rodzinnego.

Wspieranie rodzin i osób w kryzysie

Na terenie powiatu wschowskiego realizowane są zadania z zakresu interwencji kryzysowej.

W ramach interwencji organizowane są działania takie jak: specjalistyczne poradnictwo – w tym pomoc psychologiczna i pedagogiczna.

Na uwagę zasługują również trzy kampanie prowadzone dla rodzin i mieszkańców:

- Lokalna kampania pn. „Wschowa wolna od przemocy”
- Kampania ogólnopolska „Dzieciństwo bez przemocy”
- Kampania ogólnopolska „Przemoc zaraża”

Kampanie traktują o istotnych problemach społecznych, mają na celu podniesienie świadomości społecznej w kwestii przemocy wobec osób słabszych – kobiet, dzieci i młodzieży. Zamysłem kampanii jest komunikacja z mieszkańcami gminy Wschowa w kwestii braku akceptacji dla wszelkich form przemocy.

SYSTEM WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W 2024 r. na terenie Gminy Wschowa dla samotnych osób starszych i niepełnosprawnych oraz takich, których bliscy nie są w stanie zapewnić niezbędnej opieki, realizowane były usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie, które w szczególności polegały na:

- **Zaspokajaniu codziennych potrzeb** życiowych tj.:
 - zakupie artykułów spożywczych i przemysłowych koniecznych do prowadzenia gospodarstwa domowego,
 - przygotowywaniu (lub dostarczaniu) prostych posiłków według diety zaleconej przez lekarza,
 - karmieniu podopiecznego.
- **Opiece higienicznej** tj.:
 - sprzątaniu pomieszczeń, w których przebywa podopieczny (w tym także np. mycie okiem i pranie dywanów),
 - dbaniu o sprzęty codziennego użytku (np. ścieranie kurzu, mycie naczyń, pranie, wynoszenie śmieci),
 - utrzymywaniu w czystości urządzeń sanitarnych,
 - utrzymywaniu higieny osobistej podopiecznego poprzez: mycie, czesanie, kąpiel, pomoc w załatwianiu potrzeb fizjologicznych, utrzymywanie w czystości bielizny osobistej i pościeli, pomocy przy ubieraniu.
- **Zabiegach pielęgnacyjnych zaleconych przez lekarza**, tj.:
 - podawaniu leków,
 - zamawianiu wizyt lekarskich,

- o realizacji recept w aptece,
- o kontakcie z lekarzem w sprawach dotyczących zdrowia podopiecznego (zwłaszcza w sytuacjach pogorszenia się stanu zdrowia).

➤ **Zapewnieniu, w miarę możliwości, kontaktów z otoczeniem, tj.:**

- o podtrzymywaniu kondycji psychofizycznej podopiecznego, np. zachęcanie do i towarzyszenie w aktywności fizycznej (np. spacerów) i intelektualnej (np. rozmowy, czytanie prasy i książek, rozwiązywanie krzyżówek, gry planszowe),
- o pomocy w załatwianiu spraw urzędowych w uzgodnieniu z podopiecznym,
- o pomocy w kontaktach ze społecznością lokalną.

W roku 2024 z tej formy pomocy skorzystało 26 osób.

Na terenie Gminy Wschowa działa Dom Pomocy Społecznej, który prowadzony jest na zlecenie Powiatu Wschowskiego, przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety. Dom jest typem placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Liczy 60 miejsc. Mieszkańcami domu są przede wszystkim osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, które nie chodzą i nie mówią, dlatego też Dom świadczy usługi dla osób wymagających całodobowej opieki. Przebywają w nim dzieci, młodzież oraz osoby starsze, które są nieprzystosowane do zmian otoczenia i środowiska zamieszkania. Dom zapewnia mieszkańcom warunki bezpiecznego i godnego życia uwzględniając ich sprawność fizyczną i psychiczną. Każdy z mieszkańców może liczyć na wszechstronną opiekę, zakres świadczeń dostosowanych do indywidualnych potrzeb. W Domu prowadzone są zajęcia w oparciu o metody i techniki pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Dom oferuje również różne formy terapii i zapewnia stałą rehabilitację. Sprawniejsi mieszkańcy Domu uczą się w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym we Wschowie oraz korzystają z zajęć rewalidacyjnych.

W Gminie Wschowa działa także Dzienny Dom Senior +, który na zlecenie Gminy Wschowa prowadzony jest przez Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Zielonej Górze. Dom posiada 30 miejsc. Uczestnikami domu są osoby powyżej 60 roku życia, nieaktywne zawodowo, wymagające wsparcia, poprzez umożliwienie im korzystania z oferty stymulującej aktywność społeczną, obejmującą także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, ofertę edukacyjną, kulturalną, rekreacyjną i opiekuńczą.

W Gminie Wschowa w latach 2021 i 2023-2024 realizowano programy resortowe Ministra Rodziny i Polityki Społecznej: program „Opieka Wytchnieniowa”, „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” (w latach 2021-2023 nazwa programu to „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”). Programy te realizowane są również w roku 2025. Dzięki realizacji

programu „Opieka Wytchnieniowa” możliwe było odciążenie rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Opieka wytchnieniowa realizowana była w formie dziennej i sprawowana w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością. W ramach realizacji Programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością, możliwe było udzielenie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz pomoc w codziennym funkcjonowaniu w życiu społecznym.

W Gminie Wschowa w latach 2022-2024 realizowany był również program „Korpus Wsparcia Seniorów” w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Program zapewnił poprawę poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. W Gminie Wschowa funkcjonuje 80 opasek zapewniających bezpłatny dostęp do opieki, polegającej na elektronicznym, całodobowym monitoringu i przyzywaniu pomocy w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia. Program ten pozwala co roku na współfinansowanie lokalnego programu osłonowego w zakresie teleopieki.

Gmina Wschowa od roku 2023 realizuje program lokalny pn. „Złota Raczka”, którego celem jest pomoc seniorom w drobnych usługach naprawczych oraz, od roku 2022, projekt „Senior Taxi”. Jest on kierowany do seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a jego celem jest zapewnienie przejazdów dla ww. osób do urzędów i placówek medycznych na terenie Gminy Wschowa.

Mieszkańcy Gminy Wschowa z niepełnosprawnościami korzystają z rehabilitacji społecznej i zawodowej w ramach środków PFRON, w tym m.in. w warsztatach terapii zajęciowej, które funkcjonują we Wschowie i prowadzone są przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek” we Wschowie. Terapią objętych jest 25 osób.

SYSTEM WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

Na system wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym w Gminie Wschowa – poza usługami systemu opieki zdrowotnej – składa się Środowiskowy Dom Samopomocy w Siedlnicy.

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi dla 35 osób w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie

czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Środowiskowy Dom Samopomocy w Siedlnicy jest placówką dziennego pobytu dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, a także osób, których specyficzne zaburzenia rozwojowe uniemożliwiają pobyt w innego rodzaju placówkach. Osobom tym zapewnia się podstawowe świadczenia opiekuńczo-wychowawcze, rekreacyjne, rehabilitacyjne, a także umożliwia spożywanie gorącego posiłku. W 2024 roku z pomocy Środowiskowego Domu Samopomocy w Siedlnicy skorzystało 35 osób, z czego 27 osób z terenu Gminy Wschowa. Pozostałe osoby to mieszkańcy Gminy Szlichtyngowa i Sława, które korzystają ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Siedlnicy na podstawie porozumienia zawartego z Gminą Wschowa.

SYSTEM WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

W roku 2024 liczba osób bezdomnych, które przebywały na terenie Gminy Wschowa i jednocześnie korzystały z różnego rodzaju form pomocy realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, wynosiła 10 osób. W wyniku działań pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie na dzień 31 grudnia 2024 roku liczba zidentyfikowanych osób bezdomnych na terenie Gminy Wschowa zmalała do 3 osób. Na terenie Gminy Wschowa nie funkcjonują noclegownie, ogrzewalnie i schroniska. Gmina Wschowa podpisała porozumienie z Miastem Leszno w zakresie kierowania osób potrzebujących do Schroniska dla Osób Bezdomnych. Żadna z wykazanych powyżej osób bezdomnych z tej formy wsparcia nie skorzystała. Z osobami bezdomnymi prowadzona była lub jest praca socjalna.

Ponadto dwie osoby bezdomne w roku 2024 przebywały na terenie innych gmin.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY WSCHOWA

W 2024 r. w Powiecie Wschowskim zarejestrowanych było 109 organizacji pozarządowych, w tym 70 stowarzyszeń, 9 fundacji oraz 26 stowarzyszeń zwykłych i 4 organizacje pożytku publicznego. W Gminie Wschowa swoją siedzibę miało 57 organizacji pozarządowych, w tym 42 stowarzyszenia, 4 fundacje oraz 8 stowarzyszeń zwykłych i 3 organizacje pożytku publicznego.

Według posiadanych danych, około 46 % organizacji pozarządowych funkcjonujących we Wschowie, jako główny obszar swojej działalności, wskazuje ochronę i promocję zdrowia, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz sprawy społeczne i działalność charytatywną.

Z kolei dla 21 % organizacji dominującym obszarem jest kultura i sztuka oraz ochrona dziedzictwa kulturowego, dla 17 % sport, turystyka i rekreacja, dla blisko 9 % jest to edukacja i wychowanie. Inne obszary swojej działalności jako podstawowe deklaruje niewielka procentowo ilość podmiotów, bo zaledwie 7 % i w szczególności dotyczą spraw kraju i jego obrony.

Na uwagę w Powiecie Wschowskim zasługuje liczba działających klubów sportowych. Funkcjonuje 14 Uczniowskich Klubów Sportowych i 17 Klubów Sportowych nie prowadzących działalności gospodarczej. Łącznie jest 31 takich klubów, zaś mających swoją siedzibę na terenie Gminy Wschowa – 10, w tym 5 Uczniowskich Klubów Sportowych i 5 Klubów Sportowych nie prowadzących działalności gospodarczej.

Wieloletnia współpraca Gminy Wschowa z organizacjami pozarządowymi pokazuje, że III sektor odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, realizacji zadań miasta i gminy wobec mieszkańców, rozwiązywaniu problemów społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych i wielu innych.

We Wschowie Biuro Oświaty i Spraw Społecznych, realizując przypisane do Biura zadania z zakresu polityki społecznej, współpracuje z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- ZHP Chorągiew Wielkopolska Hufiec Wschowa,
- Stowarzyszenie im. Siostry M. Iwony Król,
- Polski Związek Niewidomych, okręg lubuski Koło PZN we Wschowie,
- Wschowski Inkubator Potencjału,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Nasz Ośrodek",
- Stowarzyszenie na Rzecz Aktywizacji Wsi „Przy Szkole”,
- Stowarzyszenie Aktywna Wschowa,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i Zespołem Aspergera „Bliżej autyzmu”,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejsko Gminny we Wschowie,
- Stowarzyszenie "Zdrowie w Głowie",
- Koło Gospodyń Wiejskich "Kandlewianki",
- Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża,

- Stowarzyszenie Przyjaciół "Jedynki",
- Stowarzyszenie MANKO.

Ponadto we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej we Wschowie oraz Urzędem Miasta i Gminy Wschowa realizowane są również zadania z zakresu pomocy społecznej przez takie organizacje jak:

- Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Zielonej Górze,
- Lubuskie Stowarzyszenia Rozwoju Regionalnego „Rozwój” w Gorzowie Wielkopolskim,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Wojewódzki w Zielonej Górze,
- Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej.

DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej stanowi podstawę rozwoju usług społecznych, daje podstawy do określenia sposobu ich realizacji oraz możliwości zaangażowania w ten proces różnych interesariuszy: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, biznesu i – wreszcie – samych mieszkańców.

Zebrane informacje wspomogą również programowanie lokalnych polityk publicznych, wyznaczając priorytetowe kierunki interwencji. Co za tym idzie, diagnoza będzie narzędziem dla władz Gminy i innych podmiotów lokalnych, działających na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Przeprowadzone działania diagnostyczne pozwoliły odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- Jakie usługi społeczne są świadczone w Gminie Wschowa (m.in. rodzaje usług, usługodawcy, miejsca świadczenia usług, infrastruktura usługowa)?
- Jakich usług społecznych brakuje?
- Jaki jest stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze usług społecznych?
- Jakie są zasoby i potencjały mieszkańców, grup społecznych i podmiotów lokalnych?
- Jakie podmioty świadczą usługi społeczne?
- Jakie podmioty mogłyby świadczyć usługi społeczne w przyszłości?

- Jakie są istniejące i możliwe sposoby zaangażowania różnych grup mieszkańców w proces rozwiązywania wspólnych problemów?
- Jakie są oczekiwane zasady i możliwości współpracy między podmiotami publicznymi, społecznymi i komercyjnymi?
- Jaki jest poziom aktywności społecznej i partycypacji mieszkańców?
- Jakie grupy (terytorialne i/lub kategorialne) powinny zostać objęte pracą metodą OSL (Organizowanie Społeczności Lokalnej)?
- Jakie są kluczowe problemy i wyzwania społeczne?
- Jak postrzegana jest jakość życia w Gminie?

W tworzeniu diagnozy zastosowano triangulację metodologiczną, tj. połączenie różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych (ilościowych i jakościowych), która obejmowała:

- a) analizę danych zastanych,
- b) realizację badań ilościowych:
 - CAWI (Komputerowo Wspomagany Wywiad Internetowy),
 - CATI (Komputerowo Wspomagany Wywiad Telefoniczny),
 - PAPI (Paper and Pencil Interview);
- c) realizację badań jakościowych:
 - Warsztaty,
 - Zogniskowane wywiady grupowe.

W trakcie przeprowadzania badań odbyły się dwa spotkania z kluczowymi interesariuszami, tj. organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej, jako potencjalnymi realizatorami usług społecznych, a także z zespołem badawczym.

- d) Opracowanie raportu, który poddany będzie konsultacjom społecznym.

Na 326 przeprowadzonych ankiet z mieszkańcami:

- 49 wypełniły osoby z niepełnosprawnościami,
- 101 wypełnili seniorzy (osoby w wieku 60 lat i więcej),
- 111 wypełnili rodzice dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia,
- 221 wypełniły osoby aktywne zawodowo (zatrudnione na podstawie umów o pracę, umów cywilnoprawnych, osoby prowadzące działalność gospodarczą, a także rolnicy),
- 10 wypełniły osoby bezrobotne.

W wyniku przeprowadzonych badań, respondenci wskazali, że w najbliższym roku, Gmina powinna skupić swe działania na tworzeniu miejsc spędzania czasu wolnego, a także na poszerzeniu oferty i zwiększeniu dostępu do usług ochrony zdrowia (takich odpowiedzi udzieliło powyżej 60% ankietowanych). W dalszej kolejności – na poziomie wyboru kształtującym się w przedziale 49% do 40% – respondenci wybierali kolejno: poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług kulturalnych, aktywizację zawodową i wspieranie osób w trudnej sytuacji na rynku pracy, pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i ich udział w życiu gminy, poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług w obszarze sportu i rekreacji, a także terapię i pomoc psychologiczną oraz psychiatryczną.

Poniżej przedstawiono, w udziale procentowym, działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku.

Wykres 3. Preferowane działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku (dane w %)

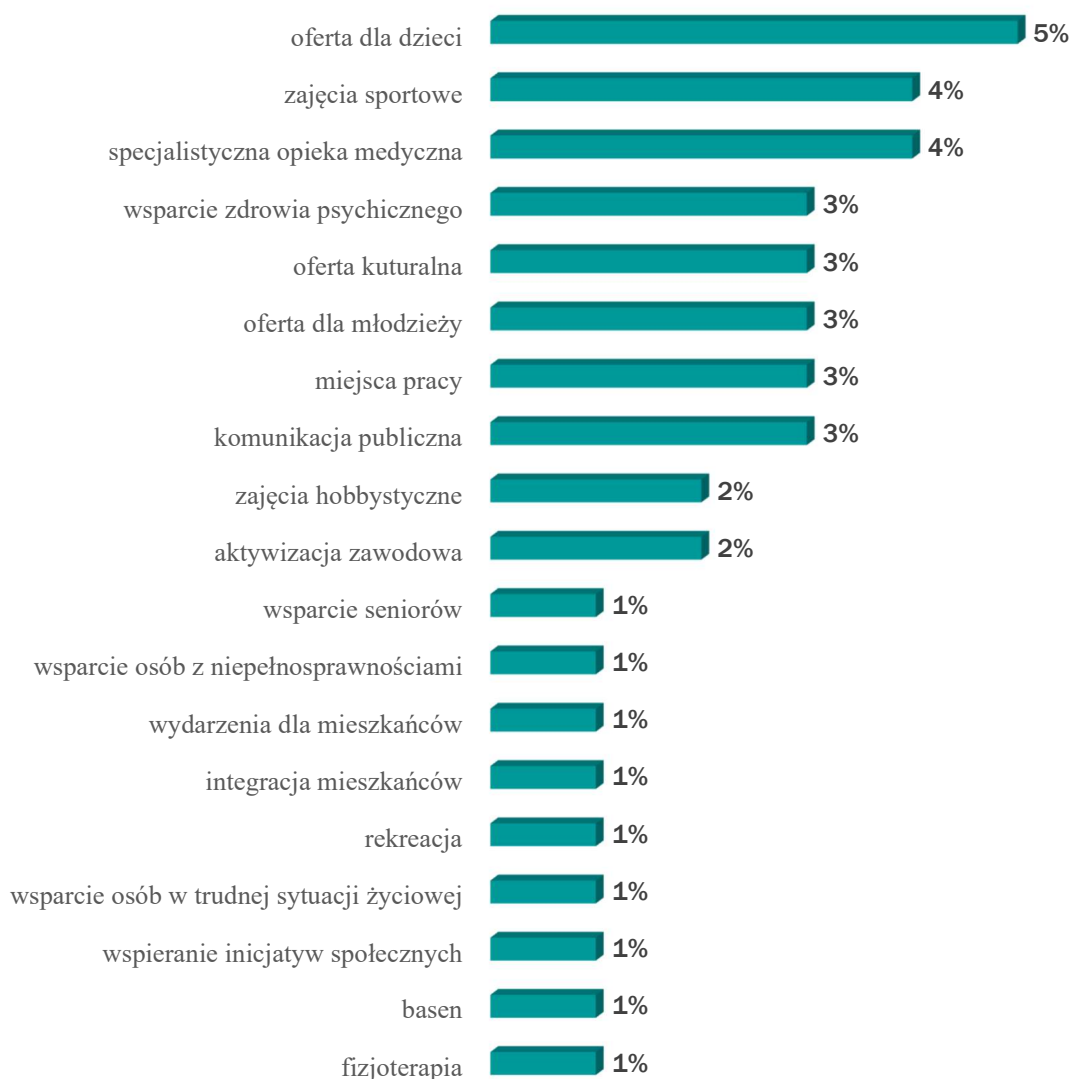
Przeprowadzona diagnoza dowiodła, że mieszkańcy Gminy Wschowa, poza usługami, które są już świadczone na jej terenie, deklarują chęć skorzystania – bądź uważają, że są one potrzebne, jednak sami nie chcieliby z nich skorzystać – z innych usług, które mają charakter powszechny, co oznacza, że są skierowane do szerokich grup odbiorców. Wśród najważniejszych, wymieniane są usługi fizjoterapeuty mobilnego, psychiatry dla dorosłych, klubów integracyjnych, mobilnego fryzjera dla osób niepełnosprawnych i starszych, a także mobilnego podologa dla ww. grupy odbiorców.

nazwa usługi	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest niepotrzebna i nie chciał(a)bym z niej skorzystać
fizjoterapeuta mobilny	41	38	20
psychiatra dla dorosłych	31	66	4
kluby integracyjne	26	48	26
mobilny fryzjer dla osób niepełnosprawnych i starszych	25	53	22
mobilny podolog dla osób niepełnosprawnych i starszych	22	52	26
psychiatra dziecięcy	19	66	14
mieszkania wspomagane	18	52	30
szkoła dla rodziców	17	59	24
położna	17	64	19
terapeuta rodzinny	12	70	18
profilaktyka uzależnień (np. zajęcia, programy kulturalne itp.)	9	70	21
mediacje rodzinne	8	67	25

Tabela 2. Zapotrzebowanie na usługi społeczne, które dotychczas nie były świadczone w Gminie Wschowa (dane w %)

W pytaniach otwartych, osoby biorące udział w badaniu ankietowym, najczęściej wskazywały, że na terenie Gminy brakuje oferty dla dzieci, zajęć sportowych, czy

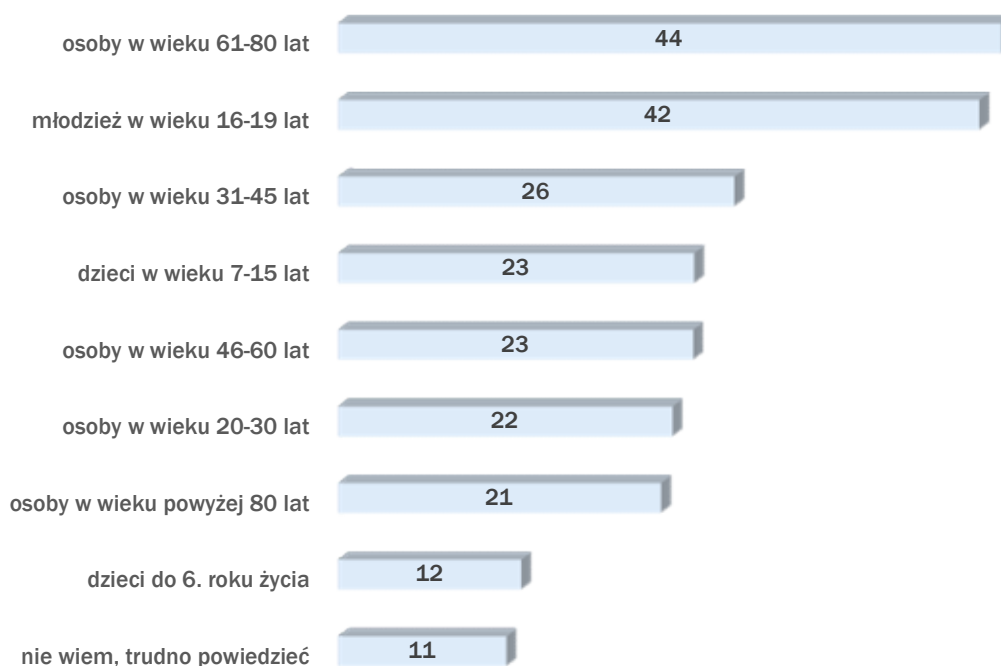
specjalistycznej opieki medycznej. W dalszej kolejności respondenci podawali brak wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego, oferty kulturalnej, oferty dla młodzieży, miejsc pracy, czy deficyt w zakresie komunikacji publicznej.

Wykres 4. Brakujące usługi społeczne w Gminie Wschowa (dane w %)

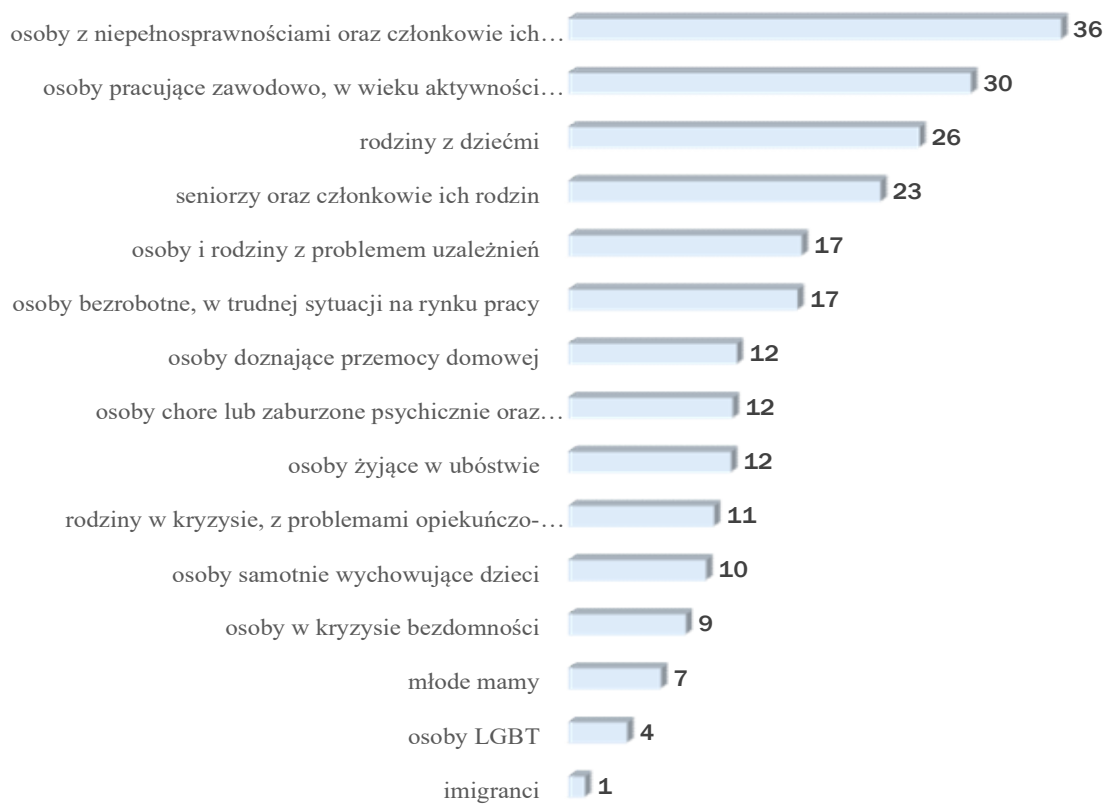
Podkreślenia wymaga fakt, że nie wszystkie wskazane powyżej obszary mogą zostać zaspokojone dzięki wprowadzeniu usług społecznych (tzw. twarda infrastruktura), jednakże stanowią one ważny wskaźnik do prowadzenia dalszej polityki na terenie Gminy Wschowa.

Co ciekawe, najwięcej osób wskazało, że nowe usługi społeczne powinny być adresowane przede wszystkim do seniorów, a w dalszej kolejności do starszej młodzieży – w wieku od 16 do 19 lat.

Wykres 5. Grupy wiekowe mieszkańców, do których powinny być kierowane usługi społeczne (dane w %)

Jeżeli chodzi o grupy kategoryjne, wśród odbiorców usług, respondenci najwyżej lokują osoby z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin, osoby aktywne zawodowo, rodziny z dziećmi, a także seniorów i członków ich rodzin.

Wykres 6. Grupy kategoryjne mieszkańców, do których powinny być kierowane usługi społeczne (dane w %)

Podsumowując, wśród najbardziej deficytowych usług społecznych w Gminie Wschowa, mieszkańcy biorący udział w badaniu, podają usługi związane z ochroną zdrowia (w tym usługi psychologiczne i psychiatryczne), zbyt mało miejsc spotkań, ubogą ofertę spędzania czasu wolnego, brak oferty dla osób w średnim wieku, dla starszej młodzieży, dzieci, dla rodzin z dziećmi.

ANALIZA POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Analiza potrzeb w zakresie realizacji usług społecznych będzie uwzględniała następujące obszary:

- obecnie realizowane usługi – zakres i stopień zabezpieczenia potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, osób z problemami zdrowia psychicznego oraz osób w kryzysie bezdomności,
- diagnozę potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym,
- diagnozę potrzeb kadrowych i profesji społecznych, w tym personelu asystencko-opiekuńczego, zarówno w instytucjach, jak i w społeczności lokalnej, pod kątem przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej,
- przyczyny nierealizowania usług społecznych.

Obecnie realizowane usługi

W Gminie Wschowa, ze względu na rozpoznane potrzeby mieszkańców, od kilku lat realizowane są usługi społeczne. Stale zwiększające się zainteresowanie ww. formą wsparcia, jednoznacznie wskazuje na konieczność rozwijania usług społecznych, a dalej, poszerzania ich oferty, zgodnie ze wskazanym zapotrzebowaniem.

NAZWA USŁUGI SPOŁECZNEJ	LICZBA OSÓB, KTÓRE SKORZYSTAŁY/ SKORZYSTAJĄ Z USŁUGI SPOŁECZNEJ	LICZBA GODZIN/ USŁUGI SPOŁECZNEJ	KOSZT ROCZNY USŁUGI SPOŁECZNEJ
OPIEKA WYTCHNIENIOWA EDYCJA 2021 – usługa w formie pobytu dziennego	16 opiekunów, w tym 5 opiekunów dzieci i 11 opiekunów osób dorosłych	1 530 godzin	62 420,42 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
OPIEKA WYTCHNIENIOWA EDYCJA 2023 – usługa w formie pobytu dziennego	27 opiekunów, w tym 7 opiekunów dzieci i 20 opiekunów osób dorosłych	4 325 godzin	176 350,79 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
OPIEKA WYTCHNIENIOWA EDYCJA 2024 – usługa w formie pobytu dziennego	26 opiekunów, w tym 5 opiekunów dzieci i 21 opiekunów osób dorosłych	4 409 godzin	179 875,63 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
OPIEKA WYTCHNIENIOWA EDYCJA 2025 – usługa w formie pobytu dziennego	20 opiekunów, w tym 5 opiekunów dzieci i 15 opiekunów osób dorosłych	2 600 godzin	132 600 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Pn. „WSPIERAJ SENIORA” – wsparcie z zakresu czynności codziennych np. zakupy, transport	2 osoby	Szacuje się co najmniej 200 zgłoszeń	25 099,41 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2022” – wsparcie w zakresie czynności codziennych np. zakupy, transport Moduł I Programu	41 osób	Szacuje się co najmniej 200 zgłoszeń	22 000,00 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2022” TELEOPIEKA Moduł II Programu	90 osób (w użytkowaniu było 80 opasek)	Obsługa opasek rozpoczęła się od 30.05.2022 r.	78 000,00 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Lokalny Program osłonowy „Teleopieka oraz usługa wsparcia społecznego i w czynnościach dnia codziennego dla Seniorów Gminy Wschowa na rok 2023” dofinansowany przez Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2023” – wsparcie w zakresie czynności codziennych np. zakupy, transport Moduł I Programu	61 osób	Szacuje się co najmniej 300 zgłoszeń	34 929,99 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych w wysokości 18 600,00zł)
Lokalny Program osłonowy „Teleopieka oraz usługa wsparcia społecznego i w czynnościach dnia codziennego dla Seniorów Gminy Wschowa na rok 2023” dofinansowany przez Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2023” TELEOPIEKA Moduł II Program	118 osób (w użytkowaniu było 80 opasek)	Obsługa opasek przez cały rok	20 750,82 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych w wysokości 5 900,00zł)
Lokalny Program osłonowy „Usługa wsparcia społecznego i w czynnościach dnia codziennego oraz teleopieki dla Seniorów Gminy Wschowa na rok 2024” dofinansowany przez Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2024” TELEOPIEKA Moduł II Program	108 osób (w użytkowaniu było 80 opasek)	Obsługa opasek przez cały rok	42 100,00 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Lokalny Program osłonowy „Usługa wsparcia społecznego i w czynnościach dnia codziennego oraz teleopieki dla Seniorów Gminy Wschowa na rok 2024”	120 osób	Szacuje się co najmniej 500 zgłoszeń	67 031,68 zł (zadanie dofinansowane ze środków własnych, w tym zakup 80 nowych opasek)
Lokalny Program osłonowy „Teleopieka dla seniorów Gminy Wschowa na lata 2025-2026” – rok 2025	110 osób	Obsługa opasek przez cały rok	81 091,00 zł (zadanie dofinansowane ze środków własnych)

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2021”	8 osób	1 760 godzin	73 434,90 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2023”	25 osób	9 249 godzin	382 480,91 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością – edycja 2024”	33 osoby	8 592 godzin	382 480,91 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością – edycja 2025”	36 osób	12 872 godziny	723 824,64 zł (wraz z obsługą Programu, zadanie dofinansowane ze środków zewnętrznych)
Programu "Od zależności ku samodzielności"- edycja 2022	37 osób	12 działań	100 00,00zł (80 000,00zł środki zewnętrzne, 14 000,00zł środki własne i 6000,00zł wkład osobowy)
Usługi opiekuńcze w 2021 roku	37 osób	11 643 godzin	202 197,00 zł (środki własne)
Usługi opiekuńcze w 2022 roku	38 osób	9270 godzin	171 381,81 zł (środki własne)
Usługi opiekuńcze w 2023 roku	36 osób	7 486 godzin	154 804,00 zł (środki własne)
Usługi opiekuńcze w 2024 roku	26 osób	7 026 godzin	181 377,00 zł (środki własne)
Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie w 2025 roku	32 osoby	9 600 godzin	457 920,00 zł (środki własne)
Jeden ciepły posiłek dziennie w roku 2021	262 osób	39 459 obiadów (cały rok)	401 367,00 zł (dofinansowanie 276 836,00 zł)
Jeden ciepły posiłek dziennie w roku 2022	201 osób	32 802 obiady (cały rok)	329 903,00 zł (dofinansowanie 232 047,00zł)

Jeden ciepły posiłek dziennie w roku 2023	192 osoby	27 777 obiadów (cały rok)	286 637,00 zł (dofinansowanie 223 789,00 zł)
Jeden ciepły posiłek dziennie w roku 2024	137 osób	19 557 obiadów (cały rok)	210 705,00 zł (dofinansowanie 171 675,00 zł)
Jeden ciepły posiłek dziennie w roku 2025	150 osób	25 000 obiadów (cały rok)	297 000,00 zł (dofinansowanie 178 200,00 zł)
Dzienny Dom Senior + (czynny od 2022 roku) dofinansowanie z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – rok 2022	33 osoby	Tygodniowo co najmniej 40 godzin spotkań, zgodnie z zapisami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025.	294 053,82 zł (dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej - 116 640,00 zł)
Dzienny Dom Senior + dofinansowanie z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – rok 2023	35 osób	Tygodniowo co najmniej 40 godzin spotkań, zgodnie z zapisami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025.	292 483,32 zł (dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej - 129 600,00zł)
Dzienny Dom Senior + dofinansowanie z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – rok 2024	31 osób	Tygodniowo co najmniej 40 godzin spotkań, zgodnie z zapisami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025.	420 933,18 zł (dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej - 131 040,00 zł)
Dzienny Dom Senior + dofinansowanie z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – rok 2025	30 osób	Tygodniowo co najmniej 40 godzin spotkań, zgodnie z zapisami Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025.	575 840,00 zł (dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – 129 600,00 zł)
Asystent rodziny na 2021 r.	12 rodzin	Liczba godzin ustalana indywidualnie dla każdej rodziny.	2 000,00 zł dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

Asystent rodziny na 2022 r.	14 rodzin	Liczba godzin ustalana indywidualnie dla każdej rodziny.	625,00 zł dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
Asystent rodziny na 2023 r.	16 rodzin	Liczba godzin ustalana indywidualnie dla każdej rodziny.	11 475,17 zł dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
Asystent rodziny na 2024 r.	18 rodzin	Liczba godzin ustalana indywidualnie dla każdej rodziny.	19 597,98zł dofinansowania z Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
Złota Rączka dla Seniora 2023 r.	3 osoby	5 usterek	1 195,34 zł środki własne
Złota Rączka dla Seniora 2024 r.	3 osoby	6 usterek	1 825,98 zł środki własne
Złota Rączka dla Seniora 2025 r.	40 osób	50 usterek	15 000 zł środki własne
Senior Taxi dla Seniorów i osób niepełnosprawnych - 2022	81 osób	113 przejazdów	5 638 zł środki własne
Senior Taxi dla Seniorów i osób niepełnosprawnych - 2023	259 osób	461 przejazdów	61 892 zł środki własne
Senior Taxi dla Seniorów i osób niepełnosprawnych - 2024	286 osób	634 przejazdów	135 956 zł środki własne
Senior Taxi dla Seniorów i osób niepełnosprawnych - 2025	300 osób	700 przejazdów	150 000,00 zł środki własne
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2021	16 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	97 616,81 zł środki własne
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2022	28 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	101 387,90 zł środki własne
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2023	23 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	117 115,57 zł środki własne

Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2024	25 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	155 271,80 zł środki własne
Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w roku 2021	22 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	311 033,32 zł środki własne
Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w roku 2022	24 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	404 016,24 zł środki własne
Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w roku 2023	27 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	543 481,08 zł środki własne
Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w roku 2024	31 wychowanków	Kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc rzeczowa	696 888,96 zł środki własne

Tabela 3. Usługi społeczne realizowane w Mieście i Gminie Wschowa w ostatnich latach

Jak wynika z powyższej tabeli, w Gminie Wschowa funkcjonuje dość dobrze rozwinięta sieć wsparcia, z jakiej mogą skorzystać mieszkańcy. Nie oznacza to bynajmniej, że dotychczasowa oferta zabezpiecza potrzeby wszystkich grup społecznych, lub że zabezpiecza je w odpowiedniej ilości. Ważne natomiast jest to, że w znakomitej większości oferowane usługi są oceniane dobrze.

Obecnie realizowane usługi – stopień i zakres zabezpieczenia potrzeb

JAKOŚĆ LOKALNEJ OFERTY	oferta dla seniorów	szkoły podstawowe	przedszkola	szkoły ponadpodstawowe	praca miejscowej policji	oferta kulturalna	wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	pomoc społeczna	oferta sportowo-rekreacyjna	usługi dla osób z niepełnosprawnościami	wzmocnianie aktywności społecznej mieszkańców	żłobki	działania na rzecz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	usługi ochrony zdrowia	oferta spędzania czasu wolnego	usługi dla osób bezrobotnych, aktywizacja zawodowa	transport zbiorowy, komunikacja publiczna
bardzo źle (1)	1	1	1	1	2	5	3	3	16	11	15	13	14	14	20	24	34
raczej źle (2)	2	4	1	6	16	9	11	19	16	17	16	10	18	30	22	14	25

średnio, ani źle, ani dobrze (3)	22	21	20	17	24	41	24	17	19	13	28	14	28	28	28	20	14
raczej dobrze (4)	19	34	38	40	37	25	17	18	28	15	21	17	26	11	13	6	6
bardzo dobrze (5)	31	20	14	14	8	12	6	10	11	12	8	6	5	6	7	2	2
nie wiem, trudno powiedzieć	24	21	26	22	13	8	39	34	10	31	13	40	10	12	11	34	18
ŹLE (1+2)	4	5	3	6	18	14	14	22	32	28	31	23	32	44	42	38	59
DOBRE (4+5)	50	54	52	54	45	37	23	27	39	27	29	23	30	16	19	8	8
średnia w skali 1-5	4	3,9	3,8	3,8	3,4	3,3	3,2	3,2	3	3	2,9	2,9	2,9	2,6	2,6	2,2	2

Tabela 4. Ocena jakości lokalnej oferty

Badani mieszkańcy Gminy Wschowa formułują relatywnie wysokie oceny jakości oferty dla seniorów, usług edukacyjnych (szkół podstawowych, ponadpodstawowych i przedszkoli), ponadto dość pozytywne opinie formułowano względem pracy miejscowej policji, oferty kulturalnej, pomocy społecznej, jak również wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Najwięcej wątpliwości badanych mieszkańców budzą: komunikacja publiczna w Gminie, usługi dla osób bezrobotnych, oferta spędzania czasu wolnego oraz jakość usług ochrony zdrowia.

Warto zaznaczyć, że jakość oferty dla seniorów najbardziej pozytywnie oceniają osoby korzystające z usług Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie (59 %) oraz usług Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie (61 %). Jakość usług miejscowych przedszkoli najbardziej pozytywnie oceniają osoby korzystające z tego rodzaju usług, a więc rodzice dzieci w wieku 6 lat lub mniej (78 %) oraz w wieku 7-15 lat (71 %). Podobną zależność odnotowano w przypadku oceny pracy szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, które zyskują najwyższe oceny w grupie respondentów posiadających dzieci poniżej 18 roku życia. Wysoką ocenę pracy miejscowej policji najczęściej formułują mieszkańcy wsi (64 %) w porównaniu do respondentów zamieszkujących w mieście (35 %), osoby deklarujące wysoki poziom zaufania w relacjach z innymi (73 %), mieszkańcy Gminy z wykształceniem średnim (57 %). Z kolei jakość oferty kulturalnej uzyskała najwyższe oceny wśród respondentów korzystających z

usług Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie (47 %) oraz usług Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie (62 %), wśród kobiet (51 %) w porównaniu z mężczyznami (22 %), a także mieszkańców w wieku 50-59 lat (59 %). Usługi z zakresu wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej zyskuje wyższe oceny wśród mieszkańców wsi (36 %) w porównaniu do mieszkańców miasta (16 %), wśród kobiet (33 %) w porównaniu z mężczyznami (12 %), jak również osób w wieku 40-49 lat i 50-59 lat (odpowiednio 35 % i 43 %). Warto dodać, że jakość pomocy społecznej uzyskuje pozytywne oceny najczęściej wśród respondentów korzystających z usług Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie (46 %). Jakość transportu publicznego zyskuje krytyczne oceny najczęściej wśród badanych mieszkających na wsi (76 %) w porównaniu do mieszkańców miasta (50 %), wśród mężczyzn (69 %) w porównaniu z kobietami (50 %), respondentów w wykształceniu średnim (70 %) oraz osób oceniających sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako średnią, przeciętną (67 %). Oferta czasu wolnego zyskuje najwyższe oceny wśród kobiet (29 %) w porównaniu z mężczyznami (9 %), badanych w wieku 50-59 lat (33 %), a także w grupie osób oceniających sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako trudną (49 %).

Wśród instytucji lokalnych, z których usług w okresie ostatnich dwóch lat korzystali mieszkańcy Gminy Wschowa, najczęściej wskazywano zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Miasta i Gminy Wschowa, Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy we Wschowie, Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, Muzeum Ziemi Wschowskiej, a także Środowiskowy Dom Samopomocy. Co ważne, instytucje te – zgodnie ze wskazaniami respondentów – uzyskiwały wysokie oceny, obrazujące stosunkowo wysoką jakość świadczonych usług.

NAZWA INSTYTUCJI	Korzystanie w okresie ostatnich 2 lat (w proc.)	Ocena (średnia w skali 1-5)
zakłady opieki zdrowotnej (przychodnie)	74	3,37
Urząd Miasta i Gminy Wschowa	70	3,65
Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	47	3,65
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie	45	4,6
Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie	24	4,24
Muzeum Ziemi Wschowskiej	18	4,13
Środowiskowy Dom Samopomocy	4	3,98

Tabela 5. Ocena jakości świadczonych usług przez instytucje, z których najczęściej korzystają mieszkańcy miasta i gminy Wschowa

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym

Podczas przeprowadzania diagnozy, respondenci wskazywali jakich – ich zdaniem – usług społecznych brakuje mieszkańcom Gminy Wschowa. Na etapie pracy z danymi udzielone odpowiedzi zostały zakodowane i przyporządkowane do ogólnych kategorii, które mogą być prezentowane w ujęciu statystycznym. Warto zaznaczyć, że liczna grupa uczestników pomiaru miała trudności z udzieleniem odpowiedzi na tak postawione pytanie (wysoki odsetek braków danych) lub formułowała oczekiwania niezwiązane z obszarem usług społecznych (np. obejmujące zagadnienia budowy „twardej” infrastruktury, jak drogi, chodniki czy ścieżki rowerowe).

Badani najczęściej wskazują deficyty związane z ofertą dla dzieci oraz ofertą sportową. Wysoko w hierarchii potrzeb lokują się specjalistyczne usługi w zakresie ochrony zdrowia, jak również budowanie szeroko rozumianej oferty w obszarze zdrowia psychicznego (np. usług psychologicznych, psychiatrycznych i terapeutycznych). Ankietowani oczekują również rozwijania oferty kulturalnej, usług skierowanych do młodzieży, tworzenia miejsc pracy, a także rozwoju komunikacji zbiorowej (która nie jest usługą społeczną, lecz może być ważnym czynnikiem warunkującym korzystanie z lokalnej oferty).

Wskazane wśród respondentów zapotrzebowanie na rozwój usług społecznych o ofertę fizjoterapii mobilnej, mobilnego fryzjera i podologa dla osób starszych i niepełnosprawnych, ofertę dla dzieci, usługi położnej, zajęcia sportowe, specjalistyczną opiekę medyczną, wsparcie zdrowia psychicznego, ofertę kulturalną czy ofertę dla młodzieży, należy rozpatrywać w szerszym ujęciu.

Co do zasady, usługi społeczne powinny być kierowane do społeczności lokalnej, a więc do różnych grup mieszkańców. Respondenci odpowiadali na pytania o preferowane grupy odbiorców, do których w szczególności powinny być adresowane usługi społeczne w Gminie Wschowa. Jeśli chodzi o grupy wieku, najczęściej wymieniano w tym kontekście seniorów w wieku 61-80 lat oraz młodzież w wieku lat 16-19. W przypadku grup kategoryalnych badani najczęściej wymieniali osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, osoby aktywne zawodowo, następnie – rodziny z dziećmi, a także seniorów i członków ich rodzin.

Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych, w tym personelu asystencko-opiekuńczego, zarówno w instytucjach, jak i w społeczności lokalnej, pod kątem przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi aktualnie niezmiennie ważny kierunek prowadzenia polityki społecznej państwa. Wynika przede wszystkim ze zmieniającej się struktury społecznej – starzejącego się społeczeństwa, rosnącej liczby osób z niepełnosprawnościami oraz zmieniających się oczekiwań wobec form wsparcia i opieki. Kluczowym elementem deinstytucjonalizacji jest odejście od opieki instytucjonalnej (vide: domy pomocy społecznej czy zakłady opiekuńczo-lecznicze) na rzecz wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym, jak najbliżej naturalnego otoczenia osoby potrzebującej pomocy.

W celu uzyskania zamierzonego rezultatu, konieczne jest pozyskanie wykwalifikowanej kadry, która będzie przygotowana do świadczenia usług społecznych w nowym systemie. Niezmiennie istotne jest także zdobycie grupy doświadczonych specjalistów, którzy usługi społeczne będą świadczyć.

Do najważniejszych potrzeb kadrowych należą:

- nieodpłatne szkolenia specjalistyczne pracowników instytucji i organizacji społecznych,

- odpowiednie przygotowanie i podnoszenie kompetencji asystentów rodzin,
- utworzenie systemu wsparcia personelu świadczącego usługi społeczne poprzez wymianę doświadczeń i grupy samopomocowe,
- podwyższenie wynagrodzeń,
- zmiana postrzegania pomocy społecznej z miejsca, z którego korzystały osoby borykające się z różnymi trudnościami, na nowoczesną instytucję wsparcia społecznego, która aktywizuje, wspiera rozwój i integruje mieszkańców, niezależnie od ich statusu materialnego, koncentrując się na wzmacnianiu potencjału jednostki i budowaniu kapitału społecznego,
- wprowadzenie systemu pracy metodą organizowania społeczności lokalnej.

Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Na terenie Gminy Wschowa realizowana jest już część usług społecznych. Ich ilość jest jednak zdecydowanie mniejsza, niż zapotrzebowanie wynikające z *Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Wschowa*.

Głównymi przyczynami nierealizowania usług społecznych są:

- ograniczone środki na finansowanie usług społecznych,
- ograniczona liczba instytucji i organizacji społecznych działających w gminie,
- ograniczona liczba specjalistów w obszarze zdrowia psychicznego, usług ochrony zdrowia (w tym zwłaszcza dostęp do lekarzy specjalistów) oraz usług rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. CELE I DZIAŁANIA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI

W oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy, sformułowano cele strategiczne, które stanowią podstawę do planowania, realizacji i monitorowania polityki społecznej na poziomie lokalnym. Celem nadrzędnym jest **poprawa jakości życia mieszkańców** poprzez rozwój nowoczesnych, dostępnych i skutecznych usług społecznych, odpowiadających na rzeczywiste potrzeby społeczności.

Diagnoza obejmuje pięć obszarów tematycznych:

- wsparcie osób starszych,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- wsparcie rodzin z dziećmi,
- wsparcie osób w kryzysie psychicznym,
- wsparcie osób w kryzysie bezdomności.

Obszar 1 – DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH

Cel szczegółowy 1 Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Wschowa przez zapewnienie im dostępu do systemu usług społecznych na poziomie lokalnym		
numer	działanie	realizatorzy
1.1	Utworzenie Centrum Usług Społecznych przez przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie	Gmina Wschowa
1.2	Wdrożenie modelu <i>jednego okienka</i> dla społeczności lokalnej	
Źródła finansowania: • budżet Gminy Wschowa, • program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027		

Obszar 2 – WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI

Cel szczegółowy 2		
Rozwój usług społecznych spierających rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi niepełnosprawnymi		
numer	działanie	realizatorzy
2.1	Rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodziców z dziećmi, np. aktywne poranki rodzinne, spotkania z przyrodą, ogrody społeczne, warsztaty plastyczno-sensoryczne,	Centrum Usług Społecznych/placówki szkolne/instytucje kultury/podmioty ekonomii społecznej
2.2	Wdrożenie pakietu usług sportowo-rekreacyjnych dla rodziców, np. siłownia, zajęcia rekreacyjne na świeżym powietrzu, konsultacje z dietetykiem	
Źródła finansowania:		
• budżet Gminy Wschowa, • program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, • inne dostępne źródła finansowania		

Obszar 3 – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy 3		
Utworzenie skutecznego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój i zróżnicowanie usług środowiskowych		
numer	działanie	realizatorzy
3.1	Wprowadzenie usług mobilnego fizjoterapeuty	Centrum Usług Społecznych/ podmioty ekonomii społecznej
3.2	Wprowadzenie usług mobilnego podologa (kosmetyczki)	
Źródła finansowania:		
• budżet Gminy Wschowa, • program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027,		

- inne dostępne źródła finansowania

Obszar 4 – WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

Cel szczegółowy 4		
Rozwój systemu wsparcia dla osób starszych poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług społecznych		
numer	działanie	realizatorzy
4.1	Wprowadzenie usług mobilnego fizjoterapeuty	Centrum Usług Społecznych/ podmioty ekonomicznej społecznej
4.2	Wprowadzenie usług mobilnego podologa (kosmetyczki)	
Źródła finansowania:		
• budżet Gminy Wschowa, • program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, • inne dostępne źródła finansowania		

Obszar 5 – OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

Cel szczegółowy 5 Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez rozwój usług społecznych		
numer	działanie	realizatorzy
5.1	Wolontariat	Centrum Usług Społecznych/placówki edukacyjne/podmioty ekonomicznej społecznej/wolontariusze
Źródła finansowania: • budżet Gminy Wschowa,		

- program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027,
- inne dostępne źródła finansowania

Obszar 6 – OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

Cel szczegółowy 6		
Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób bezdomnych		
numer	działanie	realizatorzy
6.1	Opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,	Centrum Usług Społecznych/ podmioty ekonomii społecznej/szpital
6.2	Rozwój działalności Centrum Integracji Społecznej,	
6.3	Pomoc psychologiczna i terapeutyczna	
Źródła finansowania:		
• budżet Gminy Wschowa, • program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, • inne dostępne źródła finansowania		

SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY

Wskaźniki produktu i rezultatu

Obszar 1 – DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH	
1.1.	Liczba utworzonych Centrów Usług Społecznych
1.2.	Liczba utworzonych okienek zapewniających dostęp do informacji nt. usług społecznych w gminie
1.3.	Liczba grup społecznych dla których wdrożono metodę jednego okienka
Obszar 2 – WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI	

2.1.	Liczba ofert spędzania czasu wolnego
2.2.	Liczba pakietów usług sportowo-rekreacyjnych
2.3.	Liczba osób korzystających z ofert spędzania czasu wolnego
2.4.	Liczba osób, które skorzystały z usług sportowo-rekreacyjnych
Obszar 3 – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	
3.1.	Liczba usług fizjoterapii mobilnej
3.2.	Liczba usług świadczonych przez mobilnego podologa
3.3.	Liczba osób, które skorzystały z usług fizjoterapii mobilnej
3.4.	Liczba osób, które skorzystały z usług mobilnego podologa
Obszar 4 – WSPARCIE OSÓB STARSZYCH	
4.1.	Liczba usług fizjoterapii mobilnej
4.2.	Liczba usług świadczonych przez mobilnego podologa
4.3.	Liczba osób, które skorzystały z usług fizjoterapii mobilnej
4.4.	Liczba osób, które skorzystały z usług mobilnego podologa
Obszar 5 – OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	
5.1.	Liczba osób wspierających osoby w kryzysie psychicznym w ramach wolontariatu
Obszar 6 – OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI	
6.1.	Liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
6.2.	Liczba osób korzystająca z indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
6.3.	Liczba uczestników CIS w kryzysie bezdomności
6.4.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały ze wsparcia psychologicznego i terapeutycznego.

Monitoring realizacji planu i osiągnięcia wskaźników oraz ocena skuteczności i efektywności planu

W celu zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji Planu Deinstytucjonalizacji Gminy Wschowa, niezbędne jest wdrożenie systemu monitorowania postępów jego wdrażania.

Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym gromadzeniu oraz analizie danych dotyczących realizacji działań w poszczególnych obszarach tematycznych. Monitorowanie prowadzone będzie na bieżąco, w oparciu o wskaźniki określone dla poszczególnych obszarów interwencji.

Za realizację procesu monitorowania odpowiedzialne będzie Centrum Usług Społecznych we Wschowie, które corocznie dokonywać będzie również ewaluacji Planu w formie sprawozdań z monitoringu.

Roczna ocena realizacji Planu będzie przedkładana Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej. W przypadku stwierdzenia konieczności wprowadzenia zmian, Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o dokonanie odpowiednich modyfikacji.

Na etapie ewaluacji prowadzone będą działania informacyjne skierowane do mieszkańców Gminy, dotyczące przebiegu realizacji Planu oraz uzyskanych wyników, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy we Wschowie oraz Centrum Usług Społecznych we Wschowie.

Po zakończeniu realizacji Planu Deinstytucjonalizacji, Centrum Usług Społecznych przeprowadzi ocenę jego skuteczności i efektywności. Ocena ta pozwoli na porównanie osiągniętych wskaźników z założeniami prognostycznymi i posłuży do wyznaczenia kierunków dalszego rozwoju usług społecznych w kolejnych latach.

W wyniku przeprowadzonej oceny sporządzony zostanie końcowy raport z realizacji Planu, który zostanie opublikowany na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy we Wschowie.

Uzasadnienie

W odpowiedzi na możliwość wprowadzenia zmian w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej, Gmina Wschowa planuje przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie w Centrum Usług Społecznych, a co za tym idzie zwiększenie dostępu do kompleksowej oferty usług społecznych.

Jednym z zadań realizowanych przez centrum usług społecznych jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych (art. 21 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych). Diagnoza dostarcza władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale społeczności lokalnej. Kluczowym efektem przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych na obszarze działania centrum, usługach społecznych. Przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej spełnia następujące warunki i oczekiwania:

Jest wieloaspektowa - uwzględnia różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, dostarcza wiedzę na temat potrzeb społecznych, jak i zakresu oferowanych usług społecznych;

Jest kompleksowa – uwzględnia szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę;

Przeprowadzona została za pomocą zróżnicowanych metod badawczych – łączy metody i techniki badawcze;

Przeprowadzona została partycypacyjnie –zapewniono uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu diagnostycznego;

Jest praktyczna – dostarcza władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Załączony raport jest efektem przeprowadzonej Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej Gminy Wschowa. Diagnoza ta stanowi podstawę do zaplanowania kompleksowych działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług społecznych realizowanych w tworzonej Centrum Usług Społecznych. Diagnoza zrealizowana na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie, przedstawia potrzeby i oczekiwania społeczności mieszkańców Gminy Wschowa, w szczególności: w zakresie usług społecznych, ich skali oraz stanu zasobów miasta i potencjału lokalnej społeczności w zaspakajaniu tych usług. Przedmiotem badania były obszary działań społecznych, celem zaś będzie zmiana społeczna i podniesienie jakości życia mieszkańców szczególnie z grup wrażliwych, a efektem przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyków i realizatorów zadań z zakresu lokalnej polityki społecznej. Przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału lokalnej społeczności

stanowi fundament do opracowania i wdrożenia gminnego programu usług społecznych. Wiedza, którą dostarcza nam przeprowadzona diagnoza pozwoli Gminie Wschowa na odpowiednią alokację zasobów w określone usługi społeczne, naprawcze oraz włączenie w ich realizację lokalnej społeczności. Dlatego wykonanie diagnozy potrzeb było niezbędne dla utworzenia właściwych i adekwatnych usług społecznych zgodnych z potrzebami społeczności lokalnej. Przeprowadzone badanie diagnozujące potrzeby i potencjał lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione w raporcie stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Potrzeba podjęcia niniejszej uchwały wynika z faktu ubiegania się Gminy Wschowa (w trybie konkursowym) o pozyskanie dofinansowania na utworzenie i funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych, ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Jest ona wymagana na etapie aplikowania o te środki a jej brak spowoduje niespełnienie kryterium dopuszczającego do dofinansowania, co oznaczać będzie odrzuceniem wniosku na etapie oceny formalnej.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Wschowa na lata 2026-2028 jest koncepcją zmian w obszarze objętym deinstytucjonalizacją i wyznacza kierunki oraz działania rozwoju wschowskiej polityki społecznej. Uruchomienie nowych usług w środowiskach lokalnych możliwe będzie poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych we Wschowie, które będzie zapewniało kompleksowo mieszkańcom Gminy Wschowa dostęp nowej i wysokiej jakości usług społecznych na poziomie lokalnym.

Pozwoli to rozwijać usługi w sposób systemowy zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji a jednocześnie pozyskiwać środki zewnętrzne na ich świadczenie. Ponadto projekt Planu został poddany konsultacjom społecznym prowadzonych w dniach od 08 do 15 maja br.

Właściwość Rady do przyjęcia projektu uchwały wynika z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który stanowi, że do kompetencji Rady należą sprawy zastrzeżone ustawami, do których w tym przypadku należy ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (art. 17 ust. 2 pkt 4) tj. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym: opracowywanie , kierowanie i wdrożenie lokalnych programów pomocy społecznej.

Podjęcie przedmiotowej uchwały skutkować będzie zapewnieniem środków finansowych na zaplanowane do realizacji działania w obszarze: deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Jednakże określenie skutków finansowych dla budżetu gminy, w okresie obowiązywania Planu uzależnione jest od możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Przewidywane finansowanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Wschowa na lata 2026-2028 określone zostało ze źródeł budżetu Gminy Wschowa, Programu Regionalnego „Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027” oraz innych dostępnych źródeł finansowania.